

Europeiska unionens officiella tidning

C 97

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

sextiofemte årgången

28 februari 2022

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

RESOLUTIONER

Regionkommittén

Interactio – hybrid – ReK:s 147:e plenarsession, 1.12.2021–2.12.2021

2022/C 97/01	Resolution om Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2022 och Europeiska regionkommitténs politiska prioriteringar för 2022	1
2022/C 97/02	Europeiska regionkommitténs resolution om förslaget om ett Europaår för ungdomar	7

YTTRANDEN

Regionkommittén

Interactio – hybrid – ReK:s 147:e plenarsession, 1.12.2021–2.12.2021

2022/C 97/03	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Bättre lagstiftning: Samarbete för att skapa bättre lagar	10
2022/C 97/04	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Europas plan mot cancer	17
2022/C 97/05	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens	21
2022/C 97/06	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att utrota hemlöshet i Europeiska unionen: det lokala och regionala perspektivet	26
2022/C 97/07	Yttrande från Europeiska regionkommittén – EU:s handlingsplan för ekologiskt jordbruk	30
2022/C 97/08	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Hållbar blå ekonomi och hållbart vattenbruk	36
2022/C 97/09	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Uppdatering av industristrategin 2020: en starkare inre marknad för EU:s återhämtning	43

SV

2022/C 97/10	Yttrande från Europeiska regionkommittén – Rapport från kommissionen om konkurrenspolitiken 2020	50
2022/C 97/11	Yttrande från Europeiska regionkommittén om jämställdhetsdimensionen i struktur- och sammanhållningsfonderna 2021–2027, med särskild tonvikt på utarbetandet av de operativa programmen	56

III *Förberedande akter*

Regionkommittén

Interactio – hybrid – ReK:s 147:e plenarsession, 1.12.2021–2.12.2021

2022/C 97/12	Yttrande från Europeiska regionkommittén – En europeisk strategi för artificiell intelligens – rättsakten om artificiell intelligens (reviderat yttrande)	60
--------------	---	----

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

RESOLUTIONER

REGIONKOMMITTÉN

INTERACTIO – HYBRID – REK:S 147:E PLENARSESSION, 1.12.2021–2.12.2021

Resolution om Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2022 och Europeiska regionkommitténs politiska prioriteringar för 2022

(2022/C 97/01)

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉN HAR ANTAGIT DENNA RESOLUTION

med beaktande av

- Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2022,
- samarbetsprotokollet med kommissionen från februari 2012,
- Europeiska regionkommitténs (ReK) resolution om dess prioriteringar för 2020–2025 ⁽¹⁾,
- ReK:s resolution om dess förslag inför Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2022 ⁽²⁾, och
- ReK:s resolution om EU:s årliga regionala och lokala barometer 2021 ⁽³⁾.

1. Europeiska regionkommittén uppmanar Europaparlamentet, rådet och kommissionen att beakta synpunkterna och förslagen i denna resolution i den gemensamma förklaringen om EU:s lagstiftningsprioriteringar 2022, och är redo att bidra till dess genomförande.

2. Kommittén erinrar om kommissionens åtagande att följa upp förslagen från konferensen om Europas framtid. ReK anser att den interaktiva flerspråkiga digitala plattformen och medborgarpanelerna är ett möjligt instrument för en EU-omfattande mekanism för permanent dialog med medborgarna, och står redo att spela en viktig roll i denna process.

3. Kommittén välkomnar Europaåret för ungdomar 2022 och är fast besluten att ha ett nära samarbete med övriga EU-institutioner och alla berörda aktörer för att främja ungdomars deltagande på alla nivåer.

Föra EU närmare medborgarna

4. Kommittén upprepar sin uppmaning till kommissionen att inkludera den regionala och lokala dimensionen i de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som beskrivs i handlingsplanen för demokratin i Europa, och betonar vikten av att skydda integriteten i lokala och regionala val och stärka lokalsamhällena i kampen mot diskriminering och desinformation.

5. I framtida lagstiftningsinitiativ för att skydda mediefriheten bör man ta hänsyn till situationen för lokala och regionala medier.

⁽¹⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA.

⁽²⁾ COR-2021-02507-00-00-RES-TRA.

⁽³⁾ COR-2021-03857-00-00-RES-TRA.

6. Vi stöder kommissionens fokus på att garantera att rättsstatsprincipen faktiskt tillämpas, inbegripet principen om EU-rättens företräde som en förutsättning för lika rättigheter och rättssäkerhet vid utövandet av gemensam politik.
7. ReK pekar på behovet av att fortsätta insatserna för en jämlikhetsunion, bl.a. genom att föreslå nya åtgärder för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor, och förväntar sig därför att få delta i inrättandet av ett nytt interinstitutionellt EU-etikorgan.
8. Kommittén är fast besluten att genomföra begreppet "aktiv subsidiaritet" och upprepar sin uppmaning om att systematiskt använda mallen för subsidiaritetsbedömning i kommissionens förslag.
9. ReK stöder avsikten att minska den administrativa bördan för medborgare och företag genom principen "en in, en ut". Kommittén förväntar sig dock att detta arbete ska vara förenligt med EU:s ekonomiska, sociala och miljömässiga normer och bygga på en evidensbaserad strategi och en bedömning av kostnaden för att inte vidta åtgärder.
10. ReK upprepar sin uppmaning om att se över det interinstitutionella avtalet, riktlinjerna och verktygslådan för bättre lagstiftning i syfte att införliva flernivådimensionen i den europeiska lagstiftningsprocessen, såsom föreslagits av arbetsgruppen för subsidiaritet.
11. Vi välkomnar i detta sammanhang kommissionens åtagande att stärka de territoriella konsekvensbedömningarna och landsbygdssäkringen, så att de olika EU-områdenas behov och särdrag beaktas bättre. Det är också viktigt att ta hänsyn till gränsregionerna. ReK uppmanar därför kommissionen att garantera att de inledande konsekvensbedömningarna och konsekvensbedömningarna omfattar en bedömning av de potentiella territoriellt differentierade konsekvenserna av varje lagstiftningsinitiativ. Vi stöder dessutom dess planer på att anordna en storskalig konferens om bättre lagstiftning 2022, med särskild hänsyn till den lokala och regionala dimensionen, såsom den gjorde i Fit for Future-plattformen.
12. ReK understryker den växande betydelsen av framsyn som ett politiskt verktyg för att utveckla evidensbaserade långsiktiga perspektiv på många politikområden där lokala och regionala myndigheter har ett stort ansvar, t.ex. när det gäller ekonomiskt stöd, demografi, åtgärder för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna, utbildning, hälsa, kompetens eller infrastruktur. Kommittén upprepar därför sitt åtagande att stödja kommissionen i kartläggningen av lokal och regional framsynskapacitet för att ta hänsyn till lokala och regionala erfarenheter, särskilt den årliga strategiska framsynsrapporten.

Bygga motståndskraftiga samhällen

13. Kommittén efterlyser ett systematiskt anordnande av plattformar och dialoger på flera nivåer för att åstadkomma ett strukturerat och inkluderande deltagande av lokala och regionala myndigheter i planeringen och genomförandet av initiativen inom den gröna given.
14. ReK understryker de enorma territoriella utmaningarna i samband med den gröna omställningen, bl.a. inom transportsektorn, uppmärksammar biltillverkningsregionernas särskilda situation och efterlyser en flernivådialog för en rättvis omställning av bilindustrin.
15. Kommittén kommer att fortsätta att följa genomförandet av en långsiktig vision för landsbygdsområden och omställningen till ett grönare, smartare och hållbart jordbruk. Upprättandet av en landsbygdsagenda bör utgöra grunden för en styrningsmekanism för landsbygdsområden, som skyddar deras lokala identitet och särart, och tydliga kvantitativa indikatorer för en landsbygdsdimension inom den europeiska planeringsterminen.
16. ReK stöder prioriteringen av nollföroreningsambitionen för att skydda människor och ekosystem och förväntar sig att de lokala och regionala myndigheterna beaktas i det kommande nollföroreningspaketet, särskilt genom att den relevanta plattformen för berörda parter och en resultattavla för EU:s regioner inrättas.
17. I kommande förslag om plast och cirkulär ekonomi bör man ta hänsyn till de synpunkter som redan lämnats i relevanta ReK-yttranden, inbegripet fokus på lokala och regionala myndigheters befogenheter när det gäller insamling och hantering av avfall.
18. ReK uppmanar kommissionen att ytterligare främja användningen av rymdteknik och tillgången till data på lokal nivå för att bekämpa klimatförändringarna, främja energiomställningen, skydda miljön och genomföra den gröna given.
19. Vi ser fram emot översynen av direktivet om byggnaders energiprestanda i syfte att fullt ut genomföra renoveringsvågen, och uppmanar kommissionen att bygga vidare på det pågående fördjupade samarbetet med ReK.

20. Kommittén upprepar att det för att EU:s gröna giv ska bli en framgång krävs en grundlig översyn av förordningen om styrningen av energiunionen, i syfte att koppla den till FN:s Agenda 2030 och ramen för målen för hållbar utveckling samt till det strukturella genomförandet av flernivåstyre genom systematiska flernivådialoger om den gröna given.

21. ReK välkomnar verktygslådan för att hantera fluktuationer i energipriserna och efterlyser förstärkta åtgärder för att bekämpa energifattigdom och sårbarhet för klimatförändringarna.

22. Vi välkomnar erkännandet av den inneboende kopplingen mellan klimatkrisen och krisen för den biologiska mångfalden, och insisterar på att kommissionen måste fortsätta att främja flernivåstyre i EU och globalt med utgångspunkt i Edinburghförklaringen, i synnerhet vid de kommande UN CBD COP15 och UNFCCC COP27. ReK efterlyser en havslag som skulle göra de lokala och regionala myndigheterna delaktiga i skyddet av den marina miljön.

23. Kommittén efterlyser ett förstärkt genomförande av EU:s strategi för klimatanpassning, med utgångspunkt i uppdraget för anpassning och EU:s enhet för politiskt stöd till anpassning.

24. ReK välkomnar kommissionens ambition att uppnå målen i den digitala kompassen för 2030, och anser att digital sammanhållning bör integreras som en kompletterande dimension till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning i EU:s politik.

25. Vi beklagar bristen på relevanta indikatorer på lokal och regional nivå för att övervaka målen inom det digitala decenniet för 2030. ReK vill därför utveckla sådana indikatorer.

26. Kommittén välkomnar kommissionens åtagande att anta en europeisk chiprättsakt för att reflektera över EU:s stora beroende av tredjeländers leveranser av toppmodern teknik.

27. Vi välkomnar det aviserade lagstiftningsinitiativet om ett krisinstrument för den inre marknaden. Kommissionen uppmanas att se till att de lokala och regionala myndigheternas roll i främsta ledet återspeglas i dess förslag, särskilt när det gäller att hantera störningar på den inre marknaden i områden som är beroende av starka gränsöverskridande leveranskedjor och utbyten.

28. Kommittén välkomnar kommissionens avsikt att se över EU:s konkurrenspolitik. Vid en eventuell översyn av marknadsdefinitionen måste man noggrant överväga i vilken utsträckning detta kommer att påverka den ekonomiska balansen mellan olika EU-regioner samt små och medelstora företag och konsumenter.

29. ReK beklagar att kommissionens arbetsprogram inte innehåller några åtgärder för att ta itu med de grundläggande förändringar som den gröna given, digitaliseringen och utfasningen av fossila bränslen kommer att medföra för den europeiska industrin. Kommissionen rekommenderas därför att närmare koppla sin framtida industripolitik till framtidssäkring och beakta lärdomarna från konkurrenskraftiga regionala ekosystem, vikten av viktig möjliggörande teknik och behovet av att finna en balans mellan konkurrenskraft och öppet strategiskt oberoende.

30. Kommittén betonar vikten av att skydda medborgarnas grundläggande rättigheter i EU:s framtida bestämmelser om artificiell intelligens (AI) och skärpa de etiska kraven på användningen av AI med hög risk. Vi välkomnar i detta sammanhang kommissionens offentliga samråd om anpassning av reglerna om civilrättsligt ansvar till de särskilda utmaningarna i samband med den digitala tidsåldern och artificiell intelligens⁽⁴⁾, och förväntar oss att detta kommer att resultera i en uppdaterad ram som syftar till att säkerställa att konsumenterna får ersättning för skador som orsakats av AI-tillämpningar.

31. Vi är fast beslutna att verka för skapandet av en fullvärdig europeisk hälsounion där subsidiaritetsprincipen respekteras, och efterlyser en tydligare roll för Europaparlamentet och regionerna i den framtida EU-myndigheten för beredskap och insatser vid hälsokriser samt inom det europeiska hälsodataområdet. ReK uppmanar uttryckligen till att göra de lokala och regionala myndigheterna delaktiga i planeringen och genomförandet i samband med hälsokriser, som en del av Heraförslaget, samt i förslaget till förordning om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12979-Civil-liability-adapting-liability-rules-to-the-digital-age-and-artificial-intelligence/public-consultation_sv.

32. Kommissionen uppmanas att ta hänsyn till de lokala och regionala myndigheternas roll när det gäller att förebygga cancer. Kommittén är beredd att ge råd om en kommande rekommendation om screening och att delta i genomförandeprocessen.

33. ReK upprepar rekommendationerna i sitt yttrande "En ny migrations- och asylpakt". En gemensam migrationspolitik som bygger på solidaritet och säkerställer en effektiv hantering av migrationsströmmarna i enlighet med fördragen kan endast uppnås med deltagande av alla styresnivåer, inbegripet den lokala och regionala nivån.

34. Kommittén upprepar att det behövs ett fungerande Schengenområde utan inre gränser. ReK stöder medlemsstaternas och kommissionens insatser för att skydda EU:s yttre gränser och samtidigt upprätthålla rättsstatsprincipen och respektera de mänskliga rättigheterna.

35. EU-institutionerna uppmanas att ekonomiskt stödja de medlemsstater som framgångsrikt skyddar unionens yttre gränser.

36. Vi betonar behovet av starkare samordning, samarbete och utbyte av viktig information mellan lokala och regionala myndigheter, medlemsstater och brottsbekämpande myndigheter för att effektivt bekämpa gränsöverskridande brottslighet, särskilt terrorism och organiserad brottslighet.

37. Kommittén förväntar sig att kommissionen följer upp ReK:s uppmaning om att ge förbindelserna mellan Förenade kungariket och EU större territoriellt "djup". ReK kommer att bidra till att underlätta och utveckla det territoriella samarbetet med de decentraliserade nationerna och de brittiska lokala och regionala myndigheterna, även utanför handels- och samarbetsavtalets institutionella ram.

38. Vi efterlyser varaktigt och strukturerat stöd från kommissionen för peer-to-peer-samarbete mellan lokala myndigheter på västra Balkan och deras motsvarigheter i EU, särskilt genom de gemensamma rådgivande kommittéerna med Montenegro, Nordmakedonien och Serbien och ReK:s arbetsgrupp för västra Balkan. ReK välkomnar återupptagandet av Taix strategiska stöd till lokala myndigheter på västra Balkan.

39. Kommittén välkomnar kommissionens fortsatta engagemang för det östliga partnerskapet, särskilt genom att ta upp ReK:s förslag om att lansera akademien för offentlig förvaltning inom det östliga partnerskapet.

40. Vi upprepar att alla EU-institutioner inom ramen för det förnyade partnerskapet med det södra grannskapet bör betrakta lokala och regionala myndigheter som viktiga partner för hållbar utveckling och därigenom skapa en ny dynamik för decentraliseringsreformer.

41. ReK uppmanar kommissionen att erkänna den roll som lokala och regionala myndigheter kan spela när det gäller att bidra till fred och välstånd i tredjeländer, med initiativ såsom Nicosiainitiativet – ett konkret exempel på peer-to-peer-samarbete.

42. Kommittén efterlyser en tydlig plan för långsiktigt engagemang och finansiell förstärkning av EU:s civilskyddsmekanism och dess instrument, när det gäller både förebyggande av katastrofer och beredskap samt kollektiv insatskapacitet vid katastrofer. Kommissionen uppmanas också att inkludera regionala och lokala erfarenheter av katastrofhantering i unionens nyligen inrättade kunskapsnätverk för civilskydd.

Sammanhållning, vårt grundläggande värde

43. Kommittén understryker sammanhållningspolitikens avgörande roll och anser därför att städer och regioner bör ges möjlighet att utnyttja Next Generation EU på bästa sätt, i syfte att konsolidera de långsiktiga och hållbara investeringar som de planerar inom ramen för sammanhållningspolitiken.

44. ReK uppmanar kommissionen att rapportera om de lokala och regionala myndigheternas deltagande i genomförandefasen av de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna i sin "granskningsrapport" om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens, som ska läggas fram senast i juli 2022 (artikel 16 i förordningen om faciliteten). Kommittén vill att partnerskapsprincipen respekteras fullt ut och genomförs inom ramen för Fonden för en rättvis omställning (FRO) och faciliteten för återhämtning och resiliens och att alla nationella återhämtnings- och resiliensplaner godkänns utan dröjsmål.

45. Kommittén välkomnar kommissionens nylansering av översynen av den ekonomiska styrningen och anser att det är dags att ompröva EU:s finanspolitiska ram för att undvika att offentliga investeringar och offentliga tjänster på nytt blir en anpassningsvariabel.

46. Vi beklagar att kommissionen inte övervägde en förlängning med ytterligare ett år av medfinansieringsgraden på 100 % och en höjning av tröskeln för stöd av mindre betydelse inom investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset plus, med beaktande av de budgetbegränsningar som de regionala och lokala myndigheterna fortfarande står inför.

47. ReK välkomnar beslutet att förnya EU:s strategiska partnerskap med de yttersta randområdena för att vederbörligen beakta effekterna av covid-19-utbrottet och anpassa EU:s stöd.

48. Kommittén är bekymrad över det långsamma godkännandet av partnerskapsöverenskommelserna i medlemsstaterna, med tanke på det låga utnyttjandet av de tillgängliga strukturfondsmedlen, och föreslår ett nära samarbete mellan regionerna och EU-institutionerna för att påskynda godkännandetakten, även beträffande de operativa programmen.

49. ReK uppmanar kommissionen att, utöver den befintliga webbplatsen för förbindelser med investerare, skapa en särskild webbportal för emissioner av europeiska obligationer som innehåller fullständiga aggregerade uppgifter för alla marknadsförda obligationer och växlar inom ramen för Next Generation EU och gröna obligationer inom Next Generation EU.

50. Kommittén understryker behovet av en EU-politisk ram för att möjliggöra ett effektivt inrättande och en effektiv förvaltning av gränsöverskridande offentliga tjänster. För att se till att samarbetet mellan regionala och lokala aktörer i EU:s gränsregioner understöds efterlyser vi även en mer gedigen rättslig ram, som garanterar minimistandarder för gränsöverskridande samarbete i händelse av kriser, så att en tillräcklig nivå på de offentliga tjänsterna upprätthålls.

51. ReK beklagar att flera åtgärder i strategin för hållbar och smart rörlighet som planerats till 2022 inte återspeglas i kommissionens arbetsprogram, särskilt när det gäller kombinerade transporter, flodinformationstjänster och internationella järnvägstransporters effektivitet. Vi välkomnar dock att "multimodala digitala mobilitetstjänster" ingår i arbetsprogrammet, och understryker att kollektivtrafik, som ofta organiseras direkt av lokala och regionala myndigheter som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, måste stå i centrum för detta initiativ.

52. Kommittén upprepar behovet av ett snabbt genomförande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och indikatorer "bortom BNP" för att mäta ekonomiska, sociala och miljömässiga framsteg och därigenom underlätta omställningen till en hållbar välfärdsekonomi.

53. ReK ser mycket fram emot rekommendationen om minimiinkomst, som ett steg mot att utrota fattigdomen i EU och som en välbehövlig uppföljning av direktivet om tillräckliga minimilöner.

54. Vi välkomnar upprättandet av den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet, som ett första steg som återspeglar ReK:s efterlysningar under årens lopp av en effektivare politik mot hemlöshet.

55. Kommissionen uppmanas att ta vederbörlig hänsyn till ReK:s arbete på senare tid om vård- och omsorgspersonal samt vård- och omsorgstjänster i sin kommande EU-strategi för vård och omsorg.

56. Vi ser fram emot kommissionens utbildningspaket och understryker vikten av att säkerställa synergier och samstämmighet med framtida initiativ för att förbättra den digitala kompetensen.

57. Kommittén välkomnar det föreslagna programmet "Aim, Learn, Master, Achieve" (Alma) och betonar behovet av att se till att de resurser som anslås till programmet ligger i linje med det stora antalet ungdomar som varken arbetar eller studerar i EU.

58. ReK understryker behovet av att förverkliga det europeiska forskningsområdet genom att stödja regionala innovationsekosystem med hjälp av ett strategiskt och samordnat tillvägagångssätt på alla styresnivåer, och ser fram emot att utveckla konceptet med regionala nav för det europeiska forskningsområdet tillsammans med kommissionen.

59. Kommittén stöder genomförandet av Horisontuppdragen som djärva steg för att ta itu med samhällsutmaningar, men understryker också behovet av ett ändamålsenligt system för flernivåstyrt där uppdragen kombineras med de lokala och regionala utvecklingsstrategierna, åtgärderna för återhämtning från covid-19 och innovationsfinansieringen genom strukturfonderna.

60. Vi beklagar att smart specialisering inte nämns i arbetsprogrammet som ett nyckelbegrepp för att komma till rätta med de många olika programmen och strategierna för att främja innovation.

61. ReK beklagar att dess förslag om en ny europeisk turismstrategi 2030/2050 inte nämns i kommissionens arbetsprogram för 2022. Kommissionen uppmanas att lägga fram en ny ambitiös vision för hållbar turism, med beaktande av både covid-19-effekterna och den gröna och digitala återhämtningen.

62. Europeiska regionkommittén ger sin ordförande i uppdrag att överlämna denna resolution till Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, de slovenska, franska och tjeckiska ordförandeskapen för Europeiska unionens råd samt Europeiska rådets ordförande.

Bryssel den 1 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Europeiska regionkommitténs resolution om förslaget om ett Europaår för ungdomar**Framlagd av de politiska grupperna EPP, PES, Renew Europe, ECR, EA och De gröna**

(2022/C 97/02)

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉN HAR ANTAGIT DENNA RESOLUTION

— med beaktande av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett Europaår för ungdomar 2022 ⁽¹⁾.

1. Europeiska regionkommittén (ReK) välkomnar kommissionens förslag om att utse 2022 till "Europaåret för ungdomar", och stöder förslaget övergripande mål, som syftar till att uppmuntra ungdomars deltagande i det demokratiska livet och samhällslivet samt stödja talangutveckling och unga människors personliga, sociala och yrkesmässiga utveckling i en grönare, mer digital och mer inkluderande union.
2. Europaåret för ungdomar 2022 bör utgöra en möjlighet att uppmuntra ungdomars deltagande i det demokratiska livet i syfte att stärka både deltagardemokratin och den representativa demokratin, inte bara genom att informera dem om politik som påverkar dem, utan även genom att involvera dem i utformningen, styrningen och genomförandet av denna politik.
3. I detta syfte understryker vi behovet av att involvera ungdomar i beslutsfattandet på EU-nivå samt på nationell, regional och lokal nivå, inte minst när det gäller politik som rör den gröna och digitala omställningen, där generationsskillnaderna är kännbara. Man bör ägna särskild uppmärksamhet åt glastaket för ungdomars väsentliga deltagande i det politiska livet. I detta sammanhang understryker ReK de lokala och regionala myndigheternas nyckelroll när det gäller att främja ungdomars deltagande i den lokala demokratin eller stödja lokala ungdomsorganisationer, ungdomsråd och ungdomsparlament.
4. I detta avseende betonar kommittén betydelsen av konferensen om Europas framtid som ett sätt att främja en europeisk identitet och ett europeiskt medborgarskap som bygger på gemensamma värden samt minska det demokratiska underskottet i EU. Europaparlamentet, rådet och kommissionen uppmanas att se till att det bidrag som ungdomar lämnar via olika kanaler, såsom det europeiska ungdomsevenemanget (EYE2021), beaktas fullt ut.
5. För att säkerställa ett varaktigt arv från Europaåret för ungdomar och som ett erkännande av ungdomspolitikens sektorsövergripande karaktär bör ett ytterligare mål för året vara att ett ungdomsperspektiv ska integreras i alla EU:s politikområden på EU-nivå samt på nationell, regional och lokal nivå.
6. Kommittén står redo att ytterligare stärka programmet för unga folkvalda politiker i sitt eget arbete och att dela med sig av de bästa exemplen från detta program med andra berörda parter. I detta avseende påpekar vi att ReK:s lokala dialoger är ett effektivt verktyg för att förbättra den öppna tvåvägskommunikationen med medborgarna, särskilt ungdomar, om EU:s politiska dagordning och framföra deras åsikter till EU:s beslutsfattare.
7. ReK välkomnar den vikt som fästs vid delaktighet, och konstaterar att målen för Europaåret för ungdomar bara kan uppnås om man tar hänsyn till alla unga människors behov och ambitioner, i all deras mångfald och i syfte att garantera lika möjligheter. Detta inbegriper ungdomar från landsbygdsområden, randområden och mindre utvecklade regioner samt socialt blandade eller utsatta grupper, oavsett om det beror på socioekonomisk bakgrund, kön, ras, religion, sexuell läggning, ursprung eller funktionsnedsättning.
8. Europaåret bör inte begränsas till unga människor från EU:s 27 medlemsstater, utan bör även involvera unga migranter och ungdomar från utvidgningsländerna.
9. Europaåret bör ge drivkraft för att stärka solidariteten mellan generationerna för större social, ekonomisk och territoriell sammanhållning samt mer inkluderande samhällen. I detta syfte framhåller vi de ökande demografiska förändringarna med stora territoriella skillnader som bl.a. beror på kompetensflykt och kompetensinflöde. Under Europaåret bör man ta upp den mycket betydande inverkan som sådana förändringar har på ungdomar när det gäller solidariteten mellan generationerna, arbetslivet och klyftan mellan stad och landsbygd.

⁽¹⁾ COM(2021) 634 final

10. För ungdomar orsakade covid-19-krisen avsevärda bakslag i fråga om utbildning, sysselsättning, psykisk hälsa och inkomster. Året måste leda till en förstärkning av insatserna för att bekämpa ungdomsarbetslösheten och de otrygga arbetsvillkoren för ungdomar, inklusive oavlönade praktikplatser, samt beträffande tillgången till bostäder, och skapa nya och anständiga arbetstillfällen för dem, samtidigt som man tar itu med den avgörande frågan om framtidssäkrad kompetens.

11. Kommittén betonar vikten av att involvera lokala och regionala myndigheter samt andra berörda parter, bl.a. den privata sektorn och organ inom den ideella sektorn, i genomförandet av åtgärder för att säkerställa ungdomars integration på arbetsmarknaden. Utbildningssystemen bör bättre matcha ungdomarnas kompetens med arbetsmarknadens behov och göra det lättare för ungdomar att förvärva de färdigheter och få tillgång till de resurser som är nödvändiga för att ge dem egenmakt och göra dem delaktiga i denna process. Detta måste i synnerhet säkerställas när det gäller gränsöverskridande områden.

12. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt ungdomars företagande genom att man stöder unga företagare, bl.a. genom förenklad tillgång till finansiering, med särskilt fokus på små och medelstora företag och uppstarts företag, eftersom de ofta stöter på svårigheter i detta avseende. Man bör även främja åtgärder som uppmuntrar företag att rekrytera unga och fästa vikt vid ungas utbildning. ReK betonar vikten av utbildning från tidig ålder i företagande, innovation, kritiskt tänkande, beslutsfattande, tolerans mot ovisshet, ledarskap, samarbete, förmåga att acceptera framgångar och motgångar, bland andra värden och färdigheter.

13. ReK förväntar sig att Europaåret blir en milstolpe för att uppnå målet i handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter om att minska antalet barn som riskerar fattigdom eller social utestängning med fem miljoner senast 2030, och främjar genomförandet av den europeiska barngarantin, genom vilken medlemsstaterna garanterar faktisk och kostnadsfri tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg, till utbildning och skolbaserade aktiviteter, till minst en hälsosam måltid varje skoldag och till hälso- och sjukvård samt till hälsosam kost och adekvata bostäder.

14. Kommittén framhåller den yttersta vikten av europeiska investeringar i utbildning och kultur samt i medborgarutbildning och mediekompetens, varav det sistnämnda är avgörande för att ungdomar ska kunna navigera säkert genom den information som tillhandahålls på bl.a. sociala medier, samt motstå desinformation. Dessutom är det mot bakgrund av ovanstående nödvändigt att på europeisk nivå investera i vetenskaplig forskning som bedrivs av ungdomar.

15. ReK bekräftar sin vilja – som en uppföljning av Europaåret för järnvägen – att samarbeta med kommissionen för att vidareutveckla DiscoverEU-initiativet och göra det mer geografiskt inkluderande, stödja regionala initiativ som inspireras av DiscoverEU och koppla detta till utbudet av kulturella evenemang och möjligheter i Europas städer och regioner.

16. Kommittén välkomnar kommissionens åtagande att genomföra studier och forskning om ungdomars situation i EU. Dessa insatser bör avhjälpa bristen på tillgängliga uppgifter om ungdomar på lokal och regional nivå, vilket är en viktig utmaning för de regionala och lokala myndigheternas förmåga att korrekt utforma och genomföra en effektiv skräddarsydd, platsbaserad ungdomspolitik.

17. Vi välkomnar förslaget om att hålla möten för de nationella samordnare som utsetts av medlemsstaterna för att organisera genomförandet av Europaåret för ungdomar, och föreslår att ReK ska delta som observatör vid de nationella samordnarnas möten.

18. Vi välkomnar de rekommendationer om Europaåret för ungdomar som utarbetats av deltagarna i ReK:s program för unga folkvalda politiker, och uppmanar kommissionen att i största möjliga utsträckning beakta dessa när aktiviteterna och initiativen under Europaåret för ungdomar utformas och genomförs.

19. Utmärkelsen Europeisk ungdomshuvudstad är ett initiativ som ger ungdomar egenmakt, fullt ut erkänner deras roll och ökar medvetenheten om deras behov och ambitioner på europeisk och lokal nivå. Man bör därför eftersträva komplementaritet mellan Europeisk ungdomshuvudstad och Europaåret för ungdomar för att stärka deras ömsesidiga effektivitet och räckvidd.

20. Kommissionens budgetanslag till Europaåret för ungdomar 2022 bör inbegripa ett betydande åtagande från EU-program utanför Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren, utan att genomförandet av befintliga projekt äventyras. Dessutom bör de lokala och regionala myndigheterna ha tillgång till finansieringsmöjligheter för projekt som syftar till att stödja lokala ungdomsinitiativ under 2022 och därefter.

21. Europaparlamentet och rådet uppmanas att snabbt nå en överenskommelse om Europaåret för ungdomar så att aktiviteter kan börja genomföras från och med januari 2022.

22. Europeiska regionkommittén ger sin ordförande i uppdrag att överlämna denna resolution till Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, de slovenska, franska och tjeckiska ordförandeskapen för Europeiska unionens råd samt Europeiska rådets ordförande.

Bryssel den 2 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

YTTRANDEN

REGIONKOMMITTÉN

INTERACTIO – HYBRID – REK:S 147:E PLENARSESSION, 1.12.2021–2.12.2021

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Bättre lagstiftning: Samarbete för att skapa bättre lagar

(2022/C 97/03)

Föredragande:	Piero Mauro Zanin (IT-EPP), ordförande och ledamot, regionfullmäktige, Friuli-Venezia Giulia
Referensdokument:	Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Bättre lagstiftning: Samarbete för att skapa bättre lagar Bryssel, 29.4.2021 COM(2021) 219 final

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Stöd till EU:s återhämtning genom bättre lagstiftning

1. Europeiska regionkommittén understryker att EU:s system för bättre lagstiftning av OECD betraktas som ett av världens mest avancerade regleringssystem, som kan skapa högkvalitativ och framtidssäkrad lagstiftning och som svarar mot de huvudsakliga utmaningar som Europeiska unionen står inför i fråga om miljömässig, digital och social omvandling.
2. Kommittén instämmer i att EU-lagstiftningen bör skapa mervärde, hålla den administrativa bördan så liten som möjligt och proportionerlig i förhållande till de mål som eftersträvas i den berörda lagstiftningen, vara tydlig och transparent samt följa subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.
3. Det är mycket viktigt att systemet för bättre lagstiftning omfattar flernivåstyret i EU, eftersom EU-lagstiftningen genomförs av medlemsstaterna, regionerna och de lokala myndigheterna: Utan medverkan av de förvaltningsnivåer som ansvarar för att genomföra EU-lagstiftningen kan det inte finnas någon lagstiftning av hög kvalitet som gör det möjligt att uppnå de gemensamma målen. Därför rekommenderar ReK att kommissionen under hela den politiska cykeln prioriterar samarbetet med de lokala och regionala myndigheterna, särskilt dem som har lagstiftningsbefogenheter, på grundval av en arbetsmetod med flernivåstyre.
4. De lokala och regionala myndigheterna, som är demokratiskt valda, har fortfarande begränsat inflytande över fastställandet av den EU-lagstiftning som de är skyldiga att genomföra: De och ReK, i egenskap av deras institutionella företrädare på EU-nivå, måste ges en större roll i EU:s styrningssystem.
5. Det är positivt att kommissionen förstärker sin roll som fördragets väktare och har satt fokus på och kommer att göra mer för att säkerställa en effektivare kontroll av genomförandet av EU-lagstiftningen samt erbjuder medlemsstaterna, regionerna och kommunerna stöd för att effektivt och korrekt kunna genomföra EU-rätten. En högre och effektivare genomförandegrad bidrar också till agendan för bättre lagstiftning.

6. Kommissionen uppmanas att undersöka hur de regionala parlamenten kan involveras närmare i EU:s beslutsprocess, genom att man utnyttjar den mekanism för tidig varning som fastställs i fördragen, så att de kan ge ett positivt bidrag till utvecklingen av en aktiv subsidiaritet ⁽¹⁾.

7. Tiden är nu mogen för "samarbete för att skapa bättre lagar", med en nedifrån och upp-strategi, genom att förbättra och tillnärma verktygen för bättre lagstiftning – varav många redan tillämpas av regionerna – så att de blir förenliga, samt genom att utbyta bästa praxis och tillgängliga data.

8. Kommittén välkomnar kommissionens avsikt att med hjälp av samråd göra medborgarna mer delaktiga i utarbetandet av EU:s politik, men uppmanar kommissionen att i detta syfte också stödja sig på de lokala och regionala myndigheternas och ReK:s kapacitet att fånga upp, förmedla och föra fram det som intresserar medborgarna.

9. ReK instämmer i att de politiska åtgärderna måste bygga på ingående analyser och vetenskapliga fakta i syfte att systematiskt kunna bedöma bland annat deras ekonomiska, sociala, könsspecifika och miljömässiga konsekvenser.

10. Kommittén stöder kommissionens avsikt att integrera målen för hållbar utveckling i EU:s beslutsfattande och politik, bl.a. genom att förbättra analysen av och kommunikationen om förslag om hållbar utveckling. Genomförandet av målen för hållbar utveckling får inte undergrävas av administrativa bördor och regelbördor, och vid genomförandet bör man ägna lika stor uppmärksamhet åt de ekonomiska, sociala, könsrelaterade och miljömässiga dimensionerna av hållbar utveckling. ReK uppmanar medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna att göra detsamma.

11. ReK håller med om att principen om att inte orsaka betydande skada bör tillämpas på alla områden, i enlighet med EU:s långsiktiga strategi för 2050 ⁽²⁾ och Agenda 2030 ⁽³⁾. De lokala och regionala myndigheterna, som befinner sig i främsta ledet när det gäller att genomföra miljö-, klimat-, social- och energipolitiken, bör göras delaktiga i programplaneringen och förvaltningen av resurserna. ReK hänvisar till sitt yttrande "En europeisk klimatlag" ⁽⁴⁾, och rekommenderar att man tar hänsyn till kostnaden för uteblivna åtgärder, som kan få långsiktiga och betydande konsekvenser som inte är omedelbart märkbara.

12. Kommittén uppmanar kommissionen, medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna att anta förenlig lagstiftning som kan undanröja hinder och byråkratiska svårigheter som, genom att bromsa återhämtningen, undergräver medborgarnas välbefinnande. Kommissionen uppmanas att stödja regionerna, särskilt gränsöverskridande regioner och mindre utvecklade regioner, genom att främja gemensam lagstiftning, med utgångspunkt i befintliga erfarenheter av samarbete i gränsområden och sårbara områden, såsom de europeiska grupperingarna för territoriellt samarbete (EGTS).

13. ReK uppmanar EU-institutionerna, medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna att för egen del genomföra rekommendationerna från arbetsgruppen för subsidiaritet och proportionalitet och "göra mindre men göra det effektivare" ⁽⁵⁾. Vi efterlyser en uppdatering av dessa rekommendationer mot bakgrund av lärdomarna av pandemin samt målen för den gröna, den digitala och den sociala omställningen och skapandet av rättvisare, mer resiliens och mer jämlika ekonomier och samhällen inom ramen för Next Generation EU.

14. Kommittén efterlyser också en översyn av det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning samt riktlinjerna och verktygslådan för bättre lagstiftning, i syfte att införliva den europeiska lagstiftningsprocessens flernivådimension, i enlighet med förslaget från arbetsgruppen för subsidiaritet ⁽⁶⁾. ReK understryker vikten av att sprida kunskap om och främja användningen av verktygen för bättre lagstiftning bland medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna, särskilt dem med lagstiftningsbefogenheter. Kommittén anser att man måste göra sitt yttersta när det gäller den språkliga aspekten, gemensam terminologi och korrekt översättning, som är avgörande för att de gemensamma målen om bättre lagstiftning ska kunna uppnås på alla förvaltningsnivåer.

⁽¹⁾ ReK:s yttrande "Bättre lagstiftning: genomgång och vägen framåt", ReK 2579/2019.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_sv.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/international-partnerships/sustainable-development-goals_sv.

⁽⁴⁾ <https://cor.europa.eu/sv/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1361-2020>.

⁽⁵⁾ Rapport från arbetsgruppen för subsidiaritet och proportionalitet och "göra mindre men göra det effektivare", https://ec.europa.eu/info/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_sv.

⁽⁶⁾ Rekommendation 8.

En gemensam satsning

15. Kommittén håller med om att lagstiftning av hög kvalitet inte är möjlig om man inte beaktar resultaten av tidigare lagstiftning. Många regioner har infört utvärderingsklausuler i sin lagstiftning för att säkerställa tillgången till data om lagstiftningens effekter. Det är alla – europeiska, nationella, regionala och lokala – institutioners ansvar att dela med sig av de data som samlats in i ett gemensamt register över underlag.

16. Det är lämpligt att skapa en gemensam lagstiftningsportal, och man bör informera om den genom kommunikationsinitiativ i alla medlemsstater.

17. De lokala och regionala myndigheternas institutionella webbplatser kan bidra till ökad publicitet för kommissionens offentliga samråd, genom att sprida uppmaningarna att inkomma med synpunkter och i förekommande fall främja stabila nätverk av kontaktpersoner i syfte att samla in synpunkter och önskemål från slutanvändarna, vars bidrag är avgörande för att tillväxt- och utvecklingsmålen ska kunna uppnås.

Bättre kommunikation med berörda parter och allmänheten

18. Kommittén välkomnar kommissionens avsikt att ytterligare förbättra samråden och göra dem mer fokuserade, tydligare och mer användarvänliga, bl.a. genom frågeformulär som är mer balanserade, strukturerade, lättbegripliga och mindre tekniska. Vi uppskattar sammanslagningen av offentliga samråd och färdplaner i en enda "uppmaning att inkomma med synpunkter" på portalen Kom med synpunkter. ReK betonar att frågeformulären måste översättas till alla EU-språk samtidigt för att göra det möjligt för berörda parter att delta överallt och på alla nivåer.

19. Kommittén föreslår att de lokala och regionala myndigheterna, med tanke på deras särdrag, oftare bör bli föremål för riktade samråd. Kommissionen rekommenderas att samråda med ReK vid utarbetandet av öppna samråd och färdplaner för förslag som i hög grad påverkar de subnationella förvaltningsnivåerna och att genom ReK involvera de lokala och regionala myndigheterna i en decentraliserad och systematisk informationskampanj om kommissionens årliga arbetsprogram.

20. Konferensen om Europas framtid utgör ett utmärkt tillfälle för dialog med medborgarna. Kommittén hänvisar till sitt yttrande "Lokala och regionala myndigheter i den permanenta dialogen med medborgarna", och upprepar att konferensen bör betraktas som en möjlighet att ompröva och reformera det sätt som EU fungerar på och hur unionen uppfattas av medborgarna (?). Vi upprepar att ReK måste spela en huvudroll i konferensen samt att rollen för de lokala och regionala myndigheterna, särskilt dem som har lagstiftningsbefogenheter, i EU:s demokratiska funktionssätt och den territoriella dimensionen i EU:s politik måste stärkas.

21. Det är viktigt att främja medborgarnas deltagande i utarbetandet av EU:s politik. I detta sammanhang påminner kommittén om sitt förslag om att inrätta ett europeiskt nätverk för dialog som bygger på medborgarnas frivilliga deltagande (CitizEN) och som, om det testas under konferensen, skulle kunna tillhandahålla en strukturell mekanism för att säkerställa lämplig information till och deltagande av medborgarna, vilket skulle stimulera deras långsiktiga politiska engagemang.

Ökad insyn

22. Kommittén rekommenderar största möjliga insyn i lagstiftningsprocessen, så att medborgarna får full tillgång till tillgängliga data, underlag, studier och genomförda utvärderingar med koppling till varje lagstiftningsförslag.

23. ReK:s tillgång till utvalda dokument från trepartsmöten – förutsatt att kommittén redan har avgett ett yttrande eller håller på att utarbeta ett yttrande om förslaget i fråga i enlighet med artikel 307 i EUF-fördraget – skulle vara centralt för bedömningen av om de ändringar som diskuteras vid dessa möten är relevanta ur ett regionalt eller lokalt perspektiv och motiverar ett nytt yttrande. En sådan tillgång skulle göra det möjligt för ReK att fullgöra sin roll som rådgivande organ och säkerställa effektiviteten eller ändamålsenligheten i de bestämmelser i fördragen som rör ReK.

24. Kommissionen uppmanas att skapa länkar mellan databaser, register, arkiv och portaler, bl.a. Midas, och att genom särskilda kommunikations- och utbildningsinitiativ öka allmänhetens kunskap om dessa, bl.a. genom ReK och sammanslutningar av lokala och regionala myndigheter.

(?) ReK:s yttrande "Lokala och regionala myndigheter i den permanenta dialogen med medborgarna", <https://cor.europa.eu/sv/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-4989-2019>.

25. Det är positivt att kommissionen vill stärka insatserna för att förbättra de offentliga samråden och hanteringen av bidragen. För närvarande är det oklart hur kommissionen viktat de enskilda bidragen, vilket dock är nödvändigt för att säkerställa demokratisk insyn på detta område. Under alla omständigheter bör kommissionen ta särskild hänsyn till bidrag från regionala myndigheter med befogenheter på de områden som är föremål för samråd när den lägger fram sina lagstiftningsförslag.

Nya instrument för ytterligare förenkling och minskade bördor

26. Kommittén håller med om att det är dags att ägna större uppmärksamhet åt lagstiftnings effekter vad gäller ekonomiska kostnader och ökade administrativa bördor för lokala och regionala myndigheter, människor, hushåll och företag, särskilt mikroföretag samt små och medelstora företag, som utgör ryggraden i den europeiska ekonomin.

27. ReK uppmanar kommissionen att vid tillämpningen av principen "en in och en ut", enligt vilken kommissionen föresätter sig att kompensera nya bördor till följd av lagstiftningsförslag genom motsvarande minskning av befintliga bördor inom samma politikområde, säkerställa att inledande konsekvensbedömningar och konsekvensbedömningar omfattar en utvärdering av varje lagstiftningsinitiativs eventuella territoriella skillnader i konsekvenser. Kommittén förväntar sig att tillämpningen av denna princip bevarar lagstiftningsens mål och EU:s höga ekonomiska, sociala och miljömässiga standarder. Kommittén förväntar sig vidare att de metoder som används för att mäta och minska bördorna bygger på en evidensbaserad metod avseende kompensation för administrativa bördor och kostnader för uteblivna åtgärder så att de senare kan bli gemensam praxis för beslutsfattare på alla nivåer och kommer att åtfölja lagstiftningsförslag under hela processen för antagande, till dess att de genomförs på nationell, regional och lokal nivå.

28. ReK betonar att nya europeiska lagstiftningsinitiativ bör skapa ett EU-mervärde, och anser dessutom att det skulle vara avgörande att säkerställa att föreslagna åtgärder och skyldigheter är enkla och kan tillämpas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt för att uppnå de överenskomna politiska målen. ReK uppmanar till ökad transparens och ansvarsskyldighet samt till lägre administrativa bördor för företag, särskilt små och medelstora företag. ReK betonar att EU bör anta ett mål för att minska den generella EU-regelbördan för företag.

29. I kölvattnet av Small Business Act har vissa medlemsstater och regioner redan infört metoder för att bedöma de bördor som lagstiftningen medför för företagen. ReK uppmanar till utbyte av bästa praxis om kompensationsåtgärder, instrument, metoder och insamlade data.

30. För att kunna minska bördorna och förenkla processerna måste man investera i införandet av digitala lösningar som kan modernisera de offentliga förvaltningarnas system genom att anpassa dem till produktionssektorernas hastighet och behov.

31. Kommissionen och medlemsstaterna uppmanas att stödja företag, särskilt mikroföretag samt små och medelstora företag, när det gäller de investeringar i bland annat utbildning, kompetensutveckling och omskolning som krävs för att uppfylla de krav som ställs i den sektoriella EU-lagstiftningen.

32. Det är nödvändigt att se över och förenkla lagstiftningen i syfte att undanröja hinder för dess tillämpning, även på gränsöverskridande nivå, och göra lagstiftningen mer effektiv, transparent och begriplig för slutanvändarna, både medborgare och företag. ReK välkomnar därför det arbete som utförts inom ramen för den årliga undersökningen av bördorna 2020, där man, i linje med det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning från 2016, redogör för de åtgärder som vidtagits för att minska bördorna och förenkla lagstiftningen.

33. Kommittén ställer sig bakom det mål som fastställdes redan för programmet om lagstiftnings ändamålsenlighet och resultat (Refit) och som nu stärks genom inrättandet av Fit for Future-plattformen. ReK uppskattar sin stärkta roll i plattformen, med tre företrädare i regeringsgruppen, vilket delvis undanröjer ReK:s farhågor beträffande styrningen av och effektiviteten hos den tidigare Refit-plattformen, och med RegHub (nätverket av regionala nav för bedömning av genomförandet av EU:s politik). Vi upprepar vårt stöd för F4F-plattformen och vårt åtagande att intensifiera samarbetet med kommissionen. ReK har mycket goda förutsättningar att systematiskt samla in de lokala och regionala myndigheternas synpunkter genom sina ledamöter, nätverk och andra riktade initiativ, såsom RegHub⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ Nätverket av regionala nav för bedömning av genomförandet av EU:s politik, <https://cor.europa.eu/sv/engage/Pages/network-regional-hubs-implementation-assessment.aspx>.

34. ReK framhåller det mervärde som RegHub, genom samråd med berörda parter, ger till utvecklingen av en europeisk databas om effekterna av genomförandet av EU-lagstiftningen. RegHub främjar också genomförandet av EU-lagstiftningen genom att sprida information och skapa en miljö som främjar utbyte av bästa praxis samt bedömning av framsteg och resultat. För att säkerställa kontinuitet och samstämmighet i förenklingen skulle det kunna vara användbart att aktivera RegHub för de direktiv och förordningar som redan har varit föremål för samråd och översyn i syfte att stödja genomförandet av dem. Kommissionen uppmanas att överväga långsiktigt ekonomiskt stöd till utveckling och konsolidering av RegHub som ett verktyg för bättre lagstiftning.

35. Det är mycket viktigt att i så stor utsträckning som möjligt utvidga regionernas, provinsernas och städernas deltagande i RegHub, och även medlemsstaterna uppmanas att använda nätverket för att införa system för insamling av territoriella data och uppgifter.

Förbättring av verktygslådan

36. En av lärdomarna av pandemin är att man, så långt i förväg som möjligt, måste fånga upp signalerna om framtida företeelser för att säkerställa snabba insatser som åtminstone kan begränsa de mest förödande effekterna. Det är viktigt att beslutsfattarna förfogar över heltäckande och aktuella vetenskapliga data för att kunna formulera strategier som motsvarar utmaningarna. ReK upprepar att det behövs ett nära och kontinuerligt samarbete med forsknings- och vetenskapsvärlden.

37. Kommittén hoppas att metoden för att integrera strategisk framsyn i det politiska beslutsfattandet kommer att specificeras i verktygslådan för bättre lagstiftning, med beaktande av det lokala och regionala perspektivet. De lokala och regionala myndigheterna och ReK har mycket goda förutsättningar att bidra till strategisk framsyn.

38. Kommissionen uppmanas att ta med ReK:s underlag när den gemensamma lagstiftningsportalen skapas, inbegripet yttranden, territoriella konsekvensbedömningar, RegHub-rapporter, studier och dokumentation om lagstiftningsförslag och översyner. Vi vill också delta i de tekniska förbättringarna av portalen Kom med synpunkter i syfte att bidra till en bättre förståelse av lokala särdrag och underlätta de lokala och regionala myndigheternas tillträde.

39. Kommittén hoppas att kommissionen kommer att tydliggöra den territoriella karaktären hos konsekvenserna av politiken genom att se över riktlinjerna för bättre lagstiftning och uppdatera verktygslådan med avseende på verktyg och metoder för att kartlägga konsekvenser i allmänhet och territoriella konsekvenser i synnerhet, i syfte att göra dem tillräckligt flexibla för att kunna användas i olika sammanhang och på alla nivåer.

40. Begrepp såsom landsbygdssäkring, konsekvensbedömning för städer och gränsöverskridande konsekvensbedömning ingår alla i det bredare begreppet territoriell konsekvensbedömning, och en begreppsdifferentiering får inte motverka målet om plats- och evidensbaserat beslutsfattande.

41. ReK välkomnar de kontinuerliga insatserna av kommissionen (i synnerhet gemensamma forskningscentrumet och GD Regional- och stadspolitik) och EGTS Espon-programmet i syfte att vidareutveckla metodverktyg för att bedöma territoriella konsekvenser. Även om en fullständig territoriell konsekvensbedömning inte är möjlig eller inte anses vara relevant bör andra typer av konsekvensbedömningar genomföras på den lägsta territoriella detaljnivå som möjliggörs av befintliga statistiska uppgifter.

42. ReK upprepar att "territoriell blindhet" inverkar negativt på det politiska beslutsfattandets kvalitet. Bristen på tillräckliga subnationella data i många viktiga index och resultattavlor (såsom Desi-indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle, den sociala resultattavlan och målen för hållbar utveckling) och avsaknaden av subnationell analys eller den bristande kvaliteten på denna i EU-institutionernas prognoser kan få negativa och varaktiga effekter på unionen som helhet, på andan av sammanhållning mellan territorierna och på de enskilda medborgarnas liv. Riktlinjerna och verktygslådan för bättre lagstiftning bör därför ge tydliga signaler och tillhandahålla användbara verktyg för att se till att territoriella konsekvensbedömningar används i stor utsträckning under hela den politiska cykeln, samt säkerställa att även andra konsekvensbedömningar (sociala, ekonomiska, miljömässiga eller andra) genomförs på lokal och regional nivå.

43. ReK rekommenderar att de lokala och regionala myndigheterna görs mer delaktiga för att göra data och uppgifter som är svåra att få tillgång till på europeisk nivå tillgängliga för territoriella konsekvensbedömningar. Kommissionen uppmanas att genom ReK och RegHub öka de lokala och regionala myndigheternas kunskap om de olika modellerna för att genomföra territoriella konsekvensbedömningar på grundval av dem som utvecklats av Espon. Detta kommer att främja en kultur av utvärdering samt evidens- och platsbaserat beslutsfattande, även under införlivande- och genomförandefasen, baserat på en arbetsmetod med flernivåstyre.

44. Det är viktigt att motivera varför det eventuellt saknas en konsekvensbedömning av ett lagstiftningsförslag, särskilt när det gäller förslag med potentiella territoriella konsekvenser.

45. Kommittén instämmer i arbetsgruppens rekommendationer⁽⁹⁾ om aktiv subsidiaritet, eftersom att fatta beslut på den nivå som ligger närmast medborgarna bidrar till att öka åtgärdernas synlighet och unionens demokratiska legitimitet. Kommissionen uppmanas att vid subsidiaritetsprövningen ta hänsyn till de befintliga formerna av decentralisering i EU, inklusive skattemässig decentralisering, eftersom denna övervakning måste bygga på fördelningen av befogenheter mellan de olika förvaltningsnivåerna.

46. ReK uppmanar medlagstiftarna och medlemsstaterna att systematiskt använda subsidiaritetsmallen. De regionala parlamenten uppmanas att använda mallen när de kontrollerar om EU-lagstiftningsförslag är förenliga med subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokoll nr 2 till EUF-fördraget.

47. För att målen för den gröna och digitala omställningen ska kunna uppnås uppmanar kommittén kommissionen och medlemsstaterna att göra de lokala och regionala myndigheterna delaktiga i alla skeden av beslutsprocessen, både på EU-nivå – i samråd och i förhandsbedömningar och efterhandsutvärderingar – och på nationell nivå – i utarbetandet av politiken, från lagstiftning till utformning och genomförande av planer och program samt de politiska instrument som påverkar städer och regioner mest – i syfte att säkerställa konsekvens i åtgärderna. I linje med arbetsgruppens rekommendationer⁽¹⁰⁾ rekommenderar ReK att man uppdaterar medlemsstaternas metoder för att göra regionerna delaktiga i genomförandet av de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna och den gröna givens mål, baserat på en arbetsmetod med flernivåstyre, med sikte på en grön, digital och socialt rättvis omställning.

48. Kommittén ser positivt på insatserna för att höja kvaliteten på utvärderingarna genom oberoende kontroller, och välkomnar inrättandet av nämnden för lagstiftningskontroll⁽¹¹⁾, vars permanenta karaktär, nya sammansättning och utvidgade mandat delvis undanröjer de farhågor som ReK uttryckt när det gäller dess effektivitet. Kommittén upprepar att den anser att en ständig medlem som utnämns av ReK bör ingå i nämnden. Kommissionen uppmanas att göra de utkast till utvärderingar och konsekvensbedömningar som läggs fram för nämnden tillgängliga så att man bättre kan bedöma ReK:s bidrag till programmet för bättre lagstiftning och göra dem mer målinriktade. ReK uppmanar nämnden att överväga att använda RegHubs genomföranderapporter som ett verktyg för att granska lagstiftningsförslag, och påpekar att kommittén är villig att stärka sitt samarbete med nämnden.

Efterlevnadens centrala roll

49. Kommittén åtar sig att samla alla sina verktyg och metoder för forskning och analys av territoriella data i ett enda paket för bättre lagstiftning, som även omfattar RegHub-samråden, i syfte att skapa en bättre koppling till kommissionens verktygslåda för bättre lagstiftning och Europaparlamentets utredningstjänsts verktyg. ReK uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att utvidga de stödåtgärder som föreskrivs där när det gäller införlivande av direktiv, genomförande av förordningar och korrekt tillämpning av EU-lagstiftningen till att även omfatta de lokala och regionala myndigheterna.

50. ReK rekommenderar de lokala och regionala myndigheterna att i linje med vad arbetsgruppen för subsidiaritet redan har påpekat⁽¹²⁾ samarbeta vid utarbetandet av nationella genomförandepaner, som kan ha ett mervärde jämfört med kommissionens planer.

⁽⁹⁾ Rapport från arbetsgruppen för subsidiaritet och proportionalitet och "göra mindre men göra det effektivare", https://ec.europa.eu/info/files/report-task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_sv.

⁽¹⁰⁾ Rekommendation 4.

⁽¹¹⁾ Yttrandet "EU-agendan för bättre lagstiftning", <https://cor.europa.eu/sv/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-4129-2015>.

⁽¹²⁾ Rekommendation 5 från arbetsgruppen för subsidiaritet och proportionalitet och "göra mindre men göra det effektivare".

51. Kommittén håller med kommissionen om behovet av att öka medlemsstaternas och regionernas medvetenhet om fenomenet överreglering, och om ytterligare regler på nationell nivå betraktas som nödvändiga när EU-lagstiftningen införlivas rekommenderar ReK att de identifieras genom de akter genom vilka införlivandet sker eller genom relaterade handlingar, i enlighet med vad som står i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning ⁽¹³⁾. Det rekommenderas också att man undviker s.k. gold-plating i synnerhet vid genomförandet av program med delad förvaltning och i nationella upphandlingsregler, i syfte att förhindra överreglering.

Bryssel den 1 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽¹³⁾ Punkt 43 i avtalet.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Europas plan mot cancer

(2022/C 97/04)

Föredragande:	Birgitta Sacrédeus (SE-EPP), regionråd, Region Dalarna
Referensdokument:	Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet – Europas plan mot cancer COM(2021) 44 final

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén (ReK) hänvisar till sin uttalade målsättning att "prioritera hälsa på europeisk nivå och att stödja regionala och lokala myndigheter i kampen mot cancer och epidemier av sjukdomar i gränsöverskridande hälsosamarbete och i moderniseringen av hälso- och sjukvårdssystemen" ⁽¹⁾.
2. ReK noterar att även om det primära ansvaret för hälsopolitiken ligger hos medlemsstaterna kan EU komplettera och stödja nationella åtgärder och anta lagstiftning inom särskilda sektorer, samtidigt som man följer subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och även beaktar de olika hälso- och sjukvårdsstrukturer och nationella preferenser som finns i varje medlemsstat.
3. ReK framhåller att trots att hälsopolitiken fortfarande är en primär angelägenhet för medlemsstaterna behövs det en reflektion på EU-nivå om befogenheter på hälsoområdet, under debatterna i samband med konferensen om Europas framtid.
4. ReK uppmanar de europeiska institutionerna att se till att den rättsliga ramen för den framtida europeiska hälsounionen återspeglar de lokala och regionala myndigheternas ansvar för folkhälsan, eftersom så många som 19 av 27 medlemsstater har valt att ge lokala och regionala myndigheter huvudansvar för hälso- och sjukvården. Samtidigt måste medlemsstaternas hälsostrategier återspegla regionernas särskilda behov och ge maximalt stöd till de lokala och regionala myndigheternas insatser för att förbättra hälso- och sjukvården.
5. ReK konstaterar att det är uppenbart att cancer är ett enormt hot mot EU:s medborgare och hälso- och sjukvårdssystem med tanke på att 2,7 miljoner människor diagnostiserades med cancer i EU 2020 och 1,3 miljoner dör av cancer (uppskattningar från gemensamma forskningscentrumet, 2020). Vi pekar särskilt på att medelåldern på befolkningen i EU förväntas bli högre och att antalet patienter som diagnostiseras med cancer därmed även kommer att öka i och med att cancer oftare drabbar äldre människor.
6. ReK varnar för att med betydligt färre cancerscreeningar, cancerdiagnoser och cancerbehandlingar under 2020 på grund av covid-19-krisen, vilket har förvärrat tillståndet för många människor och skapat en eftersläpning i diagnostik, vilket har orsakat en anhopning av cancerfall under lång tid framöver, kan covid-19-krisen ersättas av en cancerkris. Enligt den undersökning som Europeiska cancerorganisationen genomförde såg hälso- och sjukvården 1,5 miljoner färre cancerpatienter och 100 miljoner cancerscreeningar utfördes inte till följd av pandemin under 2020. Medan omkring en miljon cancerpatienter kunde vara odiagnostiserade, fick en av två cancerpatienter i Europa inte den kirurgiska behandling eller kemoterapibehandling de behövde, och en av fem får fortfarande inte det.
7. ReK efterlyser en diskussion om hur man kan förbättra EU-medborgarnas kunskap om hälsan för att undanröja eller minska exponeringen för riskfaktorer och stärka patienterna i samband med förebyggande, diagnos och val av behandlingsalternativ samt stödja egen vård och att hantera sin livssituation. Det är viktigt att de lokala och regionala myndigheterna deltar i den här diskussionen så att man kan förbättra EU-medborgarnas kunskap om hälsa.

⁽¹⁾ EUT C 440, 18.12.2020, s. 131.

Europas plan mot cancer

8. ReK ger starkt stöd till Europeiska kommissionens strategi i planen att bekämpa cancer i Europa, vilken syftar till att ta itu med hela sjukdomsförloppet alltifrån förebyggande, tidig upptäckt, diagnos och behandling, med särskilt fokus på utsatta befolkningsgrupper såsom äldre, till livskvalitet för cancerpatienter och överlevande.

9. ReK understryker att cancerplanen är en viktig strategi för att bekämpa utmaningen med ett ökat antal cancerfall och för att implementera och erbjuda prevention som syftar till att undanröja eller begränsa skador, tidig upptäckt, diagnos och behandling samt livskvalitet hos de drabbade och närstående.

10. ReK välkomnar att den europeiska planen mot cancer syftar till att på bästa sätt ta vara på möjligheterna att dela medicinska och vetenskapliga uppgifter och digitalisering samt att det kommande europeiska hälsodataområdet kommer att göra det möjligt för både cancerpatienter och vårdgivare att på ett säkert sätt få tillgång till och dela elektroniska hälsouppgifter för förebyggande och behandling mellan varandra och över gränserna i EU. Medlemsstaterna måste garantera att dessa uppgifter även finns tillgängliga på lokal och regional nivå.

11. ReK understryker även vikten av att driva på utvecklingen av en strategi för palliativ vård som inkluderar multidisciplinär vård och som även omfattar stöd och omvårdnad inte bara för den drabbade personen utan även för vårdare och familjemedlemmar som lever med den drabbade. I fråga om barn som diagnostiseras med cancer och där sjukdomens utveckling kan komma att påverka livskvaliteten och livslängden, bör omvårdnaden skötas av personal med specifik utbildning.

12. ReK stöder kommissionens initiativ att inrätta ett kunskapscentrum för cancer för att underlätta samordningen av vetenskapliga och tekniska cancerrelaterade initiativ på EU-nivå, såsom datainsamling genom nationella cancerregister, möjligheten för cancerpatienter att få tillgång till och dela sina hälsodata eller användning av artificiell intelligens (AI) för att förbättra kvaliteten på cancerscreening.

13. ReK anser att ett kunskapscentrum är lovvärt men bör utvidgas till att omfatta samordning av ovanliga behandlingar och behandlingar av ovanliga cancersjukdomar samt anpassning av behandlingar för äldre personer med cancer i form av en strategi för precisionsmedicin med fokus på personen, inte bara på tumörens egenskaper.

14. ReK betonar att förebyggande och tidig diagnos av cancer måste stå i centrum för Europas plan mot cancer, med tanke på att 30–50 % av cancerfallen (enligt WHO) kan förebyggas och att dödligheten också kan minskas genom tidigare diagnos och förbättrad vård av cancerpatienter.

15. ReK betonar vikten av åtgärder för att lyfta fram fördelarna med en hälsosam livsstil och hantering av viktiga riskfaktorer, såsom rökning, skadlig alkoholkonsumtion, fetma och brist på fysisk aktivitet, föroreningar samt exponering för cancerframkallande ämnen, strålning och olika infektioner. Kommittén stöder också åtgärder för att lyfta fram fördelarna med prevention och skademinskning.

16. ReK menar att åtgärder för att öka kunskap om exponering för föroreningar och cancerframkallande ämnen bör samordnas med EU:s handlingsplan "Vägen till en frisk planet för alla – EU-handlingsplan: Med sikte på nollförorening av luft, vatten och mark" (COM(2021) 400 final) och med "Kemikaliestrategi för hållbarhet: På väg mot en giftfri miljö" (COM (2020) 667 final) för synergieffekter i att uppnå målen i cancerplanen.

17. Näringslivet har tillsammans med de lokala och regionala myndigheterna en viktig uppgift att främja en hälsosam livsstil och att minska exponeringen för föroreningar och cancerframkallande ämnen.

18. ReK lovordar kommissionens avsikt att presentera åtgärder för att skapa en "tobaksfri generation" och vill se liknande ambitioner för att minska alkoholkonsumtionen. ReK stöder förslaget om obligatorisk näringsdeklaration på konsumentprodukter samt varningstext på alkoholhaltiga drycker.

19. ReK uppmanar till ökat samarbete mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten, inte minst på lokal och regional nivå, för att öka medborgarnas kunskap om hälsosam livsstil och ge dem information om vad man själv kan göra för att minska sin cancerrisk. För närvarande används endast 3 % av hälso- och sjukvårdsbudgetarna till hälsofrämjande åtgärder och förebyggande av sjukdomar.

20. ReK välkomnar kampanjen "En hälsosam livsstil för alla" för ökad fysisk aktivitet och hälsosamma kostvanor som kommer att lanseras 2021 och som kommer att bidra till målen i cancerplanen, samt det decennium för hälsosamt åldrande som förklarats av WHO och som pågår just nu.

21. ReK uppskattar kommissionens mål att öka vaccinationen av pojkar och flickor mot humant papillomvirus, genom ett intensifierat upplysningsarbete. Dessutom föreslås att det ska bli obligatoriskt att erbjuda HPV-vaccination till både pojkar och flickor, eftersom det drastiskt kan minska frekvensen av livmoderhalscancer och vissa mun- och halscancerformer.
22. ReK konstaterar att även om den riktade screeningen för bröstcancer, kolorektalcancer och livmoderhalscancer är lovvärd, bör man så snart som möjligt överväga, om vetenskaplig evidens finns och om kostnads-nyttoanalyser stöder det, att utvidga den till att omfatta andra typer av cancer såsom prostata- och lungcancer. Det gäller att inte enbart diagnostisera cancer tidigt, det behövs också en väl fungerande infrastruktur och vårdkedja.
23. ReK noterar de stora variationerna i både cancerincidensen och dödligheten mellan och inom medlemsstaterna, och betonar att alla bör ha samma rätt till högkvalitativ vård, diagnos och behandling och lika tillgång till läkemedel, oavsett var de bor.
24. Kommittén ställer sig kritisk till bristen på data på regional nivå om cancerincidensen och dödlighet som krävs för att identifiera trender och/eller ta itu med ojämlikheter i förebyggande och behandling av cancer. ReK uppmanar kommissionen att så snart som möjligt lansera det planerade registret över cancerrelaterad ojämlikhet för att förbättra förebyggandet och behandlingen av sjukdomen.
25. ReK uppmanar medlemsstaterna att granska sina respektive hälso- och sjukvårdssystemers cancervårdförlopp för att minska ojämlikheter i tillgång, kostnadstäckning, ersättning, sjukvårdsavgifter och egenavgifter.
26. ReK vill uppmärksamma systemet med "standardiserade vårdförlopp" som god praxis och som införts i vissa medlemsstater (t.ex. Sverige och Danmark) för att möjliggöra en snabbare utredning och start av cancerbehandling.
27. ReK välkomnar ytterligare fokus på cancerforskning, som kopplar strategin till det uppdrag om cancer som genomförs inom ramen för forskningsprogrammet Horisont Europa för att utnyttja den potential som digitalisering och nya verktyg, såsom det europeiska initiativet för bildiagnostik av cancer eller det förstärkta europeiska cancerinformations-systemet, erbjuder för att rädda liv.
28. ReK noterar potentialen för precisionsmedicin, där fokus inte bara ligger på tumörens molekylära egenskaper utan även på egenskaperna hos den person som har tumören, genom snabba framsteg inom forskning och innovation som möjliggör skraddarsydd innovativ diagnostik och behandling samt strategier för förebyggande av cancer som skulle vara bättre lämpade för den specifika patienten och typen av cancer.
29. ReK välkomnar inrättandet av EU:s nätverk av nationella övergripande cancercentrum (Comprehensive Cancer Centres) som underlättar gränsöverskridande samarbete och patientrörlighet, förbättrar tillgången till kvalitetssäkrad diagnostik och behandlingar samt underlättar för utbildning, forskning och kliniska prövningar.
30. ReK uppmanar medlemsstaterna att stimulera ackreditering enligt OECI-standard av minst ett cancercentrum per medlemsstat.
31. ReK föreslår tillämpning av rekommendationer för standarder kring gränsöverskridande screening eller bildhantering av cancer eller att söka cancerbehandling i en annan medlemsstat än där man är bosatt inom ramen för direktivet om gränsöverskridande hälso- och sjukvård.
32. ReK understryker att läkemedelsbristen länge har varit ett problem inom hälso- och sjukvården som har blivit ännu tydligare under covid-19-pandemin. ReK påminner i samband med säkerställandet av tillgång till viktiga läkemedel och innovation att det finns ett stort behov av åtgärder för att stimulera tillgången till generiska läkemedel och biosimilarläkemedel⁽²⁾.
33. ReK välkomnar förslaget att undersöka möjligheten att använda befintliga läkemedel inom nya områden, men vill i detta sammanhang understryka vikten av att säkerställa tillräcklig klinisk evidens om läkemedels effekt och patientsäkerhet, där man tar hänsyn till andra resultat än överlevnad som är särskilt relevanta för äldre personer. Detta är viktigt för patienterna men också för att sjukvård och betalare ska kunna ta ställning till användning av nya behandlingar. ReK påminner om att rimliga läkemedelspriser är en förutsättning för att patienter ska kunna få den läkemedelsbehandling de behöver och för hållbara sjukvårdssystem.
34. ReK föreslår att man undersöker möjligheten att utvidga EU:s gemensamma upphandlingssystem, använda gemensamma prisförhandlingar och skapa en strategisk reserv för cancerläkemedel, samtidigt som man erkänner medlemsstaternas och regionernas olika behov och olika socioekonomiska landskap.

⁽²⁾ <https://webapi2016.COR.europa.eu/v1/documents/cor-2020-05525-00-00-ac-tra-sv.docx/content>.

35. ReK efterlyser genomförande i EU-lagstiftningen av "rätten att bli bortglömd", cancerpatienters och efterlevandes rätt att inte få sin sjukdomshistoria registrerad av banker och försäkringsbolag, för att säkerställa rättvis tillgång till finansiella tjänster för cancerpatienter och efterlevande.
36. ReK välkomnar förslaget om s.k. smartkort för canceröverlevare och effektiva och hållbara stöd- och uppföljningskedjor för äldre canceröverlevare, för att förbättra kommunikationen och/eller samordningen mellan sjukvårdspersonal och patienten, inte minst när det gäller patientens egna upplevelser.
37. ReK uppmärksammar det faktum att många människor upplever fysiska och psykiska hälsoproblem, i synnerhet den funktionsförsämring och kognitiva försämring som äldre med cancer kan uppleva i samband med behandlingen, även lång tid efter sin cancerdiagnos och inledande behandling. Därför är det viktigt att förstå hur varje individ reagerar på behandling, utifrån sin sårbarhetsnivå, och således är det avgörande att man utarbetar vårdmodeller för äldre personer med cancer där man främjar en helhetsbedömning av deras situation och användningen av instrument som gör det möjligt att uppskatta deras inneboende förmåga. Det är också viktigt att förstå hur behandlingen påverkar deras psykiska hälsa, för att utveckla en effektivare vård och rehabilitering som inom alla områden är anpassad till denna kunskap.
38. ReK betonar att anhängigvårdare, som föräldrar och familjemedlemmar, har en nödvändig men också utmanande roll när det gäller att stödja och ge vård till cancerpatienter. Därför bör lokala sociala stödåtgärder planeras för att förbättra balansen mellan arbete och privatliv för anhängigvårdare.
39. ReK efterlyser att alla initiativ som riktar sig till anhöriga, särskilt familjemedlemmar, kompletteras med ett tydligt barnperspektiv där syskons situation och särskilda behov omfattas i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter.
40. ReK gläds åt att kommissionen riktar ljuset på barncancer men menar att det även bör riktas på cancer hos äldre personer, som precis som barncancer skiljer sig åt från andra cancertyper, men poängterar att EU:s cancerplan behöver kompletteras med initiativ som främjar utveckling av kvalitetssäkrade uppföljningsregister i EU:s medlemsländer och säkerställer att tillsynsmyndigheter som Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) kontinuerligt har tillgång till data om läkemedlens verkan och biverkan.
41. ReK menar att den föreslagna studien om vuxna canceröverlevare även bör kartlägga förutsättningar och identifiera hinder för barncanceröverlevares möjlighet att återgå till skola, högre utbildning och etablering på arbetsmarknaden. Initiativen som främjar återinträde i sysselsättning bör även omfatta barncanceröverlevare.
42. ReK efterlyser strategier för att bemöta kompetensutmaningen inom hälso- och sjukvården, inte minst beträffande cancer och dess riskfaktorer, eftersom den demografiska utvecklingen, bland andra faktorer, leder till att antalet cancerfall kommer att öka. Strategierna kan ha olika inriktningar, som att skapa en hälsosam miljö eller handla om att vara en attraktiv arbetsgivare, att hitta nya lösningar, samarbeten, arbetssätt och ny teknik samt om ett hållbart arbetsliv.

Bryssel den 1 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens

(2022/C 97/05)

Föredragande:

Rob Jonkman (NL-ECR), ledamot, kommunstyrelsen, Opsterland

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Allmänna kommentarer

1. Europeiska regionkommittén välkomnar faciliteten för återhämtning och resiliens (nedan kallad "faciliteten") som ett ambitiöst och lägligt instrument för att EU ska kunna gå stärkt ur covid-19-krisen och påskynda den gröna och den digitala omställningen. ReK ställer sig bakom kommissionens åsikt att de flesta medlemsstater har uppnått goda resultat genom att utarbeta de nationella planerna för återhämtning och resiliens på relativt kort tid.
2. Kommittén är medveten om att de nationella planerna för återhämtning och resiliens i flera medlemsstater bara utgör en del av bredare nationella återhämtningsplaner, och pekar på behovet av ökat erfarenhetsutbyte och en övergripande strategi på EU-nivå för att ta sig ur krisen och göra EU:s ekonomi mer robust och hållbar för framtiden.
3. ReK varnar för att den europeiska planeringsterminen som styrningsmekanism för fonden ("faciliteten") fortfarande är en centraliserad och toppstyrd process, som inte är lämplig för ett verktyg som syftar till att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. Det är mycket viktigt att de nationella planerna för återhämtning och resiliens genomförs ordentligt, med en objektiv och öppen fördelning av medlen och i nära partnerskap med de lokala och regionala myndigheterna, arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer, baserat på subsidiaritetsprincipen, flernivåstyre och en integrerad nedifrån och upp-strategi. Ju större egenansvaret i en medlemsstat är, desto större är sannolikheten för ett framgångsrikt genomförande av planerna.
4. Kommittén understryker att de lokala och regionala myndigheterna har stått i främsta ledet i kampen mot covid-19-krisen och dess socioekonomiska konsekvenser sedan pandemin bröt ut, både genom egna politiska åtgärder och genom att genomföra och verkställa de nationella myndigheternas beslut.
5. I detta sammanhang vill ReK fästa uppmärksamheten på att covid-19-krisen har lett till minskade inkomster och ökade utgifter för många kommuner och regioner. Detta innebär en upprepning av den situation som rådde under kreditkrisen (2008–2011). De lokala och regionala myndigheternas investeringsnivå har dock fortfarande inte återgått till samma nivå som före den ekonomiska och finansiella krisen.
6. ReK påminner om att de lokala och regionala myndigheterna, som står för en tredjedel av alla offentliga utgifter och mer än hälften av de offentliga investeringarna i EU ⁽¹⁾, i många fall har lagstadgade befogenheter inom vissa politikområden som är avgörande för faciliteten. Det är avgörande att de lokala och regionala myndigheterna görs direkt delaktiga i utformningen och genomförandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens genom att de framgångsrikt genomför de reformer och investeringar som faller inom deras befogenhetsområde, i enlighet med den grad av ekonomisk, finanspolitisk och finansiell autonomi som följer av det nationella regelverket och subsidiaritetsprincipen.

⁽¹⁾ OECD, "Key data on Local and Regional Governments in the European Union" (broschyr), 2018. Finns på <https://www.oecd.org/regional/EU-Local-government-key-data.pdf>.

De lokala och regionala myndigheternas deltagande i utarbetandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens

7. ReK konstaterar att de lokala och regionala myndigheterna inte har varit tillräckligt delaktiga i processen för att utarbeta de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna, vilket framgår av studier från ReK, EPC, Konrad-Adenauer-Stiftung och CPMR⁽²⁾, och att det i de flesta fall inte går att fastställa i vilken utsträckning deras bidrag till planerna har införlivats.

8. Detta ger en mycket varierande bild av de lokala och regionala myndigheternas deltagande i utarbetandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens, och även om de lokala och regionala myndigheterna eller deras sammanslutningar officiellt har rådfrågats om utkastet till planer i flera medlemsstater är det i allmänhet oklart hur samråden har ägt rum i praktiken och vad som har gjorts med de decentraliserade bidragen till planerna.

9. Kommittén beklagar också att utarbetandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens har varit en toppstyrd process i de flesta medlemsstater, vilket innebär en risk för att viktiga offentliga investeringar centraliseras och i slutändan äventyrar facilitetens framgång. Detta går stick i stäv med betydelsen av flernivåstyre, subsidiaritetsprincipen och den decentralisering av befogenheter som har ägt rum i många medlemsstater under de senaste årtiondena, inte minst när det gäller programmen inom de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna).

10. Det sätt på vilket de nationella planerna för återhämtning och resiliens har utarbetats och de lokala och regionala myndigheterna gjorts delaktiga främjar inte egenansvaret för återhämtningsplanerna. Tidigare erfarenheter från den europeiska planeringsterminen visar att många landsspecifika rekommendationer inte följts upp på grund av avsaknaden av en tydlig strategi och egenansvar. Detta beror bl.a. på det bristande erkännandet av de lokala och regionala myndigheternas roll i den europeiska planeringsterminen.

11. Kommittén uttrycker sin besvikelse över att dess yttrande om att involvera de lokala och regionala myndigheterna direkt och som medansvariga myndigheter i utarbetandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens i allmänhet inte har följts upp ordentligt⁽³⁾. ReK beklagar att detta också innebär att uppmaningen i skäl 34 i förordningen om faciliteten, där medlemsstaterna uttryckligen uppmärksammas på vikten av att involvera de lokala och regionala myndigheterna i utarbetandet och genomförandet av återhämtningsplanerna, bara delvis har följts vid utarbetandet av planerna. Förfarandena för att utarbeta de nationella planerna för återhämtning och resiliens äventyrar också respekten för subsidiaritetsprincipen.

12. Kommittén påminner om specialfallet med de yttersta randområdena, vars behov av särskild uppmärksamhet inom ramen för den europeiska planeringsterminen har erkänts av kommissionen.

13. Kommittén upprepar att de lokala och regionala myndigheterna är de myndigheter som befinner sig närmast sina invånare och företag och därmed är de som bäst känner till deras behov, problem och ambitioner. I slutändan ansvarar de för att genomföra de flesta nationella strategier på lokal nivå. Dessa utformas vanligtvis enligt en toppstyrd process och överensstämmer därför inte med de lokala behoven. Dessutom tillhandahåller de lokala och regionala myndigheterna merparten av de offentliga tjänsterna till sina invånare och företag och investerar i politikområden som ingår i återhämtningsplanerna. Den ekonomiska och sociala återhämtningen samt den gröna och den digitala omställningen – särskilt digitaliseringen av den offentliga förvaltningen – kan därför endast lyckas om de lokala och regionala myndigheterna görs direkt delaktiga i utarbetandet och genomförandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens. Utan de lokala och regionala myndigheternas strukturella deltagande lämnas den politiska nivå som befinner sig närmast medborgarna utanför, vilket gör att de fastställda delmålen och målen inte kan uppnås. Därför föreslås det att lokala och regionala myndigheter eller nationella sammanslutningar som företräder dessa myndigheter involveras i planeringskommittéerna och deltar i förhandlingarna med kommissionen.

14. ReK konstaterar också att de flesta nationella planer för återhämtning och resiliens inte innehåller några hänvisningar till bidragen till uppnåendet av målen för hållbar utveckling, trots att EU tidigare har beslutat att dess politik i allmänhet ska bidra till detta. Därför föreslås det att kommissionen tar fram tydliga indikatorer som medlemsstaterna måste följa.

⁽²⁾ EPC och Konrad-Adenauer-Stiftung Europe, diskussionsunderlag, "National Recovery and Resilience Plans: Empowering the green and digital transitions?" (april 2021).
ReK-studie av Alessandro Valenza, Anda Iacob, Clarissa Amichetti, Pietro Celotti (t33 Srl), Sabine Zillmer (Spatial Foresight) och Jacek Kotrasinski, "Regional and local authorities and the National Recovery and Resilience Plans" (juni 2021). Finns på https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/Regional_and_local_authorities_and_the_National_Recovery_and_Resilience_Plans/NRRPs_study.pdf.

⁽³⁾ "CPMR analysis on the National Recovery and Resilience Plans", teknisk not (juni 2021).

⁽³⁾ Yttrande från Europeiska regionkommittén, "Den europeiska återhämtningsplanen som svar på covid-19-pandemin: faciliteten för återhämtning och resiliens samt instrumentet för tekniskt stöd" (COR-2020-03381).

15. Kommittén understryker att medlemsstaterna och EU-institutionerna strikt måste tillämpa principen om att inte orsaka betydande skada i samband med alla investeringar och reformer, särskilt hållbara investeringar som bidrar till klimatmålen och målen för biologisk mångfald. Kommissionen bör säkerställa att rapporteringssystemet är tillgängligt och att den territoriella dimensionen och de lokala och regionala myndigheternas sakkunskap beaktas i bedömningen, eftersom utvärderingen av de olika åtgärderna görs på nationell nivå.

De lokala och regionala myndigheternas deltagande i genomförandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens

16. Mot bakgrund av ovanstående påpekar kommittén att genomförandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens på lokal och regional nivå är av avgörande betydelse, och uppmanar kommissionen att uppmantra medlemsstaterna att aktivt och strukturellt involvera de lokala och regionala myndigheterna i denna process och att lägga fram vägledning för detta.

17. I detta sammanhang påpekar ReK att de lokala och regionala myndigheternas avgörande roll inte bara hänför sig till genomförandet av återhämtningsplanerna, utan också till den fortsatta planeringen och utvärderingen av planerna.

18. ReK uppmanar europeiska sammanslutningar såsom CEMR, Eurocities och CPMR⁽⁴⁾ att fortsätta att tillsammans med kommittén informera de lokala och regionala myndigheterna och deras sammanslutningar om (genomförandet av) de nationella planerna för återhämtning och resiliens och den roll som lokala och regionala myndigheter kan spela i detta avseende.

19. Medlemsstaterna uppmanas att fastställa de lokala och regionala myndigheternas roll i genomförandet, den fortsatta planeringen och utvärderingen av återhämtningsplanerna i de operativa överenskommelser som sluts med kommissionen (i enlighet med artikel 20.6 i förordningen om faciliteten) och de enskilda rättsliga åtagandena om ekonomiska bidrag (i enlighet med artikel 23 i förordningen), med beaktande av de konstitutionella förhållandena och befogenhetsfördelningen i medlemsstaterna, framför allt med tanke på att en del av genomförandet av faciliteten i vissa medlemsstater faller under subnationella myndigheters ansvar. Medlemsstaterna bör i sina rapporter om genomförandet av faciliteten inkludera ett avsnitt om de lokala och regionala myndigheternas deltagande, i linje med skäl 34 i förordningen.

20. Resultattavlan för att mäta framstegen i och tillhandahålla information om genomförandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens ska vara i drift senast den 31 december 2021 enligt artikel 30 i förordningen. Den utgör en grund för dialogen om återhämtning och resiliens och bör beakta regionala och lokala intressen. Kommittén uppmanar kommissionen att se till att den "territoriella dimensionen" och de lokala och regionala myndigheternas roll återspeglas ordentligt i den halvårsvisa resultattavlan. För att säkerställa en inkluderande övervakningsprocess och en objektiv bild av genomförandet är det mycket viktigt med insyn i de mål som uppnåtts på lokal och regional nivå, utan att detta leder till en alltför stor administrativ börda för de lokala och regionala myndigheterna.

21. Kommittén uppmanar kommissionen att även fortsättningsvis se till att medlemsstaterna beaktar särdragen hos alla slags regioner när de genomför sina nationella planer för återhämtning och resiliens för att möjliggöra ett platsbaserat genomförande av planerna.

22. Kommittén välkomnar införandet av "dialoger om återhämtning och resiliens" i förordningen. ReK vill i detta sammanhang uppmärksamma Europaparlamentet på dess rätt att i enlighet med artikel 26 i förordningen varannan månad bjuda in kommissionen för att redogöra för läget vad gäller återhämtning, medlemsstaternas planer och framstegen i genomförandet.

23. Kommittén uppmanar kommissionen att regelbundet samråda med medlemsstaterna och regionerna och även se till att alla krav och principer, särskilt principerna om subsidiaritet och flernivåstyre, i största möjliga mån efterlevs när de nationella planerna för återhämtning och resiliens genomförs och tjänar som utgångspunkt i diskussionerna om de halvårsvisa lägesrapporterna.

24. Med tanke på vikten av lokalt och regionalt deltagande i genomförandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens uppmanas parlamentet och kommissionen att strukturellt involvera Europeiska regionkommittén i "dialogerna om återhämtning och resiliens" för att främja dialogen mellan alla EU:s institutioner och rådgivande organ så att den regionala och lokala dimensionen är väl tryggt.

25. De 27 medlemmarna och deras suppleanter i Europaparlamentets ECON- och BUDG-utskotts gemensamma arbetsgrupp för granskning av faciliteten för återhämtning och resiliens uppmanas att fullt ut spela sin roll som "vakthund" över genomförandet av återhämtningsplanerna och att regelbundet involvera kommittén och andra företrädare för lokala och regionala myndigheter i dessa dialoger. Kommittén kan också utnyttja sakkunskapen hos sin arbetsgrupp för den gröna given och breddbandsplattformen för att stödja övervakningen av de avgörande gröna och digitala målen.

⁽⁴⁾ CEMR: Europeiska kommuners och regioners råd (<http://www.ccre.org>)
Eurocities (<https://eurocities.eu>)
CPMR: konferensen för perifer kusterregioner i Europa (<https://cpmr.org/>)

Territoriell sammanhållning

26. ReK välkomnar att faciliteten är förankrad i den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen genom den rättsliga grunden i artikel 175 i EUF-fördraget och att sammanhållning har införts som en av de pelare som fastställs i artikel 3 i den slutliga förordningen.

27. ReK anser att medlemsstaterna bör involvera de lokala och regionala myndigheterna i kostnads-nyttoanalysen av de offentliga investeringarna och reformerna inom ramen för faciliteten när det gäller sammanhållning, hållbarhet och digitalisering och i tillämpliga fall verkställa facilitetens finansieringssystem inom ramen för delad eller direkt förvaltning.

28. Det är mycket viktigt att förordningen om faciliteten genomförs med full respekt för artikel 4.2 i EU-fördraget, principerna om tilldelade befogenheter, objektivitet, icke-diskriminering och likabehandling. I enlighet med Europeiska rådets slutsatser från december 2020 måste EU:s budget (inklusive Next Generation EU) skyddas mot alla former av bedrägeri, korruption och intressekonflikter för att säkerställa en sund ekonomisk förvaltning och skydda unionens ekonomiska intressen.

29. Kommittén konstaterar dock att territoriell sammanhållning endast i viss utsträckning tas upp i de nationella planerna för återhämtning och resiliens. I vissa planer ges information på lokal och regional nivå och behandlas sociala, digitala och miljörelaterade frågor ur ett territoriellt perspektiv. Det territoriella synsättet integreras dock inte systematiskt i alla politikområden.

30. Toppstyrningen i de flesta nationella planer för återhämtning och resiliens samt de lokala och regionala myndigheternas bristande delaktighet är orsaken till detta, och vi uppmanar därför med eftertryck kommissionen och medlemsstaterna att tillämpa och genomföra partnerskapsprincipen enligt den europeiska uppförandekoden för partnerskap inom ramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.

31. Det centraliserade tillvägagångssättet har gjort att man förbisett territoriella skillnader när det gäller både utmaningar och möjligheter. Till följd av detta kan de nationella planerna för återhämtning och resiliens vara mindre effektiva och ha mindre effekt än önskat. Detta innebär att regioner som släpade efter i utvecklingen redan innan pandemin bröt ut riskerar att hamna ännu mer efter, vare sig det gäller sysselsättning, utbildningsnivå, företagsstöd, digitalisering, mobilitet eller andra viktiga politikområden.

32. De lokala och regionala myndigheternas otillräckliga deltagande i utarbetandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens gör dessutom att man riskerar att inte uppnå de potentiella synergier med sammanhållningspolitiken. Det finns en risk för överlappande investeringar mellan återhämtningsplanerna och ESI-fondsprogrammen, vilket skapar konkurrens mellan dessa planer och program. Att planerna inte förutsätter nationell medfinansiering och omfattas av ett särskilt system för statligt stöd är till nackdel för ESI-fondsprogrammen. Sammanhållningspolitikens mål att minska skillnaderna mellan de olika regionerna och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna får inte äventyras.

33. ReK uttrycker sin förvåning över att man ännu inte har åstadkommit någon tydlig samordning mellan de nationella planerna för återhämtning och resiliens och ESI-fondsprogrammen, eftersom detta är en skyldighet enligt artikel 17 i förordningen om faciliteten. Kommissionen uppmanas därför att fästa uppmärksamheten på detta i de avtal om planerna som sluts med medlemsstaterna. Synergierna mellan de nationella planerna för återhämtning och resiliens och ESI-fondsprogrammen bör också tas upp i kommissionens årsrapporter om genomförandet av faciliteten och parlamentets granskning.

34. Man bör också uppmärksamma samordningen med övriga program som finansieras genom Next Generation EU (t.ex. React-EU). I detta sammanhang försvåras ett ändamålsenligt genomförande från de lokala och regionala myndigheternas sida av de olika ledtiderna för återhämtningsprogrammen och bristen på samordning mellan de befintliga EU-programmen och de nya program som finansieras genom Next Generation EU vad gäller ambitionerna om en grön och digital omställning.

35. Dessutom hänvisas det i de nationella planerna för återhämtning och resiliens knappt till andra EU-program (t.ex. FSE), vilket innebär att man fortfarande måste stärka samordningen mellan planerna och dessa EU-program.

Administrativ kapacitet

36. I många nationella planer för återhämtning och resiliens är visserligen den administrativa kapaciteten föremål för reformer inom ramen för de landsspecifika rekommendationerna, men vissa medlemsstater ägnar inte tillräcklig uppmärksamhet åt att stärka den administrativa kapaciteten på lokal och regional nivå. I synnerhet med tanke på de många EU-program och möjligheter till ekonomiskt stöd som finns bör den administrativa kapaciteten hos många lokala och regionala myndigheter stärkas.

37. För att säkerställa ett ordentligt genomförande av de nationella planerna för återhämtning och resiliens och ett tillräckligt utnyttjande av medlen från faciliteten kan medlemsstaterna i förekommande fall, i nära samarbete med de lokala och regionala myndigheterna, förbättra skapandet och/eller förstärkningen av de lokala och regionala myndigheternas administrativa kapacitet i syfte att uppnå ett effektivt utnyttjande av offentliga medel genom att tillsammans utveckla och stödja mekanismer för politisk samordning, samarbete, informationsöverföring samt specifika och permanenta utbildningssystem.

38. Instrumentet för tekniskt stöd bör därför göras mer lättillgängligt för att stödja lokala och regionala myndigheter, särskilt de mindre utvecklade regioner som har den största kapacitetsklyftan, eftersom detta hindrar dem från att på bästa sätt utnyttja stödet från faciliteten när de genomför investeringar och reformer.

Den europeiska planeringsterminen

39. I egenskap av medansvariga myndigheter spelar de lokala och regionala myndigheterna genom investeringar, reformer och lagstiftning en viktig roll vid utförandet av reformer som genomförs genom de nationella planerna för återhämtning och resiliens på grundval av de landsspecifika rekommendationerna i den europeiska planeringsterminen. ReK uppmanar kommissionen att i samarbete med kommittén offentliggöra och sprida god praxis och erfarenheter när det gäller de lokala och regionala myndigheternas deltagande i den europeiska planeringsterminen.

40. Kommissionen uppmanas att aktivt hjälpa de lokala och regionala myndigheter som tidigare har haft problem med att utnyttja EU-medel att ta itu med dessa problem, så att de nationella planerna för återhämtning och resiliens kan genomföras framgångsrikt i hela EU.

41. Kommittén upprepar därför sin efterlysning från tidigare yttranden⁽⁷⁾ av en uppförandekod för de lokala och regionala myndigheternas deltagande i den europeiska planeringsterminen. Denna uppförandekod är mer brådskande och nödvändig än någonsin för att göra planeringsterminen mer transparent, inkluderande och demokratisk, men också effektivare, genom att de lokala och regionala myndigheterna görs delaktiga. Detta ökar egenansvaret på lokal och regional nivå, vilket gör att genomförandet av de önskade reformerna i medlemsstaterna förbättras.

42. Med en uppförandekod för partnerskap inom den europeiska planeringsterminen hade man undvikit toppstyrning vid utarbetandet av de nationella planerna för återhämtning och resiliens. De lokala och regionala myndigheternas direkta deltagande som partner och medansvariga myndigheter hade lett till en bättre förankring av målet om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning i planerna.

43. ReK påminner kommissionen om dess eget meddelande om subsidiaritetsprincipen av den 23 oktober 2018⁽⁸⁾, där den bland annat konstaterar att lokala och regionala myndigheter skiljer sig från andra berörda parter eftersom de tar initiativ vid genomförandet av EU-lagstiftningen samt att det i många fall finns utrymme att ta bättre hänsyn till de nationella och regionala parlamentens och de lokala och regionala myndigheternas åsikter under lagstiftningsprocessen. Kommissionen uppmanas att i framtiden förbättra delaktigheten.

44. När det gäller den europeiska planeringsterminens territoriella dimension konstaterar ReK också att kommissionen har vidtagit åtgärder för att inkludera fler regionala inslag i de landsspecifika rekommendationerna och skapa en koppling till ESI-fondsprogrammen. Det är därför ett logiskt och nödvändigt steg att utarbeta en uppförandekod för att formalisera de lokala och regionala myndigheternas deltagande i den europeiska planeringsterminen.

45. Medlemsstaterna bör i sina årliga nationella reformprogram inom ramen för den europeiska planeringsterminen hädanefter åtminstone rapportera om sina samråd med lokala och regionala myndigheter och berörda parter, i enlighet med andemeningen i artikel 18.4 q i förordningen om faciliteten, och i detalj redogöra för de konkreta effekterna av dessa samråd.

46. För att säkerställa ett korrekt genomförande av de nationella planerna för återhämtning och resiliens där de lokala och regionala myndigheterna regelbundet involveras behövs en genomgripande reform av den europeiska planeringsterminen, inte bara mot bakgrund av lärdomarna av utarbetandet av dessa planer, utan också för att göra planeringsterminen till ett verkligt verktyg till stöd för EU:s långsiktiga mål, oavsett om det gäller 55 %-paketet, den digitala omställningen eller uppnåendet av målen för hållbar utveckling senast 2030 och klimatneutralitet senast 2050.

Bryssel den 1 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽⁷⁾ Yttrande från Europeiska regionkommittén, "Den europeiska återhämtningsplan som svar på covid-19-pandemin: faciliteten för återhämtning och resiliens samt instrumentet för tekniskt stöd" (oktober 2020, COR-2020-03381).

Yttrande från Europeiska regionkommittén, "Den europeiska planeringsterminen och sammanhållningspolitiken: anpassa strukturreformer till långsiktiga investeringar" (april 2019, COR-2018-05504).

Yttrande från Europeiska regionkommittén, "Förbättra styrningen av den europeiska planeringsterminen: en uppförandekod för de lokala och regionala myndigheternas deltagande" (maj 2017, COR-2016-05386).

⁽⁸⁾ COM(2018) 703 final.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Att utrota hemlöshet i Europeiska unionen: det lokala och regionala perspektivet

(2022/C 97/06)

Föredragande: Mikko AALTONEN (FI-PES), ledamot av en lokal fullmäktigeförsamling: Stadsfullmäktige, Tammerfors

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Bakgrund och utgångspunkter

1. Hemlöshet är förmodligen den allvarligaste formen av social utestängning i Europa. Detta akuta samhällsproblem måste uppmärksammas mer av beslutsfattarna på alla relevanta nivåer, inbegripet lokal, regional och nationell nivå samt EU-nivå.
2. Kommittén understryker att hemlöshet är ett problem som finns i alla EU:s medlemsstater. Hemlösheten varierar i omfattning och karaktär, men ingen medlemsstat har kunnat lösa frågan.
3. Hemlöshet är ett dynamiskt tillstånd som inte bara berör människor som bor på gatan. Som hemlösa bör man även räkna människor som bor på härbärgen eller på platser som det inte är tänkt att människor ska bo på, människor som är på väg att lämna en institution och som saknar boendemöjligheter, liksom alla människor med otillräckliga ekonomiska resurser och/eller människor som är hänvisade till tillfällig inkvartering hos vänner eller släktingar. Att den komplexa frågan om hemlöshet inskränks till att enbart handla om människor som bor på gatan leder bara till undermåliga politiska ingripanden. Det är viktigt att skilja på situationer med total hemlöshet och situationer där det finns ett minimalt stödnätverk, eftersom insatserna måste anpassas till olika förhållanden i syfte att optimera de politiska ingripandenas effektivitet.
4. ReK noterar med oro att gentrifiering, korttidsuthyrning för turister i städer och finansialisering – i kombination med återverkningarna av de senaste årtiondenas globala finansiella och ekonomiska kriser – har lett till en situation där utbudet av överkomliga bostäder har minskat kraftigt, särskilt i växande städer och storstadsområden, utan att underskatta de utmaningar som mindre städer och landsbygdsområden konfronteras med, vilket har förvärrat hemlösheten. Det behövs därför mer investeringar och en bättre ram för investeringar i överkomliga bostäder som ett viktigt verktyg för att förebygga hemlöshet.
5. ReK understryker att hemlöshet är ett flerdimensionellt problem som drabbar ett brett spektrum av människor med avseende på de grupper (kvinnor, ungdomar, barn, immigranter och asylsökande osv.) som lever under utsatta och otrygga förhållanden och som behöver stöd. Hemlöshet orsakas och uppstår av en mängd olika anledningar, som omfattar strukturella faktorer såsom brist på bostäder till överkomligt pris, arbetslöshet, luckor i det sociala trygghetssystemet, diskriminering och brister i migrationspolitiken, samt personliga faktorer såsom psykisk ohälsa, missbruk och relationssvårigheter. En effektiv politik måste ta itu med hemlöshetens flerdimensionella karaktär.
6. ReK noterar att den europeiska icke-statliga organisationen Feantsa uppskattar att det varje natt under 2019 var minst 700 000 personer som sov på gatan eller på härbärge, vilket innebär en ökning med 70 % på 10 år. Kommittén är mycket oroad över det snabbt ökande antalet hemlösa i EU på senare tid.
7. Hemlöshet innebär en kränkning av de mänskliga rättigheterna, såsom rätten till bostad enligt Europarådets reviderade europeiska sociala stadga. Hemlöshet kan även innebära en kränkning av flera medborgerliga och politiska rättigheter, såsom rätten till skydd mot omänsklig eller förnedrande behandling och rätten till privat- och familjeliv, och i vissa fall till och med rätten till liv.
8. Kommittén välkomnar att hemlöshet gradvis är på väg att bli en socialpolitisk prioritering i Europa – och på internationell nivå. Flera internationella organisationer såsom FN, OECD och EU:s institutioner har på senare tid arbetat med hemlöshetsfrågan. Vi välkomnar denna internationella uppmärksamhet och hoppas att den kommer att hjälpa EU:s medlemsstater att ytterligare förbättra sin hantering av hemlöshet.

9. Covid-19-pandemin har påvisat att hemlöshetsfrågan rymmer en folkhälsodimension. Särskilt hemlösa personer som bor på härbärgen löper större risk att smittas, hamna på sjukhus och dö av en infektion på grund av sina levnadsförhållanden och underliggande sjukdomar.

10. ReK menar att hemlöshetsfrågan kan lösas om den rätta blandningen av riktade förebyggande och samordnade åtgärder genomförs på ett varaktigt och systematiskt sätt. En sådan blandning av åtgärder bör inbegripa nära samarbete mellan social- och boendetjänsterna, tillsammans med rättsväsendet, samt boendestyrda lösningar, såsom "bostad först"-metoden (Housing First). Sådana boendestyrda lösningar, som syftar till att ta itu med undermåliga bostäder och främja social inkludering av enskilda personer och familjer med socioekonomiska svårigheter, skulle kunna optimeras genom innovativa bostadsformer som finansieras genom investeringar från den offentliga och den privata sektorn samt den ideella sektorn. Det finns tillräckliga belägg för att dra slutsatsen att det är ineffektivt, oändamålsenligt och kostsamt att hantera hemlöshet endast med hjälp av härbärgen.

11. Kommittén håller med om att boendestyrda lösningar bör betraktas som en rättighet och inte vara villkorade utifrån beteende och/eller prestationer⁽¹⁾. Samtidigt bör säkerställande av inkvartering vara en del av en övergripande strategi som sörjer för tillhandahållande av såväl strukturella som individanpassade stödtjänster för att åtfölja människor ut ur hemlöshet och på ett effektivt sätt ta itu med de bakomliggande orsakerna till hemlösheten på individuell basis. Ett nära samarbete mellan sociala tjänster och hälso- och sjukvårdstjänster är avgörande, inte minst mot bakgrund av pandemin. Kommittén understryker vikten av att även fokusera på förebyggande åtgärder genom att införa särskilda åtgärder för att hjälpa dem som är mest sårbara och som löper störst risk att bli hemlösa.

12. Kommittén pekar på att aktuell statistik om hemlösa personer och hur hemlösheten tar sig uttryck är väsentligt för ett bra beslutsfattande och tillhandahållande av tjänster. Kommittén beklagar att det saknas officiella EU-data om hemlöshet, och efterlyser brådskande åtgärder för att rätta till situationen.

13. I avsaknad av en europeisk definition av hemlöshet föreslår kommittén att medlemsstaterna och EU-institutionerna som en ramdefinition ska använda Ethos-klassificeringen, som omfattar utan tak över huvudet, utan bostad, osäkert boende och undermåligt boende. Det skulle underlätta det europeiska samarbetet.

14. ReK påminner om sin uppmaning att även ägna särskild uppmärksamhet åt problemet med hemlöshet bland unga hbtqi-personer, för att öka medvetenheten och främja ungdomsvårdscentrum och nödboenden i lokalsamhällen⁽²⁾.

15. De lokala och regionala myndigheterna är centrala aktörer i kampen mot hemlöshet, men saknar ofta politiska nyckelverktyg och ekonomiska resurser för att vara effektiva. Strategierna mot hemlöshet bör därför involvera alla relevanta förvaltningsnivåer.

16. En varaktig och systematisk "bostad först"-metod kan ligga till grund för en framgångsrik hantering av hemlöshet, vilket har varit fallet i EU-medlemsstater såsom Finland.

17. Kommittén välkomnar den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet, som lanserades av kommissionen och det portugisiska ordförandeskapet i juni 2021. Kommittén stöder helhjärtat att plattformen ska ingå i EU:s handlingsplan för genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, men anser att det är "beklagligt att det i handlingsplanen inte fastställs något kvantitativt mål för kampen mot hemlöshet"⁽³⁾.

18. ReK stöder också stats- och regeringschefernas uppmaning att hantera hemlösheten som en socialpolitisk prioritering för EU i alla insatser för att ta itu med social utestängning och bekämpa fattigdom, i enlighet med Portoförklaringen från maj 2021.

(¹) "Fighting homelessness and housing exclusion in Europe – A study of national policies", European Social Policy Network (2019) (<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21629&langId=en>)

(²) SEDEC-VII/015, ReK:s yttrande "En jämlikhetsunion: Jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2025".

(³) ReK:s yttrande "Genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter ur ett lokalt och regionalt perspektiv" (COR-2021-01127).

Europeiska regionkommitténs rekommendationer

19. Kommissionen uppmanas att spela en aktiv roll i plattformens samordning och att anslå tillräckliga EU-medel för att säkerställa effektiv styrning och synliga politiska effekter. Vi ser fram emot ett aktivt deltagande av medlemsstaterna via alla förvaltningsnivåer, inklusive de lokala och regionala myndigheterna, i plattformen och deras ansträngningar för att utrota hemlösheten senast 2030, i enlighet med Lissabonförklaringen om den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet och i linje med FN:s Agenda 2030 om målen för hållbar utveckling. Det är viktigt att notera att problemet med hemlöshet undergräver uppnåendet av flera mål för hållbar utveckling, nämligen målen 1, 2, 3, 6, 8, 10 och 11, som kräver övergripande strategier för att kunna åtgärdas effektivt.

20. Kommittén är fast besluten att spela en aktiv roll i plattformen, även som styrelseledamot, och att ta upp de utmaningar som lokala och regionala myndigheter står inför i kampen mot hemlöshet. Vi uppmanar därför plattformen att fullt ut erkänna de lokala och regionala myndigheternas roll och att underlätta deras fulla deltagande i denna strävan.

21. ReK föreslår att den hemlösa befolkningens intressen och angelägenheter beaktas i det framtida politiska arbetet och att verksamhet med anknytning till plattformen integreras i arbetsprogrammen för relevanta utskott såsom SEDEC. Kommittén skulle regelbundet kunna anordna en europeisk konferens om den lokala och regionala hemlöshetspolitik som faller inom kommitténs ansvarsområde.

22. Vi föreslår att Feantsa ges en viktig roll i samordningen och/eller förvaltningen av plattformen, eftersom det är det enda transnationella centrumet för kunskap och praxis i Europa, och eftersom dess expertis är allmänt erkänd och redan används i utarbetandet av politik mot hemlöshet på både EU-nivå och medlemsstatsnivå. Denna expertis kommer att vara avgörande när det gäller att omsätta plattformen från idé till verklighet.

23. Kommittén ser fyra viktiga handlingslinjer för plattformen: underlätta gränsöverskridande utbyten och ömsesidigt lärande, främja tillgången till EU-finansiering och finansieringsmöjligheter, samla in uppgifter och övervaka politiska framsteg samt kartlägga och bidra till uppskalning av lovande nya idéer, såsom "bostad först"-metoden.

24. ReK föreslår att "bostad först" blir en prioriterad fråga för plattformen, med tanke på det snabbt växande intresset bland olika intressenter såsom nationella och lokala myndigheter, icke-statliga organisationer och bostadsaktörer. Kommittén anser att "bostad först"-metoden, som ovillkorligen bör kompletteras med sociala stödtjänster av hög kvalitet för att hjälpa människor att ta itu med personliga utmaningar, bör leda till en systemförändring när det handlar om hur hemlöshet hanteras och att den inte bara bör främjas på projektnivå.

25. Vi uppmanar kommissionen att se till att hemlöshetsfrågan prioriteras i alla relevanta EU-politiska initiativ, såsom EU:s barngaranti, EU:s strategi för personer med funktionsnedsättning, EU:s hbt-strategi, EU:s jämställdhetsstrategi, EU:s ram för romer, EU:s ungdomsgaranti, handlingsplanen för den sociala ekonomin, programmet EU för hälsa, EU:s migrationspakt och EU:s initiativ för överkomliga bostäder.

26. Medlemsstaterna uppmanas att utnyttja de exempellösa EU-finansieringsmöjligheterna för att bekämpa hemlöshet, särskilt de inom ramen för ESF+, Eruf och faciliteten för återhämtning och resiliens. Kommissionen bör aktivt främja ett utnyttjande av strukturfonderna tillsammans med förvaltningsmyndigheter, lokala och regionala myndigheter och den ideella sektorn. Vi uppmanar Europeiska investeringsbanken att stödja lokala och regionala myndigheter i utarbetandet av investeringsförslag som skulle kunna finansieras genom InvestEU-programmet som en del av Europeiska centrumet för investeringsrådgivning.

27. Kommissionen uppmanas att vidareutveckla det transnationella samarbetet mellan städer och lokala och regionala myndigheter och att dra nytta av det arbete som redan gjorts i fråga om hemlöshet inom ramen för Urbact-programmet och innovativa åtgärder i städerna (UIA-initiativet).

28. Medlemsstaterna och kommissionen uppmanas att öka sitt fokus på hemlöshet inom ramen för den europeiska planeringsterminen och att överväga att utfärda landsspecifika rekommendationer om hemlöshet för medlemsstater där hemlöshet har blivit en akut social fråga.

29. Vi uppmanar Europarådet att i enlighet med artikel 31.2 i sin uppdaterade europeiska sociala stadga ⁽⁴⁾ ägna särskild uppmärksamhet åt hemlöshetskrisen, och de berörda EU-byråerna att överväga att inleda insatser beträffande hemlöshet, med tanke på dess förödande konsekvenser för enskilda personer och för samhället i stort. I synnerhet efterlyser vi medverkan av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, eftersom hemlöshet är en av de allvarligaste kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Europa; Europeiska fonden för förbättring av arbets- och levnadsvillkor, eftersom hemlöshet är den mest extrema formen av låg levnadsstandard; Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar, eftersom hemlösa drabbas oproportionerligt hårt av infektionssjukdomar; Europeiska arbetsmyndigheten, eftersom hemlöshet är ett växande problem i flera EU-medlemsstater för EU-medborgare som flyttar för arbete eller anställning; Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk, eftersom hemlöshet kan leda till eller vara en följd av missbruk.

30. Medlemsstaterna och kommissionen bör i sin bostadspolitik införliva utveckling och finansiering av social innovation som ett sätt att förebygga hemlöshet, såsom beskrivs i Europeiska kommissionens riktlinjer för social innovation.

31. ReK uppmanar samtliga medlemsstater att utveckla nationella strategier mot hemlöshet i samråd med de regionala och lokala myndigheterna och med en stark bostadsstyrd och lokalt förankrad strategi som grund, i syfte att på ett effektivt sätt ta itu med de särskilda utmaningar som olika städer, kommuner och regioner står inför. Kommissionen uppmanas att ta fram en europeisk verktygslåda för att stödja medlemsstaterna i deras strategiska planering.

32. ReK uppmanar EU:s lokala och regionala myndigheter att omedelbart sätta stopp för kriminalisering och bestraffning av människor som bor på gatan, i linje med rättspraxis på människorättsområdet och på Europaparlamentets begäran.

Bryssel den 2 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽⁴⁾ Artikel 31.2: att förebygga och minska hemlösheten i syfte att successivt utrota den; (<https://www.coe.int/en/web/european-social-charter>)

Yttrande från Europeiska regionkommittén – EU:s handlingsplan för ekologiskt jordbruk

(2022/C 97/07)

Föredragande: Uroš BREŽAN (SI – De gröna), borgmästare, Tolmin

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén välkomnar EU:s handlingsplan för ekologiskt jordbruk och stöder dess övergripande strategi som är uppbyggd kring tre delar och som syftar till att stimulera efterfrågan och produktion samt förbättra det ekologiska jordbrukets bidrag till hållbarhets- och miljötjänsterna.
2. Tack vare sin positiva inverkan på miljön och klimatet i form av förbättrad koldioxidbindning och bättre markhälsa, bevarande av biologisk mångfald och djurskydd kommer det ekologiska jordbruket att bidra till att målen i den europeiska gröna given och i EU:s från jord till bord-strategi och strategi för biologisk mångfald uppnås.
3. Bland dessa mål välkomnas det ambitiösa EU-omfattande målet i från jord till bord-strategin att 25 % av jordbruksmarken ska brukas ekologiskt senast 2030, och effekterna av detta mål bör bedömas av kommissionen. Kommittén föreslår att man fastställer bindande nationella mål för att ta hänsyn till jordbrukets skiftande karaktär i olika europeiska länder och deras regioner.
4. ReK beklagar att den gemensamma jordbrukspolitiken inte är fullt förenlig med målen i EU:s handlingsplan för ekologiskt jordbruk, den gröna given och EU:s från jord till bord-strategi och strategi för biologisk mångfald, och att den inte tillräckligt kan belöna jordbrukare som anstränger sig ytterligare för att genomföra den gröna omställningen på sina gårdar, till exempel genom att använda sin mark för ekologiskt jordbruk.
5. ReK välkomnar att de åtta typerna av insatser för landsbygdsutveckling som föreslås för den nya gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 omfattar betalningar för miljö- och klimatåtgärden och andra förvaltningsåtgärden. Detta slags insats är obligatorisk för medlemsstaterna, som måste avsätta minst 30 % av Ejflu-medlen till insatser som rör miljö- och klimatmål. Denna typ omfattar även ekologiskt jordbruk, som således kan finansieras genom antingen miljösystem eller åtgärden om miljö- och klimatvänligt jordbruk inom den andra pelaren eller båda.
6. Utmaningen med att 25 % av jordbruksmarken ska brukas ekologiskt senast 2030 bör anpassas till de verkliga produktionsförhållandena i regionerna och uppnås genom politiska verktyg som stöder en balanserad utveckling av både ekologisk produktion och efterfrågan och som genomförs på lämpligt sätt på EU-nivå samt nationell, regional och lokal nivå.
7. Kommittén anser att man bör fokusera på att bland annat stimulera utbudet av och samtidigt uppmuntra efterfrågan på ekologiska produkter genom att öka medvetenheten om deras fördelar och konsumenternas förtroende för den ekologiska logotypen.
8. Kommittén skulle välkomna mer konkreta åtgärder och stöd vid utformningen av åtgärder för ekologiskt jordbruk i landsbygdsområden med avsikt att främja en mer jämlik tillgång och mer jämlika inkomster för kvinnor och män inom sektorn och med avsikt att uppmuntra och dra till sig unga jordbrukare.
9. ReK beklagar avsaknaden av en särskild och specifik budget för varje initiativ, och uppmanar till att de olika finansieringsinstrument som finns tillgängliga för att genomföra handlingsplanen på EU-nivå och nationell nivå, närmare bestämt Leader/LLU, EU:s politik för säljfrämjande åtgärder och Horisont Europa, konsekvent ska användas för detta. Denna handlingsplan bör dessutom finansieras bättre genom kompletterande medel på EU-nivå samt nationell, regional och lokal nivå.
10. ReK erinrar om situationen i de yttersta randområdena, som till följd av sina särskilda förutsättningar måste hantera allvarliga begränsningar när det gäller att utveckla den ekologiska produktionen, och som måste beaktas på lämpligt sätt med hjälp av särskilda åtgärder och ytterligare anslag.

11. Kommittén gläder sig åt att kommissionen har för avsikt att anordna en årlig "ekodag" i hela EU.
12. ReK ställer sig bakom förslaget om att redan från början inkludera övervaknings- och utvärderingsverksamhet, bedöma genomförandet av handlingsplanen, intensifiera insamlingen av marknadsdata och utvidga EU:s marknadsobservatoriers analys till att omfatta ekologiska produkter.
13. Medlemsstaterna uppmanas att anta nationella handlingsplaner för ekologisk produktion för att ta itu med de specifika utmaningarna på både nationell och lokal nivå. De bör vara resultatet av en öppen och demokratisk samrådsprocess med en nedifrån och upp-strategi, där alla berörda parter deltar, särskilt ekologiska jordbrukare och sammanslutningar, lokala och regionala myndigheter, konsumentföreträdare samt restaurangbranschen.
14. Kommittén välkomnar att man i handlingsplanen för ekologiskt jordbruk för första gången nämner "det verkliga priset på livsmedel" och att kommissionen avser att ägna en studie åt denna fråga, som är avgörande för att stödja omställningen till ett rättvisare och mer hållbart livsmedelssystem. Studien bör bidra till att det ekologiska jordbrukets värde vad gäller att generera kollektiva nyttigheter erkänns.
15. Bekämpningsmedelsrester återfinns nästan överallt i miljön och kan även påverka ekologiska produkter. Eftersom ekologiska jordbrukare garanterar höga miljöstandarder i produktionen får de inte belastas med risker som de inte är ansvariga för. ReK påpekar därför att en nolltoleransstrategi för bekämpningsmedelsrester i ekologiska produkter skulle skada sektorn allvarligt.
16. För att hantera denna fråga bör kommissionen
 - lägga fram initiativ för att förenkla tillståndsförfarandet för verksamma ämnen och växtskyddsmedel som lämpar sig för ekologiskt jordbruk, om det är säkert att de är riskfria för natur, miljö och människa, med särskilt beaktande av produktionen i de yttersta randområdena, som i de flesta fall skiljer sig från det jordbruk som bedrivs på fastlandet i fråga om omfattning och karaktär,
 - främja ytterligare harmonisering av hanteringen av upptäckt av bekämpningsmedelsrester genom att beakta alla för- och nackdelar med de olika tillvägagångssätten i medlemsstaterna,
 - främja studier och forskning om nya metoder som är förenliga med ekologisk produktion.
17. ReK uppmanar medlemsstaterna att undersöka hur principen om att förorenaren betalar kan genomföras, så att ekologiska jordbrukare kan få ersättning för inkomstbortfall till följd av oavsiktlig kontaminering av deras ekologiska produkter.

De lokala och regionala myndigheternas roll i genomförandet och utvärderingen av handlingsplanen

18. De lokala och regionala myndigheterna har de bästa förutsättningarna att känna till och tillgodose de lokala ekologiska sektorernas faktiska behov. För att målen i den nya handlingsplanen för ekologisk produktion ska kunna uppnås bör de därför vara nära delaktiga i både genomförandet och utvärderingen av åtgärderna i den.
19. De lokala och regionala myndigheterna spelar en viktig roll när det gäller att bidra till att strukturera den ekologiska sektorn vad gäller produktion, logistik och handel, underlätta skapandet av ett strukturerat samarbete mellan producenter och konsumenter, öka medvetenheten på lokal nivå, informera konsumenterna om det ekologiska jordbrukets positiva effekter samt utarbeta utbildningsprogram för förskolor och skolor.
20. De lokala och regionala myndigheterna har sedan länge gett stöd till utvecklingen av ekologiskt jordbruk, särskilt genom att förvalta och genomföra regionala program för landsbygdsutveckling.
21. Kommittén beklagar de lokala och regionala myndigheternas begränsade deltagande i genomförandet av den tidigare handlingsplanen för ekologiskt jordbruk, som inte uppnådde sina mål, såsom framgår av Europeiska regionkommitténs halvtidsöversyn.
22. ReK uppmanar kommissionen att inrätta en plattform för att övervaka och utvärdera genomförandet av handlingsplanen, där alla berörda parter sammanförs, särskilt företrädare för lokala och regionala myndigheter.
23. När de lokala och regionala myndigheterna görs delaktiga behövs en platsanpassad strategi i linje med vad som anges i den territoriella agendan 2030 i syfte att ta itu med de olika behoven i landsbygdsområden, stadsnära områden och stadsområden i hela Europa.

24. De lokala och regionala myndigheterna bör sörja för samordning mellan och god förvaltning på alla förvaltningsnivåer. Det är viktigt att stödja övergripande åtgärder på lokal nivå och att involvera alla lokala berörda parter med anknytning till den ekologiska sektorn.

25. ReK uppmanar kommissionen att lägga större vikt vid bevarandet av vattenresurser, och efterlyser ett erfarenhetsutbyte för att uppmuntra lokala och regionala myndigheter att tillämpa denna goda praxis.

Främja konsumtion

26. Kommittén välkomnar erkännandet av ekodistrikt som framgångsrika verktyg för landsbygdsutveckling, och lovordar kommissionens avsikt att stödja utvecklingen och införandet av dem i medlemsstaterna.

27. Kommissionen rekommenderas att göra de lokala och regionala myndigheterna delaktiga i genomförandet av detta initiativ.

28. Genom ekodistrikt ges de lokala och regionala myndigheterna en utmärkt möjlighet att stödja utvecklingen av hållbara livsmedelssystem, som bygger på samarbete mellan jordbrukare, medborgare/konsumenter, lokala offentliga förvaltningar, sammanslutningar samt handels-, turist- och kulturföretag som agerar i enlighet med principerna och metoderna för ekologisk produktion och konsumtion.

29. Den integrerade och multifunktionella strategin med ekodistrikt medför också stora fördelar när det gäller miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet.

30. De lokala och regionala myndigheterna uppmanas därför att engagera sig i skapandet av ekodistrikt och stödja utvecklingen av nedifrån och upp-initiativ som kan bidra till landsbygdens utveckling och en ökad konsumtion av lokala ekologiska produkter.

31. Kommissionen bör anta en gemensam ram och gemensamma riktlinjer på EU-nivå för att garantera ett harmoniserat genomförande av ekodistrikt på medlemsstatsnivå, samtidigt som man ser till att deras integrerade och multifunktionella karaktär samt deras särdrag bevaras, för att säkerställa ett framgångsrikt införande.

32. Kommissionen bör inrätta ett nätverk av ekodistrikt på EU-nivå för att tillhandahålla alla ekodistrikt stöd och gemensamma tjänster.

33. De lokala och regionala myndigheterna rekommenderas att stimulera den lokala konsumtionen av ekologiska produkter genom eget, nationellt och europeiskt ekonomiskt stöd till lokala marknader och direktförsäljning samt genom informations- och kommunikationskampanjer om befintliga marknader och aktörer som är registrerade för direktförsäljning.

34. Kommittén framhäver de närings- och miljömässiga fördelarna med konsumtion av ekologiska livsmedel, och anser att man bör ta itu med frågan om hur tillgänglig konsumtionen av ekologiska produkter är, när det gäller både överkomliga priser och tillgång på ekologiska produkter på försäljningsställen som är lättillgängliga för konsumenterna, så att alla konsumenter kan köpa ekologiska livsmedel.

35. ReK välkomnar ökningen av EU:s budget för säljfrämjande åtgärder för ekologiska produkter, och uppmanar kommissionen att bibehålla den under de kommande åren.

36. När det gäller den pågående översynen av EU:s politik för säljfrämjande åtgärder rekommenderas kommissionen att prioritera ekologiska produkter som produceras i EU, från jordbruksråvaror till bearbetning.

37. Kommittén föreslår att EU:s ekologiska logotyp anpassas genom att orden "ekologisk produkt från EU" samt möjligheten att ange produktionsregionen läggs till under det gröna bladet så att logotypen blir lättare att känna igen för konsumenterna.

38. ReK välkomnar förslaget om att överväga alternativ för djurskyddsmärkning inom ramen för från jord till bord-strategin, och uppmanar till att man går vidare med detta, eftersom en tydlig, standardiserad och obligatorisk märkning med djurhållningsmetoden skulle kunna uppmuntra konsumenterna att köpa ekologiska produkter.

39. Kommittén gläder sig åt att kommissionen har för avsikt att främja ekologiska matsalar samt analysera tillämpningen och öka användningen av kriterier för miljöanpassad offentlig upphandling, och välkomnar målet att fastställa obligatoriska minimikriterier för hållbar livsmedelsupphandling för att främja hälsosam och hållbar kost. Regelverket kring offentlig upphandling kan behöva ses över för att ge myndigheterna större utrymme att ställa krav på och öka användningen av närproducerade livsmedel. Särskild uppmärksamhet och särskilt stöd bör ägnas åt utvecklingen av korta leveranskedjor i de yttersta randområdena.

40. Kommittén föreslår att skolor och undervisningsinstitutioner ska erbjuda eleverna ekologiska produkter för att bidra till hälsosamma matvanor från tidig ålder och därmed underlätta en ökad medvetenhet om betydelsen av lokala, traditionella och hälsosamma livsmedel.

41. ReK framhåller de lokala och regionala myndigheternas roll när det gäller att uppmuntra en ökad användning av lokala och regionala ekologiska produkter vid offentlig upphandling av livsmedel, genom att bidra till kollektiv information och utbildning och genom att öka konsumenternas medvetenhet om och förtroende för ekologisk produktion. Genom offentlig upphandling kan de lokala och regionala myndigheterna utveckla långsiktiga partnerskap med sina lokala ekologiska producenter och uppmuntra konventionella jordbrukare att ställa om till ekologisk produktion.

42. Kommittén påpekar också att de lokala och regionala myndigheterna möter flera hinder när det gäller att förse offentliga matsalar med lokala och regionala ekologiska produkter: logistiska hinder, dvs. bristen på anpassade lokaler, strukturella hinder, såsom behovet av att strukturera marknaden och stärka försörjningskedjan för att förena lokalt utbud och lokal efterfrågan, samt brist på personal och tekniska resurser.

43. Det behövs ett starkt politiskt åtagande på nationell och regional nivå för att uppmuntra en lämplig användning av ekologiska livsmedel i offentliga och privata matsalar, vid catering och på restauranger.

44. Man skulle kunna utarbeta gemensamma kriterier på EU-nivå som exempel på bästa praxis för att fastställa motsvarande inspektionsregler för offentliga matsalar.

45. En ökad efterfrågan främjar utvecklingen av regional produktion, och ReK efterlyser därför märkning av matsalar och restauranger, inom både den offentliga och den privata sektorn, med uppgift om minsta procentandel hälsosamma, ekologiska eller närproducerade livsmedel som används i produktionsprocesserna.

46. Medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna uppmanas att se över sin lagstiftning om offentlig upphandling och budgetlagstiftning i syfte att se till att de ekologiska produkter som används i offentliga matsalar är certifierade.

47. Kommittén är medveten om att de lokala och regionala myndigheterna fortfarande saknar kunskap om de möjligheter som miljöanpassad offentlig upphandling erbjuder, och uppmuntrar dem att övervinna det hinder som priskriteriet utgör och använda hållbarhetskriterier.

48. Kommittén föreslår att EU utvecklar en gemensam plattform för ekologiska producenter i EU:s medlemsstater för att underlätta utbytet av god praxis, förståelse av EU-bestämmelser, utbildning, evenemang och möjligheter till projektpartnerskap, för att bara nämna några få.

49. I detta syfte framhåller ReK vikten av att tillhandahålla ett lämpligt utbildnings- och kapacitetsuppbyggnadsprogram för både upphandlande myndigheter (nationella, regionala och lokala) och ekologiska producenter och bearbetningsföretag, för att ta itu med de strukturella och logistiska hindren och främja användningen av kriterier för miljöanpassad offentlig upphandling.

Stimulera produktionssidan

50. År 2019 hade EU en ekologisk markareal på omkring 9 %, och bara 64 % av den certifierade ekologiska arealen fick stöd för ekologiskt jordbruk ⁽¹⁾.

51. Det ekologiska jordbruket är underfinansierat i den nuvarande gemensamma jordbrukspolitiken. Medan 8 % av den totala jordbruksmarken i EU brukas ekologiskt, utgör stödet till ekologiskt jordbruk bara 1,5 % av EU:s sammanlagda jordbruksbudget. Särskild uppmärksamhet och särskilt stöd bör ägnas åt utvecklingen av små landsbygdsområden och mindre utvecklade regioner, där jordbruksverksamhet utgör den viktigaste ekonomiska sektorn.

52. För att EU:s ekologiska markareal ska kunna tredubblas till 2030 krävs en tre- till femfaldig ökning av GJP-utgifterna för ekologiskt jordbruk, vilket innebär att upp till 15 % av GJP-utgifterna bör gå till den ekologiska sektorn ⁽²⁾.

⁽¹⁾ IFOAM Organics Europe.

⁽²⁾ Ibid.

53. ReK beklagar dock att den överenskommelse som nåtts om nästa gemensamma jordbrukspolitik saknar ambitioner när det gäller ekonomiskt stöd till ekologiskt jordbruk.

54. Med tanke på de EU-omfattande mål som ska uppnås för ekologiskt jordbruk är kommittén bekymrad över att vissa tillgängliga utkast till nationella strategiska planer inom den gemensamma jordbrukspolitiken inte omfattar tillräckligt stöd till ekologiska jordbrukare jämfört med föregående programperiod.

55. Medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna bör i sina strategiska planer ge prioritet och tillräckligt ekonomiskt stöd åt att tillgodose den regionala och lokala ekologiska sektorns särskilda behov.

56. Kommissionen bör noggrant bedöma de nationella strategiska planer som medlemsstaterna lagt fram i syfte att kontrollera att de bidrar till att målet att 25 % av jordbruksmarken ska brukas ekologiskt senast 2030 uppnås.

57. ReK stöder strategin att inom ramen för den nya gemensamma jordbrukspolitiken bedöma medlemsstaternas särskilda omständigheter och behov, och i synnerhet de svåra produktionsvillkoren i de yttersta randområdena, när det gäller den ekologiska sektorns tillväxt och se till att medlemsstaterna på bästa sätt utnyttjar de möjligheter som den nya gemensamma jordbrukspolitiken erbjuder till stöd för deras nationella ekologiska sektorer. Kommissionen bör ägna särskild uppmärksamhet åt att stödja de medlemsstater/regioner som släpar efter och samtidigt ge ytterligare vägledning till dem som redan bidrar till att uppnå 25-procentsmålet. Alla medlemsstater bör bidra till att det gemensamma målet uppnås senast 2030.

58. Medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna bör starkare förankra det ekologiska jordbruket i utbildningen och vid lantbruksvetenskapliga fakulteter samt utarbeta läromedel och utbildning om ekologiskt jordbruk för att tillgodose behoven inom primärproduktion samt bearbetning och omvandling.

59. De lokala och regionala myndigheterna bör påskynda takten i omställningen till ekologiskt jordbruk genom att tillhandahålla stöd och råd för etablering, omställning eller överlåtelse av gårdar som väljer ekologiskt jordbruk.

60. Kommittén betonar vikten av att utveckla den ekologiska jordbruksindustrin på regional och lokal nivå för att befästa primärproduktionens tillväxt. Främjandet av korta livsmedelskedjor kan gynna både ekologiska jordbrukare och konsumenter: Det minskar transportkostnaderna och ökar hållbarheten, samtidigt som landsbygdsekonomin utvecklas, vilket ger mervärde i produktionsområdet.

61. ReK rekommenderar därför att medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna inför särskilda åtgärder för aktörer som bearbetar och saluför ekologiska livsmedel, i syfte att underlätta en harmonisk utveckling av produktionen och skapa en gynnsam miljö för korta leveranskedjor i alla regioner. Kommittén föreslår därför följande:

— Att främja småskalig jordbruksindustri som är kopplad till gården.

— Att öka antalet mobila bearbetningsinrättningar för små gårdar (slakterier, bearbetningsanläggningar, kvarnar osv.) och uppmuntra till gemensam användning av bearbetningsinrättningar på lokal nivå, för att övervinna rättsliga hinder som skapats av hälso- och säkerhets- samt djurhälsostandarder.

— Att uppmuntra jordbrukskooperativ att delta i saluföringen och bearbetningen av ekologiska produkter, inbegripet att delta i offentlig upphandling av livsmedel.

62. ReK betonar vikten av ekonomisk organisation, effektiva marknadsregleringsverktyg och finansiering av producentorganisationer för att 25-procentsmålet ska kunna uppnås. Till exempel bör ett minimipris som överstiger det genomsnittliga produktionspriset för ekologiskt jordbruk ges till producenterna för att säkerställa en stabil minimiinkomst. Om obalans uppstår på marknaden och en efterfrågeökning inte kan tillmötesgå en utbudsökning bör kommissionen ha befogenhet att aktivera den särskilda offentliga interventionsmekanismen för ekologiska produkter.

63. Ökad illojal konkurrens från ekologiska produkter från tredjeländer skulle kunna försvaga sektorn, och ReK rekommenderar att kommissionen garanterar en rättvis, balanserad och transparent handel, genom att kräva ömsesidighet i fråga om skyldigheter och regler för ekologisk produktion av produkter som importeras till EU för att säkerställa likabehandling och faktiskt skydd av europeiska konsumenter. Av samma skäl bör detta även gälla vattenbruket, för att utvidga miljöskyddet och den hållbara förvaltningen av oceaner och hav till länder utanför EU.
64. Kommittén rekommenderar kommissionen att stödja lanseringen av en gemensam EU-plattform för att underlätta import- och exportmöjligheterna för lokala ekologiska jordbrukare genom att utveckla tjänster för digital handel/e-handel inom EU och erbjuda stöd för logistik och framgångsrika partnerskap inom detta område.
65. Kommittén rekommenderar medlemsstaterna att införa ett system med bonusar och straffavgifter som en del av miljösystemen i den nya gemensamma jordbrukspolitik, i enlighet med ReK:s tidigare yttrande om agroekologi.
66. Den nya EU-förordningen om ekologisk produktion kommer att gälla från och med den 1 januari 2022 och medföra stora förändringar inom vissa sektorer av ekologisk produktion. För att säkerställa ett framgångsrikt genomförande är en balans mellan harmonisering på EU-nivå och anpassning på regional nivå avgörande, utan att man frångår de ekologiska principerna.
67. ReK uppmanar därför kommissionen att övervaka effekterna av den nya förordningen för att på ett ändamålsenligt sätt kunna hantera eventuella svårigheter som uppstår till följd av tillämpningen av de nya reglerna.
68. Kommittén är medveten om det stora intresset för och den stora potentialen hos ekologisk omställning inom djurhållningssektorn.
69. Vi välkomnar kommissionens avsikt att stärka det ekologiska vattenbruket. Sektorn står inför hård konkurrens från länder utanför EU, eftersom EU importerar nästan 80 % av den fisk som konsumeras på den inre marknaden. ⁽³⁾
70. Kommissionen rekommenderas därför att säkerställa tillräckligt stöd och öka finansieringen av forskning och innovation för EU:s ekologiska jordbruks-, vattenbruks- och djurhållningssektorer i syfte att hantera bristen på lämpliga insatsvaror, särskilt certifierat ekologiskt utsäde samt ekologiskt protein- och vitamin B-foder, och minska importberoendet.
71. ReK välkomnar kommissionens förslag om att öka anslagen till forskning och innovation med inriktning på ekologiskt jordbruk inom ramen för Horisont Europa, och betonar särskilt vikten av att avsätta separata ansökningsomgångar och budgetar för ekologisk produktion.

Bryssel den 2 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽³⁾ Copa-Cogecas synpunkter på handlingsplanen för utvecklingen av ekologisk produktion.

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Hållbar blå ekonomi och hållbart vattenbruk

(2022/C 97/08)

Föredragande: Bronius MARKAUSKAS (LT–EA), borgmästare, distriktsfullmäktige, Klaipėda**POLITISKA REKOMMENDATIONER****EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT****Allmänna kommentarer****En hållbar blå ekonomi**

1. Europeiska regionkommittén (ReK) välkomnar kommissionens meddelande om en ny strategi för en hållbar blå ekonomi i EU – omställning av EU:s blå ekonomi för en hållbar framtid, där kommissionens övergripande vision läggs fram och en strategi för en hållbar blå ekonomi inom maritima sektorer och industrier fastställs. ReK välkomnar i detta avseende övergången från begreppet "blå tillväxt" till "blå ekonomi".
2. Kommittén håller med om att målen i den gröna given och omställningen till en mer hållbar och miljövänlig ekonomi inte kan uppnås utan den blå ekonomin. För att uppnå målen i den gröna given och hållbar utveckling inom alla sektorer krävs radikala förändringar för att minska människans inverkan på hav och oceaner och skydda resurser och biologisk mångfald samt att man ser till att dessa förändringar är förenliga med den ekonomiska och sociala hållbarheten för maritim verksamhet.
3. ReK efterlyser därför en bättre koppling mellan den gröna och den blå politiken. Haven står för en mycket stor andel av världens biologiska mångfald. De utgör mer än 90 % av de områden i världen som kan hysa liv och absorberar runt 26 % av alla antropogena koldioxidutsläpp samt mer än 90 % av överskottsvärmen i atmosfären per år. I flera studier påtalas den viktiga roll som den marina biologiska mångfalden spelar för planetens hälsa och för den sociala välfärden.
4. Vi betonar att livskraftiga hav är en förutsättning för en blomstrande blå ekonomi, och att denna blå ekonomi måste hålla sig inom de ekologiska gränserna, enligt konceptet planetens gränser. För att uppnå målen i EU:s strategiska agenda bör därför en hållbar förvaltning av oceaner och hav vara en nyckelprioritering och bygga på kunskap, informations-spridning och gränsöverskridande samarbete. Utbyte av aktuella uppgifter och arbete mot gemensamma mål är därvid av betydelse.
5. ReK noterar att den blå ekonomin har en stor social och ekonomisk inverkan inte bara på kust- och havsregioner, utan även på Europeiska unionen som helhet, och kan säkerställa en grön och inkluderande återhämtning från covid-19-pandemin, särskilt i de hårdast drabbade sektorerna såsom turism och fiske. I många länder har den blå ekonomin enorma, positiva effekter på BNP.
6. Kommittén konstaterar att havsenergi kan spela en viktig roll för att öka pålitligheten och tryggheten i vår energiförsörjning. Användningen av havsenergi skulle, under förutsättning att denna användning är förenlig med den befintliga verksamheten och respekterar de marina livsmiljöerna, göra länder mindre beroende av fossila bränslen, bidra till att begränsa klimatförändringarna och stimulera skapandet av nya arbetstillfällen av hög kvalitet, särskilt i Europas kustområden, där arbetslösheten ofta är hög.
7. ReK betonar den maritima industrins bidrag till energiomställningen och kampen mot klimatförändringarna, i synnerhet genom sektorn för förnybar energi, utfasningen av fossila bränslen från sjötransporten och den cirkulära ekonomin, inklusive återvinning av plast från haven.
8. ReK påminner i synnerhet om att utsläppen från sjötransporten har ökat med nästan 32 % under de senaste 20 åren. Utvecklingen av en hållbar varvsindustri skulle i hög grad kunna bidra till uppnåendet av EU:s klimatomål. Kommittén stöder i detta avseende kommissionens mål om att inom tio år potentiellt minska utsläppen till luft av SO₂ och NO_x från den internationella sjöfarten med 80 % respektive 20 %. Det är emellertid mycket viktigt att man tar hänsyn till de yttersta randområdenas behov, eftersom de på grund av att de ligger så avsides och är oerhört beroende av flyg- och sjötransporter för att garantera sin konnektivitet och försörjning behöver åtgärder som är anpassade till deras strukturella förutsättningar.

9. I syfte att säkerställa och skapa varaktiga arbetstillfällen med god kvalitet, särskilt inom varvsindustrin, är det nödvändigt att skydda Europa mot den illojala konkurrens som förstör dess industriella struktur.

10. ReK efterlyser en övergripande strategi för de maritima industrierna som integrerar all maritim verksamhet – både traditionell och ny, civil och militär – och beaktar de övergripande och allvarliga utmaningarna med den ekologiska och digitala omställningen och industri 4.0.

11. Vi välkomnar kommissionens avsikt att inrätta ett blått forum för att samla kunskap och erfarenheter, skapa synergier, hitta kreativa lösningar och främja sektorns utveckling samt att ta fram förslag för att samordna användningen av ekonomiska medel på det här området.

12. EESK beklagar att de nationella regeringarna saknar en konstruktiv hållning i fråga om utvecklingen av den maritima ekonomin. I de flesta kuststater existerar stödet för denna ekonomi bara på pappret, och i de nationella planerna och strategierna för smart specialisering ägnas inte tillräcklig uppmärksamhet åt den maritima ekonomin, det ekonomiska stödet är otillräckligt och reglerna och kriterierna för tilldelningen av det är komplexa.

Vattenbruk

13. Kommittén noterar att vattenbruket på senare tid har blivit ett viktigt område för den blå ekonomin. Det är en sektor med betydande potential vad gäller både ekonomi och miljöskydd. Den har också potential att skapa arbetstillfällen och öppna nya möjligheter för ekonomisk utveckling i kust- och landsbygdssamhällen, och vissa vattenbruksmetoder, såsom musselodlingar, bidrar till att mildra effekterna av klimatförändringarna och till skyddet av ekosystemen, med hjälp av skonsamma metoder.

14. ReK välkomnar kommissionens meddelande om strategiska riktlinjer för ett hållbart vattenbruk i EU. Vi betonar vattenbrukets viktiga bidrag när det gäller att ta itu med utmaningarna med högkvalitativ livsmedelsförsörjning och säkerställa utbudet av havs- och sötvattensprodukter på en växande marknad, så länge det sker utan negativa effekter på de vilda fiskbestånden och på ett sätt som gör att vattenbruket bidrar till genomförandet av den europeiska gröna given och från jord till bord-strategin samt till utvecklingen av en hållbar blå ekonomi

15. ReK välkomnar framläggandet av strategin för djurskydd, i synnerhet fastställandet av verifierbara indikatorer, tillhandahållandet av utbildning för producenter, forskningen om artspecifika parametrar för djurskydd och diversifieringen bort från monokulturer. Vi betonar att det nu är upp till medlemsstaterna att uppdatera sina nationella planer i linje med de nya riktlinjerna.

16. Kommittén betonar vikten av de konkreta mål som fastställs i från jord till bord-strategin i fråga om vattenbruk, särskilt när det gäller att minska försäljningen av antimikrobiella medel och att avsevärt utvidga det ekologiska vattenbruket. Vi välkomnar kommissionens planer på att vidta åtgärder för att minska den totala försäljningen i EU av antimikrobiella medel avsedda för produktionsdjur och vattenbruk med 50 % fram till 2030.

17. ReK noterar att EU:s strategier och andra rättsliga dokument innehåller riktlinjer och rekommendationer för sektorns utveckling, men konstaterar att de lokala och regionala myndigheter som inte har exklusiv behörighet på området saknar en mer detaljerad analys baserad på praktisk sakkunskap, mer exakta uppgifter och konkreta åtgärder om hur och på vilket sätt vattenbrukssektorn bör utvecklas.

18. Kommittén betonar att hållbar utveckling är en viktig förutsättning för vattenbrukssektorns utveckling. Vi efterlyser därför en tydlig definition av begreppet hållbart vattenbruk, med beaktande av miljömässiga, sociala och ekonomiska kriterier. En långsiktig strategi för hållbar tillväxt i vattenbruket i EU skulle bidra till sektorns återhämtning efter covid-19-krisen och säkerställa dess långsiktiga hållbarhet och motståndskraft.

19. ReK upprepar att vattenbruk bör erkännas som ett separat politikområde med tillräcklig finansiering så att det kan utgöra ett komplement till traditionellt fiske. Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden har under många år främjat en hållbar vattenbruksverksamhet samt bearbetning och marknadsföring av vattenbruksprodukter. Det är också nödvändigt att främja ekologiskt vattenbruk genom att stödja lokala marknader för europeiska vattenbruksprodukter och genom att minska den administrativa börda som hämmar en effektiv utveckling av sektorn. Man bör också fastställa allmänna riktlinjer för en rationell tillgång till utrymme för att utveckla vattenbruk, särskilt vid kusterna, och att se till att dessa riktlinjer är förenliga med andra politikområden som miljöpolitiken.

20. Kommittén välkomnar kommissionens uppmaning till EU:s medlemsstater att inkludera en ökning av den ekologiska vattenbruksproduktionen i sina nationella strategiska planer för vattenbruket och att öronmärka en del av medlen i Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden för detta ändamål.

21. Vi upprepar att det parallellt med förändringar inom jordbrukssektorn är nödvändigt att påskynda omställningen till hållbar fiskodling, eftersom fiske och vattenbruk är viktiga inslag i hållbara livsmedelssystem. Vi stöder också målet att främja ett fiske med låg miljöpåverkan, återställa fiskbestånden och skydda marina ekosystem, genom att förstärka miljömässigt hållbar, ekonomiskt och socialt bärkraftig och konkurrenskraftig fiskeverksamhet.

22. Kommittén förespråkar rättsligt bindande mål på EU-nivå för att återskapa och bevara den marina biologiska mångfalden och återupprätta försämrade ekosystem. Lokala och regionala myndigheter kan hjälpa till att identifiera och utse nya marina skyddsområden, tillsammans med medlemsstaterna, kommissionen och Europeiska miljöbyrån.

Ekonomiskt stöd, investeringar

23. ReK framhåller att hållbara investeringar är avgörande för en framgångsrik utveckling av den blå ekonomin. Det är viktigt att skapa gynnsamma förutsättningar som underlättar och stimulerar offentliga och privata investeringar i utvecklingen av den blå ekonomin. Det är nödvändigt att finansiera innovation, även digital sådan, och utveckling av nya produkter, investera i innovativ teknik och smarta lösningar och stödja ny teknik såsom havsbaserad förnybar energi, sjöfartsindustrin eller ekologiska företag inom den blå ekonomin så att de kan utvecklas inom planetens gränser.

24. När det gäller hållbara investeringar i den maritima sektorn och i synnerhet sjöfartsindustrin uppmanar ReK kommissionen att i högre grad dra nytta av regionerna, deras strategier för smart specialisering och deras ekonomiska ekosystem för att inrätta samarbetsnätverk på EU-nivå som kan konkurrera med de internationella aktörerna. Kommittén anser att dessa nätverk, med namnet "European Sea Tech", bör kunna besvara de förslagsinfordringar som kommissionen utlyser för att utveckla och finansiera de första faserna av sina högriskprojekt.

25. Kommittén hänvisar till den uppmaning som redan framfördes i ReK:s tidigare yttrande om blå tillväxt om att 10 % av projekten inom ramprogrammet för forskning och innovation på ett betydande sätt bör bidra till havs- och sjöfartsforskningen.

26. ReK erinrar om att kommissionen i sitt meddelande om en ny strategi för en hållbar blå ekonomi i EU konstaterar att den europeiska gröna given inbegriper ett åtagande om att särskilt uppmärksamma den roll som EU:s yttersta randområden spelar. Kommittén uppmanar kommissionen att uppfylla detta åtagande genom att utarbeta en konkret handlingsplan med de finansiella medel som planeras.

27. ReK beklagar att den blå ekonomins potential, i synnerhet dess potentiellt stora bidrag till uppnåendet av målen i den gröna given, inte har beaktats i tillräcklig hög grad vid granskningen av de återhämtningsplaner som finansieras av Next Generation EU, till exempel den direkta finansieringen på EU-nivå av strukturprojekt och riskabla projekt, och inrättandet av regionala investeringsplattformar.

28. Kommittén anser att begreppet hållbara investeringar bör förstås som gemensamma insatser som är inriktade på teknisk utveckling och vetenskaplig forskning och som görs av både näringsliv och nationella regeringar i syfte att investera i projekt som har såväl sociala, ekonomiska som miljömässiga fördelar. På detta område är samarbetet mellan vetenskap och näringsliv särskilt viktigt.

29. Vi välkomnar kommissionens planer på att intensifiera samarbetet med europeiska finansinstitut för att främja de offentliga och privata investeringarna, och noterar betydelsen av BlueInvest-plattformen och de medel från EU:s fonder och sektorsprogrammen i EU-budgeten som enligt planerna ska avsättas för sektorns utveckling. Vi föreslår att man utvärderar möjligheterna att inrätta en enda fond eller ett enda verktyg för att få tillgång till medlen på ett samordnat sätt.

30. ReK välkomnar kommissionens uppmaning till medlemsstaterna att inkludera investeringar i en hållbar blå ekonomi i sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner och i de nationella operativa programmen för de olika EU-fonderna.

31. Kommittén betonar att det är särskilt viktigt att främja användningen av innovativa finansiella instrument vid utvecklingen av ett hållbart vattenbruk, att stödja investeringar i spetsteknik, att skapa gynnsamma förutsättningar för den privata sektorns deltagande samt att anslå medel till forskning och teknisk utveckling i syfte att främja diversifiering och innovation inom ett hållbart vattenbruk.

32. Vi efterlyser en översyn av reglerna för tilldelning av ekonomiskt stöd från EU och anser att innovation och värdeskapande samt framför allt genomförandet av hållbara lösningar, bör vara de viktigaste kriterierna för tilldelning av stöd.

33. ReK anser att det är lämpligt att studera möjligheten att även klassificera skonsamt vattenbruk, inbegripet i recirkulerande system, som ekologiskt och att ekonomiskt stödja dess fortsatta utveckling, om det uppfyller de relevanta kriterierna för energi- och resursförbrukning, djurskydd samt hållbar återvinning av avfall. Det är för närvarande svårt för vattenbrukssektorn att utnyttja EU-medel, även om det i praktiken har visat sig att den innovativa teknik som används gör det möjligt att uppfylla de högsta miljökraven under den tekniska processen (t.ex. kan genererat avfall användas som slam i jordbruket, avloppsvatten renas i enlighet med högsta standarder och återanvändas osv.).

34. Kommittén påpekar att finansieringsfrågor är särskilt betydelsefulla för små länder med lägre investeringar, lägre BNP och mer begränsade innovationsmöjligheter, och noterar att det vore lämpligt att bedöma behoven i små länder och besluta om tillämpning av särskilda stödsystem.

De lokala och regionala myndigheternas roll

35. Vi betonar de lokala och regionala myndigheternas viktiga roll i omställningen till en grön ekonomi. Genom aktivt deltagande i beslutsprocesser och effektiv förvaltning av sammanhållningsfonder och fonder för grön innovation skulle de regionala myndigheterna kunna ge ett viktigt bidrag till uppnåendet av målen i den gröna given.

36. ReK beklagar att de regionala myndigheterna i de flesta länder inte får delta i utformningen och genomförandet av den nationella politiken och att det som gäller är en centraliserad strategi där den högsta nivån fastställer krav och fattar beslut, utan något samråd med regionerna om utvecklingen av den maritima ekonomin. Kommittén uppmanar därför kommissionen och de nationella regeringarna att behandla lokala och regionala myndigheter som jämbördiga partner till den statliga nivån när de vidtar ytterligare åtgärder på detta område.

37. Vi upprepar vår uppmaning till kommissionen att för medlemsstaterna lägga fram ett förslag på regler för hur de lokala och regionala myndigheterna ska integreras i processen för att fastställa, utforma, planera och förvalta åtgärder och för hur de ska ges tydligare och större befogenheter. Om de lokala myndigheterna deltog i högre grad skulle en bättre utveckling av en hållbar blå ekonomi säkerställas genom utveckling av dynamiska och hållbara ekosystem i den blå ekonomin, främjande av innovation, tillämpning av smarta lösningar och skapande av arbetstillfällen.

38. ReK välkomnar kommissionens avsikt att hjälpa städer och regioner att hantera den gröna och digitala omställningen på lokal nivå och fullt ut utnyttja EU:s fonder och incitament för att stödja återhämtningen i kustområden genom att utarbeta ett stödpaket ("plan för lokala gröna givar") samt strategisk vägledning (t.ex. initiativet utmaning för intelligenta städer).

39. ReK föreslår att man tar fram ett regelverk och en budgetram för att driva på utarbetandet och utvecklingen av regionala och lokala strategier för den blå ekonomin, där det finns utrymme för den mångfald av verksamheter som ingår i detta område utifrån en princip om att de ska vara förenliga med varandra och framför allt med den redan befintliga verksamheten. Man bör särskilt understryka vikten av teknisk utveckling med koppling till den maritima industrin och energiproduktionen, samt framtagandet av protein från havet av god kvalitet som konkurrensmedel på global nivå.

40. Kommittén betonar att de lokala och regionala myndigheterna spelar en viktig roll i utvecklingen av det europeiska vattenbruket. De lokala och regionala myndigheterna ansvarar ofta för att utfärda fiskelicenser och för att förvalta och tillhandahålla stöd till små och medelstora företag som är verksamma inom deras territorium, och bygger därmed upp en betydande erfarenhet på dessa områden, som det tack vare närheten till sektorn är viktigt att erkänna, samordna och dra nytta av.

41. Vi anser att de lokala myndigheterna i högre grad bör involveras i utformningen av vattenbrukspolitiken och upprepar att regionerna behöver tydliga riktlinjer för en hållbar utveckling av vattenbruket i EU samt en konkret handlingsplan.

42. ReK beklagar att Interregbudgeten, som finansierar det territoriella samarbetet, har minskats. Kommittén anser att den skulle ha kunnat stimulera samarbetet mellan de kustregioner och öar som har gemensamma behov i samma havsområde i syfte att utarbeta anpassningsstrategier och gemensamma strategier för förvaltning av kustområden, för att investera i ett hållbart kustskydd och för att anpassa den ekonomiska verksamheten vid kusten. Vi anser dock att de politiska åtgärderna mot bakgrund av den minskade budgeten också har effektiviserats genom inledandet av pilotåtgärder och investeringar och tack vare samordningen med program med direkt förvaltning, som ger sektorn möjlighet att dra nytta av nya idéer.

43. Därför efterlyser ReK att det, när det är möjligt och beroende på de lokala och regionala myndigheternas önskemål, blir praxis att använda havsområdesstrategier eftersom de utgör oundgängliga referensramar. De utgör en av de faktorer som man måste ta hänsyn till vid utarbetandet av strategier för intelligent specialisering och programplanering av EU-fonderna.

44. Kommittén anser att det är mycket viktigt att eftersträva målet om "utsläppsfria" hamnar, i enlighet med kommissionens strategi för hållbar och intelligent mobilitet, och föreslår att man fullt ut erkänner hamnarnas roll som plattformar för den blå ekonomin och drivkrafter för utveckling av sjöfartsindustrin.

Fysisk planering i kust- och havsområden, hamnarnas betydelse

45. ReK konstaterar att en hållbar blå ekonomi, inbegripet vattenbruk, fiske och skaldjursfiske, endast kan utvecklas om de ekonomiska aktörerna har tillgång till områden och tillträde till vattnet. Tillgång till områden där ekonomisk verksamhet kan bedrivas och tillträde till vattnet är fortfarande en viktig utmaning för utvecklingen av det europeiska vattenbruket. Det är därför mycket viktigt att säkerställa en ordentlig fysisk planering i kust- och havsområden genom att samordna planeringsprocessen och involvera berörda aktörer så tidigt som möjligt.

46. Kommittén påminner om sin uppmaning till att utarbeta förslag som syftar till att upprätta en havs- och kustområdesplanering samt marina skyddsområden och ekologiska korridorer i linje med strategin för biologisk mångfald. Detta skulle göra det möjligt att hejda utarmningen av den biologiska mångfalden, bidra till att minska klimatförändringarnas effekter och öka motståndskraften mot dessa, samtidigt som man erhåller betydande ekonomiska och sociala fördelar, och till målet om balans mellan utnyttjandet av fiskeresurserna och havets kapacitet att återskapa dem.

47. ReK efterlyser juridiskt bindande EU-mål för att återställa och bevara marin biologisk mångfald och marina ekosystem. Lokala och regionala myndigheter kan hjälpa till med identifieringen och inrättandet av ytterligare marina skyddsområden.

48. Vi noterar den viktiga rollen för hamnar, särskilt i avlägsna områden såsom de yttersta randområdena, när det gäller att utveckla och främja den blå ekonomin, hantera cirkularitet och genomföra ekologiska lösningar som bidrar till uppnåendet av målen för den gröna given.

49. Kommittén anser till exempel att det är brådskande att under den gröna omställningen stärka stödet till investeringar i hamnar för tankning av fartyg med flytande naturgas (LNG) och mer allmänt till infrastruktur som bidrar till att minska fartygens koldioxidavtryck (strömanslutningar vid kajen på grundval av utsläppssnål teknik).

50. Kommittén efterlyser slutligen att utvecklingen av produktionen av förnybar vätgas i hamnar ska få mer stöd och integreras i EU:s energipolitik och i de vätgaskorridorer som håller på att byggas.

51. ReK påminner om den viktiga roll som hamnarna kan spela, med tanke på den mångfald av maritim verksamhet som finns där, i främjandet av den blå ekonomin och utvecklingen av strategier på det här området.

52. ReK anser att hamnarna, som viktiga länkar i transportförbindelserna och de ekonomiska kretsloppen mellan länderna, i framtiden bör bli energinav där förnybara energikällor och koldioxidsnåla system integreras, vilket bidrar till utvecklingen av en cirkulär ekonomi och därmed förbättrar levnadsvillkoren för människor som bor i hamnområden. Det är därför nödvändigt att ytterligare utveckla infrastrukturen i kusthamnar samt nya sektorer som lämpar sig för fraktverksamhet och eventuell annan maritim verksamhet (t.ex. vindkraftparker till havs, hållbart vattenbruk).

Minskad administrativ börda, ökad konkurrenskraft

53. Kommittén beklagar att en ändamålsenlig utveckling av vattenbruket och annan maritim verksamhet hindras av en rad interna problem, t.ex. alltför långa och komplicerade tillståndsförfaranden samt begränsat tillträde till vattnet och begränsad tillgång till platser där ekonomisk verksamhet kan bedrivas. Den komplicerade tillståndsförvaltningen och bristen på insyn utgör ett hinder för en fullständig utveckling av det europeiska vattenbruket, och den tillämpliga lagstiftningen bör därför förenklas och förtydligas så att det skapas en större samstämmighet.

54. Vi föreslår att man snarast möjligt inrättar ett system med en enda kontaktpunkt för vattenbrukstillstånd, vilket skulle påskynda tillståndsförfarandet och underlätta aktörernas kommunikation med de olika myndigheterna på olika nivåer. Vi rekommenderar också att man inför utbildningsmoduler om tillståndsgivning för lokala myndigheter för att påskynda tillämpningen av EU:s regler.

55. ReK konstaterar att det för att stärka vattenbrukssektorns konkurrenskraft och hållbarhet är mycket viktigt att respektera djurskydds-, hälso- och klimatskyddsnormerna och att informera konsumenterna om dessa genom att tillhandahålla korrekt och tillräcklig information på etiketterna.

56. Kommittén framhåller att den i tidigare yttranden redan har lagt fram ett förslag om en europeisk miljömärkning. Vi upprepar detta förslag och framhåller åter att miljömärkning och ett effektivt certifieringssystem skulle bidra avsevärt till att höja värdet på och konsumtionen av vattenbruksprodukter från EU. Tydlig, obligatorisk märkning med djurhållningsmetod, fångstmetod och arbetsvillkor skulle ge producenterna möjlighet att få sina metodförbättringar erkända och konsumenterna att fatta välgrundade beslut. Kriterierna för en sådan miljömärkning bör vara högre än nuvarande rättsliga krav. Denna miljömärkning skulle även kunna användas för det fiske som genomförs i enlighet med bevarande- och förvaltningslagstiftningen och fungera som ett kännetecken för laglig verksamhet som respekterar havsmiljön och resursernas hållbarhet.

57. ReK anser att den framtida gränsjusteringsmekanismen för koldioxid också bör omfatta fiske- och vattenbruksprodukter för att säkerställa lika konkurrensvillkor mellan olika produkter som säljs på den inre marknaden, utan att detta påverkar de eventuella undantagsåtgärder som gäller specifikt för de yttersta randområdena och som fastställs i artikel 349 i EUF-fördraget. Kommissionen uppmanas att föreslå lagstiftning för att förhindra import av produkter som kan kopplas till kränkningar av de mänskliga rättigheterna och att införa effektivare regler för att säkerställa att fisk som kommer in på EU:s marknad uppfyller normer som är likvärdiga med EU-normerna. Syftet med denna bestämmelse är att säkerställa skyddet för de europeiska konsumenterna och att utvidga miljöskyddet och den hållbara förvaltningen av haven till tredjeländer. På EU-nivå och nationell nivå måste först och främst lokala producenter och korta leveranskedjor stödjas. Detta är det enda sättet att säkerställa en effektiv framtida utveckling av vattenbruket, skaldjursfisket och fisket, särskilt av det småskaliga kustfisket.

58. Kommittén anser att vattenbruket bör diversifieras, med särskild tonvikt på alger, som inte endast behöver odlas för användning i livsmedel och foder utan även kan utnyttjas för vissa typer av industriell produktion eller energiproduktion och som bidrar till utvecklingen av hållbara verksamheter, eftersom de inte kräver något foder och inte ger upphov till något avfall. Vi rekommenderar dessutom att man främjar integrerade vattenbrukssystem som gör det möjligt att skapa cirkulära ekonomiska modeller inom produktionskedjan.

Samarbete, kapacitetsuppbyggnad, information, allmänhetens deltagande

59. ReK upprepar vikten av att alla aktörer inom vattenbruk, fiske och skaldjursfiske deltar för att uppnå en hållbar blå ekonomi. Samarbete mellan vetenskap, offentlig sektor och näringsliv är särskilt viktigt: vetenskaplig kunskap och effektiv, målinriktad och långsiktig innovation inom näringslivet effektiviserar arbetet och säkerställer ekonomisk utveckling och konkurrenskraft.

60. Vi vill fästa uppmärksamheten på behovet av att stärka kompetensen hos de myndigheter som är verksamma i medlemsstaterna och att åtgärda bristen på yrkesutbildad arbetskraft inom de maritima sektorerna och vattenbruket. EU, medlemsstaterna och regionerna måste därför samarbeta för att förbättra kunskaperna om och intresset för sjöfartsyrkana, förbättra arbetsvillkoren och karriärmöjligheterna, utveckla den europeiska rörligheten för ungdomar under utbildning och erbjuda kompletterande livslånga utbildningsmöjligheter för att sjöfartsanpassa befintliga yrken och orientera de traditionella sjöfartsyrkana mot nya möjligheter. Man kommer i synnerhet på utbildningsområdet att behöva anpassa och främja havs- och fiskeriutbildningar, så att dessa kan bidra till generationsväxlingen inom fiske-, vattenbruks- och skaldjursodlingssektorerna.

61. Kommittén beklagar att allmänheten inte deltar i utvecklingen av den blå ekonomin. Hållbara långsiktiga investeringar måste främja genomförandet av sektorsövergripande strategier för att skydda den stora biologiska mångfalden i haven och ge våra medborgare nya inkomstmöjligheter. Det är också viktigt att allmänheten deltar i genomförandet av strategiska åtgärder och i beslutsfattandet, genom inrättandet av lokala aktionsgrupper och andra initiativ.

62. ReK åtar sig att främja och stödja lokala deltagandebaserade initiativ (t.ex. lokalt ledda utvecklingsgrupper, lokala aktionsgrupper för fiske osv.), genom vilka återställandet av marina resurser knyts samman med bevarandet av lokala försörjningsmöjligheter samt bevarandet av traditioner och kulturarvet inom det berörda området. Kommittén åtar sig också att främja och stödja diversifiering och komplementaritet i den marina ekonomin. På så sätt kan man lyfta fram och erkänna det goda exemplet från lokala aktionsgrupper för fiske, som har integrerat havs- och fiskesektorn i samhället och de lokala och regionala myndigheterna när det gäller främjandet av den blå ekonomin i deras lokalområden.

63. Vi anser att större uppmärksamhet måste ägnas åt informationskampanjer på regional, nationell och europeisk nivå. De kommer att bidra till att konsumenterna bättre förstår vattenbrukets, fiskets och skaldjursfiskets produkter, deras fördelar och deras bidrag till tryggad livsmedelsförsörjning, livsmedelstrygghet och skapande av arbetstillfällen samt de miljöfördelar som vattenbruket, fisket och skaldjursfisket kommer att ge på lång sikt, samt sprida information om vetenskapliga rön om vattenbrukets kompatibilitet med den marina miljön och dess bevarande.

Bryssel den 2 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Uppdatering av industristrategin 2020: en starkare inre marknad för EU:s återhämtning

(2022/C 97/09)

Föredragande:	Jeannette BALJEU (NL–Renew), ledamot, provinsstyrelsen, Zuid-Holland
Referensdokument:	COM(2021) 350 final

POLITISKA REKOMMENDATIONER**EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT****Inledning**

1. Europeiska regionkommittén (ReK) välkomnar generellt sett den uppdatering av industristrategin som kommissionen föreslagit, men rekommenderar att kommissionen sörjer för en närmare koppling till den europeiska gröna given och dess mål om klimatneutralitet senast 2050 genom att fastställa konkreta mål på kort, medellång och lång sikt som industrin i EU bör uppnå för att bidra till detta övergripande mål. Vi betonar att det finns vissa punkter som bör klargöras närmare ur de lokala och regionala myndigheternas perspektiv och som därmed tas upp i detta yttrande.
2. Kommittén välkomnar inriktningen på industriella ekosystem och tekniskt ledarskap och understryker vikten av att stärka den platsbaserade dimensionen: De europeiska industriella ekosystemen består av sammankopplade regionala innovationsekosystem med dynamiska strategier för smart specialisering, som bygger på en nedifrån och upp-strategi och som syftar till att främja regional innovation och bidra till tillväxt och välbefinnande genom att hjälpa och göra det möjligt för regionerna att fokusera på sina starka sidor. Plattformar och partnerskap för smart specialisering underlättar redan det platsbaserade samarbetet mellan dessa regionala innovationssystem. De kommer att fungera som en drivkraft för hållbar tillväxt och återhämtning i Europa genom ett nytt och förstärkt samarbete inom strategiska värdekedjor. Detta kommer att hjälpa EU att öka sitt strategiska oberoende, och regioner och städer kan antligen ta ansvar för sina industriers gröna och digitala omställning.
3. ReK välkomnar i detta sammanhang särskilt industriforumet, där Regionkommittén aktivt bidrar.
4. Kommittén betonar behovet av en inkluderande industristrategi som skapar värde i alla europeiska regioner, och i vilken man tar hänsyn till alla regioners särskilda förhållanden, exempelvis de yttersta randområdena. EU behöver en industriell innovationskedja för hela EU. Industristrategin måste även anpassas till medlemsstaternas aktuella behov, med utgångspunkt i lokala och regionala utvecklingsbehov. Detta kräver att man satsar på ökad försörjningstrygghet, resiliens och oberoende genom en diversifiering av leveranskedjor.
5. ReK konstaterar att det finns en växande oro för en ojämn återhämtning från pandemin i olika europeiska regioner. EU måste öka sina ansträngningar för att överbrygga denna klyfta genom att stödja företag, även företag från landsbygdsområden och mindre utvecklade områden, digitalisera industrin och göra den mer hållbar samt genom att inrätta ett regelverk som är anpassat till den digitala och hållbara tidsåldern. Detta ska ske genom att man tillämpar strategier som inte enbart är inriktade på industriella ekosystem utan även på territoriella ekosystem och som tar hänsyn till EU:s territoriella mångfald.
6. Industrin kommer att ställas inför utmaningar när det gäller att genomföra målen i 55 %-paketet, och de lokala och regionala myndigheterna bör göras delaktiga i diskussionerna om hur man kan se till att infrastrukturförslagen för förnybara transporter, självkörande fordon och möjliga omskolningsåtgärder genomförs på ett framgångsrikt sätt.
7. ReK betonar behovet av att stärka den regionala ekosystemstrategin för att på ett ändamålsenligt sätt involvera nyckelaktörer på lokal och regional nivå, t.ex. myndigheter, kluster och klusterorganisationer, arbetsmarknadens parter samt kunskapsinstitutioner (inbegripet yrkeshögskolor med stark koppling till små och medelstora företag). Detta är avgörande för att förbättra den industriella konkurrenskraften för många industrier och främja öppen innovation. ReK skulle dessutom önska att man särskilt uppmärksammar bilateralt klustersamarbete, inrättandet av nya former av offentlig-privata partnerskap för att fördjupa samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn samt utvecklingen av kluster inom den sociala ekonomin.

8. Kommittén välkomnar den aviserade övervakningen av industritendenser och konkurrenskraft, eftersom EU måste analysera och ta itu med strategiska tekniska och industriella beroenden tillsammans.

9. ReK betonar behovet av att få tillgång till bättre indikatorer när det gäller innovation, eftersom dessa nu är inriktade på FoU-investeringar (och insatsvaror) och patent (en partiell uppskattning av införandet av innovationer). Det saknas en tydlig bild av förnyelsen av ekonomin och relevanta uppgifter. Ett första steg skulle vara att övervaka vilken typ av FoI-investeringar som gjorts. Fokus bör särskilt ligga på sådana investeringar som är kopplade till teknisk kapacitet, teknikinфраstruktur och konkurrenskraft när det gäller den gröna och digitala omställningen till framtidens marknader.

Stärkt resiliens på den inre marknaden

10. Kommittén stöder strävan efter en välfungerande inre marknad och fortsatta insatser för att ta itu med begränsningar och hinder. Förhållandena i gränsregioner och dessas specifika behov måste ägnas särskild uppmärksamhet i detta sammanhang, i synnerhet när det gäller tillhandahållandet av gränsöverskridande tjänster och den fria rörligheten för arbetstagare.

11. ReK välkomnar kommissionens avsikt att offentliggöra årliga strategiska rapporter och handlingsplaner avseende den inre marknaden. Kommittén understryker vikten av att belysa beroendena i värdekedjorna innan åtgärder och restriktioner för att skydda den inre marknaden införs.

12. Arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden (Smet) kan vara relevant som den centrala vägen till strategiskt oberoende. ReK vill dock även betona att en framgångsrik industristrategi också bör återspegla de regionala ekosystemens mångfald och det faktum att vägar till strategiskt oberoende kommer att utvecklas på olika sätt i olika ekosystem.

13. En välfungerande inre marknad är avgörande för återhämtningen efter covid-19-krisen. Det är av yttersta vikt att förhindra att enskilda medlemsstater inför exportrestriktioner och att gränserna inom EU stängs igen såsom i början av covid-19-pandemin. EU:s industrisektor måste följa EU-reglerna, samtidigt som företagen måste hantera konkurrenter från tredjeländer med delvis annorlunda företagslagstiftning. Kommittén betonar vikten av att säkerställa ömsesidighet i fråga om industriella krav i handelsavtal med tredjeländer, så att EU:s industri ges samma konkurrensvillkor på den internationella marknaden. Fullbordandet av den inre marknaden, även när det gäller tjänster, blir allt mer brådskande.

14. Den inre marknaden bör också diversifieras när det gäller partner, produkter och tjänster, så att EU själv kan tillhandahålla de tjänster och produkter som invånarna inte kan leva utan. Detta kommer också att öka dess resiliens. Här har det under covid-19-krisen visat sig att det i synnerhet när det gäller medicintekniska produkter är oerhört viktigt med ökad produktion i Europa och därmed oberoende av utländska marknader.

15. Det krävs noggrant utformade regler för statligt stöd på nationell, regional och lokal nivå. ReK framhåller vikten av rättvis konkurrens inom EU och för att förhindra statligt stödda omlokaliseringar av företag inom EU. Vi anser att viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse kan vara ett mycket bra verktyg för värdekedjor där marknaden inte på egen hand kan leverera banbrytande innovation. Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse kommer ytterligare att stödja inrättandet av nya flexibla former av offentlig-privata partnerskap. I detta sammanhang betonar ReK vikten av att medlemsstater, små och medelstora företag samt lokala och regionala myndigheter deltar.

16. Det är mycket viktigt att undersöka fördelarna med ett lagstiftningsförslag om reglering av viktiga företagstjänster som stöds av harmoniserade standarder, eftersom den gröna och digitala omställningen också medför nya affärsmodeller och en övergång från köpta produkter till levererade tjänster.

17. Kommittén är intresserad av det förslag till förordning för att ta itu med de snedvridande effekterna av utländska subventioner som ska säkerställa att snedvridande subventioner från tredjeländers regeringar till företag som vill köpa upp ett EU-företag eller lämna anbud i offentliga upphandlingar kommer att kontrolleras och hanteras på lämpligt sätt.

18. ReK betonar vikten av att undersöka sätt att ta itu med de snedvridande effekter på kluster som orsakas av statligt stödda investerares förvärv av innovativa företag (som inte är börsnoterade) som är nödvändiga för dessa kluster.

19. Kommissionen uppmanas att tillämpa reciprocitetsprincipen i handelsavtal. Företag från länder som inte är parter i avtalet om offentlig upphandling kommer inte att få delta i EU:s offentliga upphandlingar.

20. Kommittén bekräftar behovet av och fördelarna med regionöverskridande samarbete kring dessa kluster.
21. De lokala och regionala myndigheterna spelar en viktig roll när det gäller att upprätta storskaligt industriellt samarbete mellan kluster som syftar till att stärka de europeiska värdekedjorna.
22. ReK betonar de lokala och regionala myndigheternas planerade roll i styrningen och efterlevnaden av reglerna på den inre marknaden i allmänhet, eftersom deras bidrag är avgörande för ett effektivt genomförande av inre marknadsreglerna.
23. ReK uttalar sig mot otillbörlig konkurrens mellan europeiska kluster som beror på statligt stöd från medlemsstater eller lokala och regionala myndigheter. Man bör minimera skillnaderna i hur mycket statligt stöd som lokala och regionala myndigheter kan ge genom att skapa lika villkor inom ramen för riktlinjerna för regionalstöd.
24. Kommittén välkomnar att standarder ses som ett av de centrala verktygen för genomförandet av strategin, men understryker att alla berörda parter bör involveras i samrådet för att skapa dessa verktyg.
25. ReK betonar vikten av rättvis konkurrens inom EU och för att förhindra statligt stödda omlokaliseringar av företag inom EU. Rättvis konkurrens förutsätter i synnerhet att företag enbart får erbjuda sina produkter på hela den europeiska marknaden om de uppfyller gällande miljö- och säkerhetsnormer.

Större fokus på små och medelstora företag i industristrategin

26. ReK välkomnar kommissionens årsrapport om europeiska små och medelstora företag 2020–2021 och instämmer i att bristen på nödvändig kompetens och tillgång till finansiering är de främsta hindren för små och medelstora företag som vill digitalisera sin verksamhet.
27. Kommittén välkomnar erkännandet av de europeiska små och medelstora företagens roll liksom kommissionens avsikt att hjälpa dem att expandera och locka till sig kvalificerad arbetskraft. Detta kräver i sin tur ett företagsvänligt klimat och nödvändiga investeringar i arbetstagarnas kompetens och utbildning (t.ex. interna IKT-kunskaper och/eller ledarskapskompetens) samt anständiga arbetsvillkor. ReK efterlyser stöd till små och medelstora företag för att hjälpa dem att utarbeta en digital strategi eller handlingsplan genom att finansieringsinstrument från InvestEU används samt när det gäller solvensrisker som påverkar små och medelstora företag.
28. Digitaliseringen av små och medelstora företag kan variera kraftigt inom och mellan medlemsstaterna och utifrån lokala och regionala förhållanden. För att överbrygga denna digitala klyfta måste stödet till små och medelstora företag vara flexibelt, välutformat och inriktat på deras särskilda behov, med utgångspunkt i lokal och regional hållbar utveckling och med särskilt stöd till företag i landsbygdsområden och mindre utvecklade områden.
29. Kommittén betonar behovet av investeringar i test- och valideringsinfrastruktur såsom testcentrum inom ramen för Industri 4.0, pilotfabriker och digitala innovationsknutpunkter. Detta kan hjälpa företag, särskilt små och medelstora företag, att snabbare omvandla innovationer till marknadsfärdiga produkter.
30. Kommittén föreslår ett ökat samarbete mellan ReK och kommissionen, särskilt med nätverket för Europeiska entreprenörsregioner, för att stödja entreprenörskap och industriell omvandling på lokal och regional nivå. Ett annat fokusområde skulle kunna vara bättre lagstiftning och bättre genomförande av EU:s politik, som en del av Fit4Future-plattformen. Målet skulle vara att skapa ett ännu mer företagsvänligt klimat, samtidigt som företagen förbereds för framtida utmaningar.
31. ReK välkomnar inrättandet av hållbarhetsrådgivare som ska ge små och medelstora företag skräddarsydda råd.

32. Kommittén välkomnar att man undersöker fördelarna med ett lagstiftningsförslag om reglering av viktiga företagstjänster som stöds av harmoniserade standarder. ReK ser särskilt fram emot de aviserade tjänstestandarderna och framhåller att dessa skulle kunna bidra till att övervinna svårigheter i samband med tillhandahållandet av gränsöverskridande tjänster. Lokala och regionala myndigheter påverkas av otillräckliga anmälningar (vilket tas upp i den årliga rapport om den inre marknaden som åtföljer meddelandet) och av rättsosäkerheten till följd av EU-domstolens dom från 2018 om detaljplanering.

33. Kommittén beklagar att målet om investeringar i forskning, utveckling och innovation på 3 % av BNP fortfarande är långt ifrån uppnått. Vissa medlemsstater uppnår den nivån, men andra ligger under 1 %. Dessa skillnader hämmar EU:s globala kapacitet som block och gör att unionen fortsätter att släpa efter USA, Japan och Kina.

34. ReK ser i det framtida genomförandet av det europeiska forskningsområdet en möjlighet att skapa fler synergier mellan alla förvaltningsnivåer för att stödja den industriella omställningen genom ökade investeringar i forskning och platsbaserad innovationspolitik.

35. Den gröna och digitala omställningen kräver att industrin och dess anställda anpassar sig och förändrar sitt arbetssätt utifrån en ny verklighet. ReK uppmanar därför kommissionen att i sin europeiska kompetensagenda inkludera en platsbaserad strategi för sektorer som påverkas av dessa omställningar. Detta inbegriper utformning av incitament för att stimulera en ökning av arbetskraftens produktivitet med hjälp av stödteknik (såsom förstärkt verklighet/virtuell verklighet) och för att inkludera kompetenshöjning av arbetskraften i branscher som påverkas starkt av tekniska förändringar, såsom bilindustrin.

Att lägga till en territoriell dimension i de industriella ekosystemen

36. ReK välkomnar den skräddarsydda bedömningen av behoven i de 14 europeiska industriella ekosystemen som pekar på investeringsgap och alternativ för politiskt stöd, liksom fallstudien om stålindustrins utmaningar när det gäller att minska koldioxidutsläppen⁽¹⁾. Vi föreslår att denna analys kompletteras med en bedömning av utvecklingen på arbetsmarknaden och de motsvarande kompetensbehoven.

37. Kommittén upprepar att man i den uppdaterade industristrategin bör stärka den platsbaserade dimensionen för att regioner och städer, som är de förvaltningsnivåer som står närmast medborgarna och ekosystemen, ska ta ansvar för den gröna och digitala omställningen av sina industrier, också med tanke på behoven av fortbildning och utveckling av den kompetens som arbetstagarna kommer att behöva för att inte riskera att drabbas av utestängning till följd av omställningen⁽²⁾. Särskilt under återhämtningsfasen är en platsbaserad industripolitik av avgörande betydelse eftersom industrin och den regionala utvecklingen är nära sammankopplade.

38. Kommittén upprepar att regionala och lokala myndigheter har viktiga befogenheter på politikområden som påverkar den industriella utvecklingen. De lokala och regionala myndigheterna kan mobilisera en rad olika instrument för att möjliggöra genomförandet av en helhetsinriktad och ambitiös industripolitisk strategi för EU som ska säkerställa ekonomisk motståndskraft i tider av strukturella förändringar. Kommittén begär att kommissionen ska inkludera den lokala och regionala nivån vid den framtida utformningen av den nya industristrategin för EU⁽³⁾.

39. ReK framhåller behovet av en stark social pelare i den industriella omvandlingen för att på ett adekvat sätt ta itu med de sociala konsekvenserna av strukturomvandlingen och ge de regioner som drabbats särskilt hårt av pandemin möjlighet att återhämta sig ekonomiskt och socialt.

40. ReK understryker att den regionala dimensionen bäst kan stärkas genom att de regionala strategierna för smart specialisering används som en modell för interregionalt samarbete. Kommittén välkomnar tanken om att vidareutveckla konceptet smart specialisering genom att lägga till FN:s mål för hållbar utveckling som en fjärde beståndsdel (S4).

⁽¹⁾ ReK:s yttrande <https://webapi2016.COR.europa.eu/v1/documents/cor-2016-01726-00-01-ac-tra-sv.docx/content> (COR-2016-01726-00-01).

⁽²⁾ ReK:s yttrande <https://webapi2016.COR.europa.eu/v1/documents/cor-2020-01374-00-00-ac-tra-sv.docx/content>, point 4.

⁽³⁾ ReK:s yttrande <https://webapi2016.COR.europa.eu/v1/documents/cor-2020-01374-00-00-ac-tra-sv.docx/content>, point 6.

41. Det interregionala samarbetet och dess nya I3-instrument har stor potential, även när det handlar om att koppla samman de regioner som har störst utmaningar när det gäller den gröna och den digitala omställningen med andra regioner för att på så sätt bidra till de mellanregionala värdekedjorna och sammanhållningen. Ökad användning av detta instrument, liksom eventuella ytterligare instrument, kan stödja interregionalt samarbete för att stärka de europeiska värdekedjorna. Europeiska nätverk, t.ex. Vanguard-initiativet, kan stödja denna process. ReK anser att det är mycket viktigt att hänvisa till strategier för smart specialisering som ram och verktyg för industriell modernisering och begreppet öppen innovation. ReK betonar att det finns ett behov av att anpassa forsknings- och innovationsstrategierna för smart specialisering (RIS3) till utvecklingen av omställningsvägar, eftersom strategierna för smart specialisering också syftar till att stödja en snabbare grön och digital omställning.

42. Kommittén betonar hur viktigt det är att samordna det stora antalet nya EU-initiativ från olika avdelningar inom kommissionen för att stödja den industriella omvandlingen. De mål som fastställs i 55 %-strategin för att göra EU mer hållbart är ambitiösa och måste stödjas av industrin genom konkreta steg för att uppnå målet om klimatneutralitet 2050. ReK föreslår att det ska föras en strategisk dialog under ledning av kommissionen om att koppla samman de industriella ekosystemen med de regionala innovationsekosystemen. Syftet skulle vara att främja flernivåstyre och skapa bättre samordning. En integration av de olika initiativen på EU-nivå inom alla förvaltningsnivåer skulle vara avgörande.

Att hantera beroenden: öppet strategiskt oberoende i praktiken

43. ReK välkomnar kommissionens insatser för att ytterligare analysera EU:s strategiska beroenden och kapacitet med en grundlig genomgång av några strategiska tekniska och industriella områden. Kommittén välkomnar insatserna för att fastställa åtgärder för att stärka EU:s ställning i globala värdekedjor. ReK konstaterar att "naturliga ekosystem" spänner över sektorer, särskilt på regional nivå, och ingår i ett nätverk. Det finns också europeiska "pipelines" i form av interregionala produktions- och värdekedjor, som behöver stöd från kommissionen.

44. Kommittén välkomnar den särskilda uppmärksamhet som ägnas strategiskt oberoende, men betonar, såsom anges i det icke-officiella dokumentet från Spanien och Nederländerna, att strategiskt oberoende inte betyder isolationism eller ekonomisk protektionism. Det innebär i stället större resiliens och ömsesidigt beroende genom rationella och skräddarsydda åtgärder avseende asymmetriska beroenden. ReK betonar att EU i vissa strategiska värdekedjor måste öka sina ansträngningar för att öppna och underlätta importflödena.

45. Kommittén stöder översynen av strategiska beroenden, särskilt de som i synnerhet påverkar små och medelstora företag. ReK stöder dessutom de förstärkta åtgärderna för att hjälpa små och medelstora företag att hantera störningar, sårbarheter och diversifiering genom att förmedla kontakter till nya parter lokalt och i andra länder.

46. Kommittén ser mycket positivt på utvecklingen av en vägledning eller ett verktyg för att identifiera strategiska beroenden och ta itu med dem genom offentlig upphandling.

En snabbare grön och digital omställning

47. ReK betonar vikten av nya affärsmodeller som bidrar till att påskynda den gröna och digitala omställningen, och därmed Solvits betydelse, och av att hjälpa företag med pragmatiska lösningar för handel över gränserna och enklare tillgång till finansiering.

48. Kommissionen uppmanas att ta fram en mekanism för att bedöma och motverka företagsförvärv inom sektorer som är av avgörande eller strategisk betydelse för den europeiska ekonomin, med särskild tonvikt på mindre, ofta icke börsnoterade företag som är väsentliga för regionala ekosystem för innovation och entreprenörskap.

49. ReK efterlyser fortsatt stöd från regioner och städer till industriallianser inom strategiska områden, vilket bör inbegripa uppstarts företag och små och medelstora företag och en föreslagen lansering av nya industriallianser. Dessa allianser skulle inrättas inom området för rymdraketer, utsläppsfria flygplan, molnteknik samt processorer och halvledare. ReK påpekar att två faktorer leder till att allianserna blir framgångsrika: 1) deras styrning samt att alla berörda parter engagerar sig, och särskilt 2) att nationella, regionala och lokala myndigheter engagerar sig för att få allianserna att fungera.

50. Kommittén välkomnar att kommissionen tillsammans med industrin, myndigheterna, arbetsmarknadens parter och andra berörda parter har skapat omställningsvägar, med början i turistbranschen och de energiintensiva industribranscherna, i syfte att få en bättre överblick över omfattningen av samt kostnaderna och förutsättningarna för de åtgärder som krävs för att stödja den gröna och digitala omställningen för de viktigaste ekosystemen, som ska leda fram till en handlingsplan för hållbar konkurrenskraft.

51. Kommittén understryker än en gång vikten av övergången till en cirkulär ekonomi för en hållbar och konkurrenskraftig industri. Cirkularitet är inte bara avgörande för att nå klimatmålen och målen för hållbar utveckling, utan bidrar också till att industrin kan konkurrera globalt och kan vara ett viktigt inslag i ett strategiskt oberoende. Genom cirkulär och sparsam användning av knappa (och strategiska) råvaror och produkter kan asymmetriska beroenden begränsas och oberoendet stärkas⁽⁴⁾. Eftersom den cirkulära ekonomin är en drivkraft för geografiskt kortare leveranskedjor och med tanke på att den påverkar nästan alla typer av kluster och industrier är den platsbaserade och regionala dimensionen av industriella ekosystem en viktig del av en framgångsrik industristrategi som syftar till strategiskt oberoende. Eftersom många små och medelstora företag, trots de pågående insatserna för att omvandla traditionella ekonomiska modeller och affärsmodeller, inte är redo för denna omställning kan kommissionen bidra till att främja den cirkulära omställningen. Detta skulle till exempel kunna göras genom att man skapar en inre marknad för avfall och genom stöd för att förändra affärsverksamheten för merparten av de små och medelstora företag som inte är föregångare inom innovation.

52. ReK betonar behovet av att fokusera på de sektorer och områden som kan bidra mest till att klimatambitioner uppnås. Detta gäller särskilt energiintensiva industrier och stora industrikluster samt de produktionskedjor som de ingår i. Inriktningen på produktionskedjor kommer också att gynna små och medelstora företag inom industrin, eftersom de ofta ingår i produktionskedjan runt större företag. Detta kommer att maximera inverkan på klimatambitioner. Industrin är oerhört viktig som bas för regionala arbetsmarknader i industriregioner. Detta innebär att industrins omställning till en hållbar affärsmodell är avgörande, även när det gäller sysselsättning och en inkluderande omställning till en hållbar och digital ekonomi.

53. ReK betonar att det är mycket viktigt att man i den nya industristrategin söker lösningar för att bevara sysselsättningen, särskilt i sektorer som påverkas starkt av den gröna omställningen, t.ex. bilindustrin, med tanke på att den är en av de viktigaste drivkrafterna för den europeiska ekonomin. För att inte påverka sysselsättningen negativt måste den gröna omställning som krävs för fordonsprodukter genomföras på ett flexibelt sätt och i tillräckligt god tid, med utgångspunkt i teknikneutralitet, och med ekonomiskt stöd från EU till de berörda regionerna i syfte att anpassa befintliga fabriker, leverantörer och produktionsanläggningar. Befintliga produktionsanläggningars konkurrenskraft måste säkerställas liksom förmågan att anpassa arbetstillfällena.

54. ReK betonar att tillgång till tillförlitliga och överkomliga energikällor är avgörande för den europeiska industrins konkurrenskraft. Detta kräver att man bygger upp produktionskapacitet som bygger på helt förnybara energikällor. Vid beräkningen av energikällornas ekonomiska bärkraft måste man alltid ta hänsyn till de sammanlagda kostnaderna, dvs. de totala utjämnade kostnaderna för att producera energi, som omfattar energiproduktionens hela livscykel, systemkostnader och externa kostnader.

55. ReK efterlyser en bred och inkluderande syn på ekonomisk tillväxt, även när det gäller kön, ras, språk, religion, politiska åsikter samt personliga och sociala förhållanden, eftersom vi behöver ta tillvara all talang i Europa. Vi betonar att kvinnor fortfarande är kraftigt underrepresenterade i ledande befattningar i företag, och uppmanar företagen att göra jämn könsfördelning på alla ledningsnivåer till en av sina grundläggande företagsprinciper. Företag med stor mångfald är mer framgångsrika än företag som inte är representativa för (det egna) samhället.

56. EU:s ram för statligt stöd måste justeras i grunden för att se hur de energiintensiva och utlandshandelsberoende råvaruindustriernas omställning till koldioxidsnåla och koldioxidneutrala processer kan understödjas bättre. De europeiska och nationella stödprogrammen måste dessutom ges tillräckliga resurser och kunna kombineras.

57. Kommittén understryker behovet av att hitta en balans mellan å ena sidan den förändringsdynamik som krävs för den gröna och digitala omställningen och å andra sidan en förutsägbarhet när det gäller regelverket (särskilt för små och medelstora företag och anställda). ReK betonar också att en inkluderande omställning kräver att medel sätts in för att utbilda/omskola arbetskraften i ny kompetens på regional nivå och inom olika sektorer. Det skulle även undvika att man "låser" arbetstagare till de sektorer där de arbetar eller att de på grund av arbete måste flytta till andra regioner.

⁽⁴⁾ ReK:s yttrande "Åtgärdsplan för råvaror av avgörande betydelse" (CDR-2021-04292-00-01).

58. Detta innebär också att den gröna och digitala omställningen måste stödjas genom en omställning till en ekonomi där man beaktar den åldrande befolkningen och de innovationer som behövs för att inkludera alla medborgare i den gröna och digitala omställningen.

59. ReK välkomnar utvecklingen av indikatorer och vill betona att långsiktig konkurrenskraft, inklusive resiliens, är en följd av snabbare omställningar. Därför bör indikatorerna mäta hastighet och hinder för den gröna och digitala omställningen, inte konkurrenskraften i allmänhet.

60. Kommittén påminner kommissionen om den viktiga roll som lokala och regionala myndigheter och regionala utvecklingsorgan kan spela när det gäller att påskynda den dubbla omställningen genom att understödja digitala och gröna små och medelstora företag. Kommissionen uppmanas att anamma principen "tänk småskaligt, agera regionalt".

Bryssel den 2 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS

*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Rapport från kommissionen om konkurrenspolitiken 2020

(2022/C 97/10)

Föredragande:	Tadeusz TRUSKOLASKI (PL-EA), borgmästare, Białystok
Referensdokument:	COM(2021) 373 final

POLITISKA REKOMMENDATIONER**EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT****Inledning**

1. Europeiska regionkommittén (ReK) anser att den europeiska inre marknaden är en av Europeiska unionens (EU) största landvinningar och att EU:s konkurrenspolitik syftar till att upprätthålla en öppen marknadsekonomi med fri, rättvis och effektiv konkurrens, som bidrar till en effektiv resursfördelning och främjar innovation.
2. Kommittén uppskattar de ansträngningar som kommissionen och Europaparlamentet hittills gjort för att inrätta en tydlig, öppen och ändamålsenlig konkurrenspolitik för EU.
3. ReK betonar att det är av avgörande betydelse att EU:s konkurrensregler stäms av mot dess industri-, miljö-, klimat- och socialpolitik, dess digitala politik och dess internationella handelspolitik för att garantera lika villkor inom alla sektorer och därmed säkerställa global konkurrenskraft, och på så sätt bidra till de små och medelstora företagens utveckling.
4. Kommittén välkomnar förordning (EU) 2019/452 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen, och även kommissionens vitbok om att skapa lika villkor vad gäller utländska subventioner.
5. Vi instämmer i de uttalanden som framhåller att konsumenter har begränsad tillgång till fullständig information online om produkter och tjänster på grund av det begränsade antalet tillgängliga digitala ekosystem och plattformar, som i liten utsträckning är översatta till landets språk.
6. ReK välkomnar att kommissionen uppmärksammar initiativet om viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse.
7. Målen för EU:s konkurrenspolitik bör ta särskild hänsyn till behoven hos de små och medelstora företagen, även på landsbygden och i mindre utvecklade områden, så att rättvisa och lika villkor skapas till förmån för alla EU-medborgare.
8. Vi betonar att det är särskilt viktigt för lokala och regionala myndigheter att se till att EU:s konkurrenspolitik förbättras, eftersom likabehandling av företag är en avgörande faktor och utgör en prioritet avseende den inre marknadens funktion.

EU:s konkurrenskraft och företagsstödet i samband med pandemin

9. Kommittén anser att covid-19-relaterat stöd uteslutande ska få beviljas företag som drabbats av pandemins omedelbara ekonomiska konsekvenser och som därigenom blivit olönsamma.
10. Vi påpekar att tillfälliga ekonomiska åtgärder för att hantera pandemin inte bör användas av olönsamma företag som inte åtagit sig att uppnå EU:s klimatmål, som genomgår en konkurs eller en omfattande omstrukturering eller som är i behov av omstrukturering, såvida dessa processer inletts före pandemin.

11. ReK hänvisar till de huvudlinjer för en global bolagsskattereform som antogs av OECD:s/G20:s inkluderande ramverk i oktober 2021. Kommissionen uppmanas att så snart förhandlingarna slutförts föreslå konkreta åtgärder för att genomföra de nya reglerna i EU. Kommittén uppmanar med kraft till att man ska verka för en vidareutveckling av den globala skattelagstiftningen som tar hänsyn till företag av alla storlekar.
12. Offentligt stöd bör utformas och beviljas på ett sätt som är både öppet och socialt, ekonomiskt och miljömässigt ansvarsfullt.
13. Kommittén välkomnar de begränsningar som redan införts av kommissionen när det gäller bland annat utbetalning av utdelningar och bonusar eller inlösen av aktier i företag som får stöd.
14. Vi uppmuntrar inrättandet av mekanismer för att underlätta verksamhet vid konjunkturedgångar till följd av ekonomiska och andra kriser (som i fallet med covid-19-pandemin), samtidigt som man minskar andelen direkt finansiering som på ett konstlat sätt stör marknadsrelationerna.
15. ReK påpekar att den störning av verksamhetsvillkoren som bland annat orsakas av olika typer av kriser stimulerar företagen att omorganisera marknaden på ett sätt som är oförenligt med EU:s konkurrenspolitik, vilket till exempel leder till ingående av avtal om produktionsvolym och/eller till ökad lönsamhet. Detta är dock förbjudet enligt EU:s konkurrensregler och leder i slutändan till att kostnaderna för krisen förs över på konsumenterna.
16. Kommittén betonar att det främsta målet, även under krisförhållanden, fortsatt är att säkerställa att konsumenterna kan dra nytta av konkurrensutsatta marknader med rättvisa priser och ett brett urval av produkter av hög kvalitet.
17. Säkerställandet av lika villkor för företag på den europeiska inre marknaden är avgörande, särskilt för små och medelstora företag, bland annat när det gäller skapande av innovation, utveckling av ny grön teknik och skapande av hållbara arbetstillfällen i EU.
18. Kommittén uppmanar kommissionen att övervaka användningen och fördelningen av olika EU-medel som svar på covid-19-krisen, bland annat via medlemsstaternas nationella planer för återhämtning och resiliens, som måste vara förenliga med EU:s konkurrensregler och regler för statligt stöd.
19. Vi förväntar oss förhandsåtgärder i fråga om krisstrategier. Planeringen inom ramen för konkurrenspolitiken måste vara enhetlig och konsekvent i ett långsiktigt beslutsperspektiv.

Nya områden på den europeiska marknaden

20. ReK välkomnar kommissionens förslag till rättsakt om digitala marknader och betonar det brådskande behovet av att skapa ett rättvist företagsklimat för företagsanvändare som är beroende av grindvakter i syfte att säkerställa fri konkurrens även online.
21. Kommittén uppmanar kommissionen, medlemsstaterna och regionerna att öka sina insatser för att främja tekniköverföring, i syfte att stödja uppbyggnaden av värdekedjor i EU och maximera användningen av tillgängligt kapital. Mindre utvecklade regioner, perifera regioner, de yttersta randområdena och öregioner bör ges särskilt stöd.
22. Vi betonar att digitaliseringen är särskilt viktig för små och medelstora företag, eftersom den ger tillgång till större marknader och undanröjer problem när det gäller den fysiska planeringen som är en följd av geografiska nackdelar. EU-medel bör beviljas små och medelstora företag, särskilt dem på landsbygden och i mindre utvecklade områden så att de kan digitalisera sin verksamhet. Dessutom bör små och medelstora företag få information om möjligheter på EU-nivå i fråga om digitalisering. De lokala och regionala myndigheterna skulle kunna spela en viktig roll när det gäller att sprida denna information.
23. ReK anser att den utveckling av EU som leder till en digital omvandling kräver att åtgärder vidtas mot monopolstrukturer.
24. Kommittén vill uppmärksamma den särskilda betydelsen av förbudet mot missbruk av en dominerande ställning (artikel 102 i EUF-fördraget) när det gäller verksamhet som bedrivs av såväl externa aktörer som aktörer från EU. Detta förbud är särskilt viktigt inom nya marknadssektorer med dynamisk tillväxt, som i lägre utsträckning är formaliserade och övervakade.

25. Vi påpekar att de ekonomiska sanktionerna vid överträdelser av konkurrensvillkoren bara är en del av lösningen och att framför allt den nya rättsakten om digitala marknader måste leda till att grindvakterna inte längre använder sig av otillåtna metoder för att vinna en konkurrensfördel. Vi kritiserar att kostnaderna i samband med konkurrensböter förs över på konsumenterna, vilket gör att de enda som drabbas i slutändan är EU-medborgarna.

26. ReK understryker att kommissionens generaldirektorat för konkurrens omfattar ett direktorat för digitala frågor och att det under de senaste åren har genomfört flera branschutredningar (t.ex. branschutredningen om e-handeln och branschutredningen om konsumentsektorn sakernas internet), vilket även har lett till förslaget till rättsakt om digitala marknader. Vi förväntar oss att generaldirektoratet för konkurrens införlivar resultaten av antitrustutredningarna i genomförandet av rättsakten om digitala marknader.

27. Kommittén håller med Europaparlamentet om att de resurser som kommissionens generaldirektorat för konkurrenspolitik (GD Konkurrens) för närvarande förfogar över är otillräckliga med tanke på arbetsbördan och utmaningarna.

28. Vi är medvetna om de utmaningar som utformningen och genomförandet av konkurrenspolitiken innebär, särskilt när det gäller den digitala marknaden där det förekommer koncentration, aggregering och användning av data på nollprismarknader och där orättvisa prisalgoritmer används, särskilt av stora plattformar. Vi välkomnar i detta sammanhang att rättsakten om digitala marknader bl.a. syftar till att tjänster och produkter som grindvaktplattformar själva erbjuder ska behandlas på samma sätt som liknande tjänster och produkter som tredje part erbjuder på grindvaktens plattform, för att på så sätt säkerställa fri konkurrens.

29. ReK förväntar sig att kommissionen vidtar åtgärder för att anpassa registret över organisationer som bedriver lobbyverksamhet för särskilda digitala lösningar på icke-EU-aktörers vägnar och för att skapa insyn i deras finansieringskällor.

30. Kommittén välkomnar kommissionens bedömning av behovet av nya verktyg för att säkerställa effektiviteten i EU:s konkurrenspolitik. De behövs särskilt på nya marknadsområden som håller på att växa fram och som inte har beskrivits i så hög grad.

31. Vi håller med om att konsumenterna har otillräcklig kontroll över sina egna data och sin digitala identitet, särskilt som de flesta leverantörer av digitala tjänster kräver samtycke – utan att konsumenterna egentligen ges ett val om de inte vill förlora tillgång till vissa tjänster.

32. ReK uppmanar kommissionen att utarbeta lagstiftning som tvingar datainnehavare att radera data när konsumenterna inte har använt deras tjänster under en viss tidsperiod (t.ex. ett år).

33. Kommittén uttrycker sitt stöd för åtgärder till förmån för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, som fortfarande är nödvändiga för att ett antal samhällen i Europa ska överleva, särskilt i isolerade, avlägsna eller perifera regioner i unionen.

34. Vi påpekar att vissa oligopolistiska strukturer har utvecklats på området finansiella tjänster och att vissa stora teknikföretag har blivit viktiga aktörer på marknaden för finansiella tjänster, vilket kräver kontroll- och säkerhetsåtgärder för konsumenterna. Vi understryker i detta sammanhang vikten av att artikel 102 i EUF-fördraget tillämpas även på onlinetjänster, så att små leverantörer från städer och regioner som erbjuder sina tjänster och produkter online inte missgynnas i konkurrenshänseende.

35. ReK uppmanar kommissionen att se över konsumentkreditdirektivet, eftersom det befintliga konsumentskyddet är otillräckligt och tillgången till information för att öka medvetenheten om hur olika faktorer påverkar produktvariationerna är bristfällig.

36. Kommittén uppmanar kommissionen att utreda orättvisa klausuler och metoder, särskilt i konsumentavtal inom banksektorn, eftersom banksektorn, trots sin avsevärda betydelse, måste behandlas på samma sätt som andra marknadsområden.

37. Vi betonar behovet av att skydda skattebetalare och bankkunder från bördan att rädda det finansiella systemet.

EU:s konkurrenspolitik gentemot tredjeländer

38. Kommittén ställer sig bakom Europaparlamentets uppmaning om att stärka de handelspolitiska skyddsinstrumenten för att bekämpa illojala handelsmetoder och skydda den europeiska industrins konkurrenskraft.

39. ReK förväntar sig att arbete ska utföras i fråga om de två riktningarna för EU:s konkurrenspolitik så att det inom ramen för den inre marknaden finns garantier för frihet och mekanismer för att motverka koncentration, inbegripet skapandet av monopol, och att det skapas en balans mellan köparens och säljares marknadsstyrka, samtidigt som det i förhållande till tredjeländer (t.ex. Kina och Förenta staterna) tillämpas mekanismer som motsvarar modeller för exportfrämjande åtgärder.

40. Kommittén påpekar att det i kampen mot monopolisering av den europeiska marknaden måste göras lika stora insatser gentemot aktörer från EU som gentemot andra aktörer. I dag finns det, särskilt på e-handelsområdet, ett antal funktionsstörningar till följd av amerikanska och kinesiska företags monopolisering av avancerad digital teknik.

41. Vi förväntar oss att industripolitiken utvecklas på ett sådant sätt att den fungerar som ett verktyg för konvergens mellan regioner och stöder en effektiv geografisk omfördelning av resurser utan att snedvrider konkurrensen.

42. ReK uppmanar kommissionen att uppmärksamma den roll som spelas av utländska statsägda företag, som stöds och subventioneras av sina regeringar på ett sätt som är förbjudet för EU-aktörer enligt EU:s inre marknadsregler.

43. Kommittén kräver likabehandling av EU:s handelspartner och vi förväntar oss därför att kommissionen formaliserar regler som garanterar identiska villkor i fråga om marknadstillträde, konkurrens och statligt stöd. Varje överträdelse av villkoren bör medföra att handeln på särskilda villkor avbryts, så att hotet om sanktioner har ett inslag av incitament.

44. De nuvarande konkurrensfrämjande åtgärderna visar att aktörer utanför EU inte följer samma regler och bland annat får starkt statligt stöd, inklusive ekonomiskt stöd. Detta kräver att EU:s konkurrenslagstiftning blir mer flexibel, särskilt när det gäller statligt stöd, eftersom karaktären på den konkurrens som europeiska företag utsätts för i tredjeländer, där andra regler gäller, inte beaktas tillräckligt i lagstiftningen.

45. Vi uppmanar till att arbetet med EU:s handelspolitik intensifieras i stället för att man följer andra marknader, t.ex. Förenta staterna, eftersom den formel som hittills använts är förenlig med EU-medborgarnas övertygelse och med affärstraditionerna. EU måste stärka sin handelspolitik för att vara mer beslutsamt när det gäller ömsesidighet i fråga om marknadstillträde och kontroll av industrisubventioner.

46. ReK uppmanar till en utvidgning av modellen för kontroll av kapitalkoncentration. Uppmärksamhet bör ägnas åt dess ökande expansion, som inte bara leder till att marknadsmonopol skapas, utan även till att marknaderna blir allt mer mättade, såväl vertikalt som horisontellt, vilket har en negativ inverkan på minskningen av koncentrationen i värdekedjorna.

47. För att uppnå målen när det gäller att ta itu med sociala orättvisor och klimatkrisen, höja miljönormerna, förbättra genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling samt genomföra politiska åtgärder i fråga om klimatet och konsumentskydd krävs det åtgärder för att strikt hantera alla överträdelser av gällande villkor i fråga om t.ex. produktion, sysselsättning eller miljö hos leverantörer utanför EU.

Framtiden för EU:s konkurrenspolitik

48. Kommittén påpekar att bestämmelserna i handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Förenade kungariket beträffande kontroll av statligt stöd/subventioner innebär betydande begränsningar för båda parter när det gäller offentliga subventioner. Bestämmelserna säkerställer visserligen att EU:s konkurrenslagstiftning fortsätter att fastställa normer för lika villkor, men i artiklarna 3.4.2 och 3.5 i avtalet föreskrivs att parterna måste förhindra vissa typer av subventioner om de har eller skulle kunna ha en "väsentlig" inverkan på handeln eller investeringarna mellan parterna. ReK uppmanar därför kommissionen att noga övervaka Förenade kungarikets efterlevnad av dessa bestämmelser för att förhindra all subventionsdumpning från Förenade kungarikets sida.

49. Vi uppmanar till mer radikala åtgärder mot bojkotter samt mot förfälskningar och kopior för olovlig saluföring av medlemsstaternas produkter och tjänster på den globala marknaden. Det måste vara tydligt att EU-institutionerna stöder de små och medelstora företagen på utländska marknader.

50. Vi framhåller behovet av en tydlig avgränsning mellan konkurrenspolitikens mål, som först och främst bör tillämpas på den europeiska inre marknaden, och en industripolitik som är inriktad på att stödja aktörer som konkurrerar på den globala marknaden.

51. ReK anser att långsiktiga åtgärder inom ramen för EU:s konkurrenspolitik bör stärka mervärdeskedjornas motståndskraft i syfte att minska beroendet av aktörer från tredjeländer och, om detta inte är möjligt, garantera en hög grad av diversifiering av leverantörerna.

52. Kommittén betonar att EU:s regler för konkurrens och statligt stöd måste vara förenliga med den europeiska gröna given, EU:s digitala strategi, den europeiska pelaren för sociala rättigheter och FN:s mål för hållbar utveckling. Att fastställa energimixen är medlemsstaternas befogenhet, men vi beklagar att ett antal medlemsstater inte gör statligt stöd avhängigt av sådana mål.

53. Inom ramen för en pågående utvärdering av paketet om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse från 2012 som omfattar hälso- och sjukvård samt subventionerat boende har kommissionen nyligen låtit utarbeta en studie om marknadstrender på området hälso- och sjukvård och subventionerat boende samt konsekvenserna vad gäller statligt stöd ⁽¹⁾. ReK välkomnar att studien i mångt och mycket styrker de krav som kommittén framför i sitt yttrande "Statligt stöd och tjänster av allmänt ekonomiskt intresse" ⁽²⁾ från oktober 2016. Det gäller särskilt följande två punkter: 1) taket för stöd av mindre betydelse på 500 000 euro är lätt att uppnå och med tanke på den totala ökningen av det statliga stödet till sektorerna bör en höjning av taket övervägas av proportionalitetsskäl; 2) definitionen av subventionerat boende anses vara otydlig, eftersom det inte finns någon gemensam definition av subventionerat boende i EU:s medlemsstater. Den nuvarande definitionen tycks dessutom vara föråldrad med tanke på att befolkningens behov av ekonomiskt överkomliga bostäder blir allt större. Vi upprepar följaktligen vår önskan om att definitionens alltför snäva hänvisning till "missgynnade medborgare eller socialt utsatta grupper" stryks.

54. Vi uppmanar kommissionen att övervaka och grundligt utreda hur finansiella aktörer, särskilt digitala plattformar, påverkar marknadskonkurrensen och konsumenternas beslut.

55. EU:s ram för statligt stöd i syfte att stödja den gradvisa omställningen av de energiintensiva och utlandshandelsberoende råvaruindustrierna till koldioxidsnåla och koldioxidneutrala processer måste ses över i grunden. Utöver investeringsstöd behövs också stöd för driftskostnader. De europeiska och nationella stödprogrammen måste därför ha tillräckliga resurser och kunna kombineras. Projektbaserade klimatåtgärdsavtal, som omfattar en långsiktig statlig garanti för koldioxidpriset, kan också ge viktiga bidrag till industrins omvandling.

56. ReK uppmärksammar behovet av att skapa och tillämpa ändamålsenliga verktyg för att sätta press på interna och externa aktörer som inte följer konkurrensreglerna.

57. Kommittén anser att en strikt och opartisk tillämpning av EU:s konkurrensregler av oberoende konkurrensmyndigheter är avgörande för europeiska företag som är verksamma på den inre marknaden och på internationell nivå, särskilt för små och medelstora företag, och uppmanar därför till större beslutsamhet vid införandet av sanktioner mot dem som bryter mot den förväntade ordningen.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-09/kd0621047enn_SGEI_evaluation.pdf.

⁽²⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2016-01460-00-00-ac-tra-sv.docx/content>.

58. ReK upprepar sin uppmaning till en högre ambitionsnivå vid genomförandet av nya lösningar, särskilt sådana som rör den europeiska ekonomins klimatneutralitet, och till mod när det gäller att direkt förstärka den inre marknadens enhetlighet.

59. Kommittén uppmanar åtgärder för att koppla samman sammanhållningspolitiken och konkurrenspolitiken, så att det slutliga stödet är kopplat till harmonisering av principer och regler för aktörer på den inre marknaden. ReK välkomnar i detta sammanhang den flexibilitet som införts i samband med covid-19-pandemin på området för statligt stöd till regionalpolitiken. Vi vill fästa uppmärksamheten på COTER-utskottets enkät bland myndigheter som handlägger strukturfonderna om genomförandet av de kompletterande åtgärderna inom CRII- och CRII+-programmen, var slutsats var att en majoritet av de myndigheter som handlägger strukturfonderna skulle stödja en tillfällig höjning av tröskelvärdet för statligt stöd av mindre betydelse.

60. Samtidigt som vi konstaterar att europeiska företag måste kunna konkurrera på de globala marknaderna på lika villkor, uppmanar vi kommissionen att anpassa EU:s konkurrenspolitik och statliga stöd för att främja industriell utveckling, särskilt på områden med den största tekniska spetskompetensen, och att kraftfullt stödja europeiska företags expansion utanför den inre marknaden.

61. ReK välkomnar kommissionens initiativ att föreslå ändringar av den allmänna gruppundantagsförordningen för att ytterligare underlätta offentligt stöd för EU:s gröna och digitala omställning⁽³⁾. Att undanta vissa kategorier av stöd från anmälningsskyldigheten gör det mycket lättare för medlemsstaterna att snabbt bevilja stöd om villkoren för att begränsa snedvridningen av konkurrensen på den inre marknaden är uppfyllda.

62. Kommittén understryker vikten av att EU förblir en öppen ekonomi och fortsätter att främja en fri, rättvis och hållbar internationell handel, som gynnar samtliga handelspartner. ReK stöder därför kommissionens ansträngningar för att reformera Världshandelsorganisationen (WTO), där målsättningen måste vara att blåsa nytt liv i och stärka organisationen, bland annat genom att modernisera dess arbetssätt och täppa till luckor i dess regelverk, så att WTO på ett lämpligt sätt kan ta sig an de rådande handelspolitiska utmaningarna.

63. Vi uppmanar på nytt kommissionen att utarbeta mer flexibla och ändamålsenliga regler för offentligt stöd för att tillhandahålla regionala flygplatser ekonomiskt stöd i linje med bestämmelserna för Eruf och faciliteten för återhämtning och resiliens när det gäller perifera regioner, öregioner, de yttersta randområdena och mindre utvecklade regioner, när ett mer effektivt och hållbart alternativ inte finns att tillgå⁽⁴⁾.

Bryssel den 2 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europeiska regionkommitténs
ordförande

⁽³⁾ Europeiska kommissionens samråd den 6 oktober 2021 i syfte att anta den reviderade allmänna gruppundantagsförordningen under första halvåret 2022.

⁽⁴⁾ COTER-VII-010, COR-2021-00471-00-00 Europeiska regionkommitténs yttrande "Framtiden för regionala flygplatser – utmaningar och möjligheter".

Yttrande från Europeiska regionkommittén om jämställdhetsdimensionen i struktur- och sammanhållningsfonderna 2021–2027, med särskild tonvikt på utarbetandet av de operativa programmen

(2022/C 97/11)

Föredragande: Donatella PORZI (IT–PES)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Bakgrund och allmänna kommentarer

1. Europeiska regionkommittén (ReK) betonar vikten av sammanhållningspolitiken, vars övergripande mål är att främja EU:s ekonomiska och sociala utveckling och att minska skillnaderna i utvecklingsnivå mellan olika regioner för att uppnå ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.
2. ReK betonar att jämställdhet i detta sammanhang bör ses som 1) en grundläggande princip när det gäller lagstiftning om sammanhållningspolitiken, 2) ett övergripande kriterium för utarbetandet av sammanhållningspolitiska program, 3) ett mål som ska eftersträvas genom programmen och 4) en kraftfull faktor som är nödvändig för att uppnå målen om en hållbar och balanserad utveckling av sammanhållningspolitiken.
3. Jämställdhet behandlas fortfarande i allmänna ordalag och begränsas till ESF:s politikområden samt till analys- och programplaneringsfasen, men större uppmärksamhet behövs regelbundet i lagstiftnings-, genomförande-, övervaknings- och utvärderingsfaserna.
4. Jämställdhet gynnar inte bara kvinnor utan även samhället som helhet och utgör en stark drivkraft för social och ekonomisk utveckling, vilket också konstateras i EU:s jämställdhetsstrategi 2020–2025, där det betonas att jämställdhet bidrar till ökad sysselsättning och produktivitet.
5. Kommittén är övertygad om att jämställdhet och lika möjligheter, utöver en förstärkning av välfärdssystemen, särskilt de delar som avser mödrar och barn samt vård och omsorg, kommer att göra det lättare att kombinera en yrkeskarriär med familjeliv, något som även skulle kunna bidra till att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och motverka den allvarliga demografiska kris som Europa står inför. Att öka stödet till europeiska familjer och till kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är viktiga åtgärder för att minska hållbarhetsproblemen inom välfärdssystemen och uppmuntra unga att bli föräldrar.
6. ReK erkänner och välkomnar EU-institutionernas insatser för att främja jämställdhetsintegrering samt den stora vikt som fästs vid att uppnå målen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter inom den rättsliga och politiska ramen för sammanhållningspolitiken 2021–2027, med särskild tonvikt på de nödvändiga villkoren och spårningssystemet i utgiftsprogram med koppling till specifika mål.
7. Kommittén är samtidigt oroad över att kvinnors sysselsättningsgrad och genomsnittslön i Europa år 2017 fortfarande var omkring 12 (67,3 %, jämfört med 79 %) respektive 16 procentenheter lägre än mäns, och att EU-medlemsstaternas resultat när det gäller jämställdhetsintegrering har försämrats sedan 2012 enligt en analys från Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE). Enligt EIGE, som poängsätter de viktigaste aspekterna av jämställdhetsintegreringen på en skala från 0 till 16, sjönk medlemsstaternas genomsnittliga värde nämligen från 8,4 år 2012 till 7,4 år 2018.
8. ReK beklagar vidare att EU:s jämställdhetsstrategi 2020–2025 inte omfattar särskilda åtgärder för att integrera jämställdhetsfrågan i alla EU:s politikområden, och erinrar om behovet av att öka användningen av effektiva indikatorer för att mäta och bedöma könsspecifika effekter i samband med genomförandet av strategierna.

9. Kommittén uppmanar därför kommissionen att intensifiera insatserna för att åstadkomma verklig jämställdhet, genom en tudelad strategi som bygger på dels punktvisa initiativ för att ta itu med specifika ojämlikheter, dels integrering som en övergripande strategi som omfattar all EU-politik.

10. För att verklig jämställdhet ska kunna uppnås måste detta mål beaktas i alla skeden av beslutsprocessen och under den efterföljande genomförandefasen, när prioriteringar fastställs, när strategier utformas och när resurser anslås. Det är i detta sammanhang viktigt att de regionala och lokala myndigheterna ser till att program genomgår adekvata könsspecifika konsekvensbedömningar.

11. ReK påpekar dock att jämställdhetsintegreringen inte får avleda uppmärksamheten från särskilda åtgärder och investeringar som specifikt syftar till att undanröja orsakerna till diskriminering och till att stödja processerna för att öka kvinnors egenmakt och deltagande och stärka deras ställning i samhället och arbetslivet.

12. Kommittén uppmanar därför kommissionen att i högre grad utnyttja de verktyg som EIGE har infört för att regelbundet övervaka i vilken utsträckning jämställdhets- och sammanhållningsåtagandena fullgörs. Om verktygen är otillräckliga efterlyser ReK specifika verktyg för att mäta konkreta resultat när det gäller att koppla samman jämställdhet och sammanhållning.

13. Med hänvisning till principen om bättre lagstiftning anser ReK att man bör fästa större uppmärksamhet vid att se till att de regleringsåtgärder som vidtas kan få en reell och verkningsfull inverkan på de sociala och kulturella strukturerna genom att omvandla de rättsliga garantier som fastställs i stadgan till dynamiska strukturella förändringar när det gäller förhållandet mellan könen. Man behöver därför utarbeta lagstiftning som, i stället för att betrakta enskilda personer som abstrakta rättssubjekt, i allt större utsträckning tar itu med den verkliga diskriminering som förekommer i samhället.

14. Sambandet mellan jämställdhet och den digitala klyftan måste hanteras, och det krävs ytterligare investeringar i digitalisering, digital innovation och digital konnektivitet. Sammanhållningspolitiken bör stödja kvinnors och mäns lika tillgång till utbildning och sysselsättning och bidra till att den rättvisa, den gröna och den digitala omställningen inte fördjupar klyftan mellan kvinnor och män.

15. ReK uppmanar kommissionen att lägga fram ett förslag på metoder för bedömning av de könsspecifika effekterna av EU-finansierade program, och att ta fram könsspecifika uppgifter och indikatorer, i linje med vad som överenskommits i det senaste interinstitutionella avtalet om budgetdisciplin, samt att ta fram särskilda utbildningsåtgärder för att hjälpa förvaltande myndigheter att tillämpa dessa nya metoder på ett bättre sätt.

16. Covid-19-pandemin har särskilt påverkat ekonomiska sektorer med en stor andel kvinnliga arbetstagare, och har därmed förvärrat ojämlikheten mellan könen. Kvinnor är oftare sysselsatta inom vad som traditionellt betraktas som "kvinnligt arbete", till exempel hälso- och sjukvård, detaljhandel och barnomsorg. Dessa kvinnliga arbetstagare har således befunnit sig i frontlinjen under pandemin, där de i oproportionerligt hög grad varit utsatta för viruset och krisens effekter. De tydligaste könsspecifika effekterna av covid-19-pandemin är inte bara att kvinnors sysselsättningsgrad har sjunkit, utan också att det är svårare för kvinnor än för män att återgå i arbete när samhället öppnar upp igen. Därför bör lämpliga verktyg införas för att hjälpa kvinnor som har förlorat sitt arbete till följd av nedstängningarna att återgå i arbete, och man bör även dra nytta av de lärdomar som dragits av tidigare kriser.

17. Bland unionens olika politiska instrument är sammanhållningspolitiken särskilt viktig när det gäller att främja en verklig ökning av jämställdheten, med hänsyn till såväl finansieringens omfattning som dess karaktär och syfte. ReK understryker att särskilt i de regioner vars program utgör en betydande andel av den totala budgeten är könsspecifika effekter även en konsekvens av hur program utformas och genomförs.

18. ReK uppmanar kommissionen och särskilt medlemsstaterna till en nära samordning med lokala och regionala myndigheter vid utarbetandet av partnerskapsöverenskommelser för att ta hänsyn till utmaningarna med en ändamålsenlig jämställdhetspolitik på lokal och regional nivå.

19. De olika sammanhållningspolitiska fonderna, till exempel Europeiska socialfonden (ESF), gör det möjligt att genomföra åtgärder som direkt syftar till att främja jämställdhet på områdena sysselsättning, social delaktighet, utbildning och barnomsorg. Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) bör ge ett större bidrag när det gäller allt från investeringar och tjänster till stöd för kvinnligt företagande till åtgärder för att minska klyftan mellan könen inom forskning och innovation och förbättra tillgången till fysisk, IKT-relaterad och social infrastruktur.

20. ReK hoppas därför att bidraget till jämställdhet inte bara ska ses som en uppgift för socialfonden, som huvudsakligen är människocentrerad, utan som en uppgift för alla fonder, inklusive Eruf, som till stor del är inriktad på företag, och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), som spelar en viktig roll när det gäller att främja utvecklingen av landsbygdsområden och avses belägna områden, där problemet i fråga om jämställdhet och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden ofta är mer påtagligt. Synergieffekterna mellan sammanhållning, återhämtningsfonderna och andra befintliga program i anslutning till sammanhållningspolitiken måste förbättras.

21. Kommittén upprepar med eftertryck att sammanhållningspolitiken måste syfta till att ta itu med problemen i fråga om jämställdhet och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och att målen med koppling till detta område måste prioriteras, eftersom det är realistiskt att föreställa sig ökad ekonomisk och social sammanhållning om inte kvinnors deltagande på arbetsmarknaden ökar och diskriminering och löneskillnader undanröjs.

22. En särskilt viktig aspekt som vederbörligen bör beaktas under denna process är således att de jämställdhetspolitiska åtgärderna även bör ses som ett verktyg för att konkret uppnå sammanhållningspolitikens mål. ReK välkomnar kommissionens initiativ att inkludera ett särskilt avsnitt om jämställdhet i den åttonde sammanhållningsrapporten.

23. ReK rekommenderar att de förvaltande myndigheterna för program som medfinansieras av EU 2021–2027 utvecklar projekt och åtgärder som syftar till att a) främja balansen mellan arbete och privatliv genom att uppmuntra företag att införa särskilda strategier på arbetsplatsen, b) främja återintegrering av kvinnor som tvingats lämna arbetsmarknaden till följd av covid-19-pandemin, c) förstärka och förbättra vård- och omsorgstjänster för att avlasta kvinnor från dessa åtaganden, d) vidta särskilda och riktade åtgärder för att främja kvinnors deltagande inom verksamhetsområden som traditionellt sett dominerats av män, e) ta itu med könsstereotyper och könsroller samt förebygga diskriminering och sexuella och könsbaserade trakasserier på arbetsplatser, f) utnyttja särskilda färdigheter och yrkeskunnskap för att vägleda den övergripande jämställdhetsintegreringsprocessen, g) tillhandahålla mottagarna av EU-medel stöd och riktlinjer som hjälper dem att bättre integrera jämställdhetsperspektivet i olika åtgärdsområden, från arbetsmarknadspolitik till forskning och utveckling och från miljöskydd till kollektivtrafik och digital teknik, h) uppmuntra kvinnor att bli företagare, i) fästa uppmärksamhet vid målet om att förbättra säkerheten för kvinnor i samband med planeringen av infrastruktur, j) främja åtgärder för att uppnå samundervisning och sätta stopp för stereotyper och roller i klassrummen, och k) undanröja den sexistiska bilden av kvinnor i medierna.

24. ReK rekommenderar de förvaltande myndigheterna för programperioden 2021–2027 att samarbeta, samordna sig och söka stöd från jämställdhetsorganen när det gäller att förvärva specifika färdigheter och kunskaper för att systematiskt integrera jämställdhetsperspektivet i hela finansieringscykeln, såväl när det gäller utarbetandet som genomförandet och utvärderingen av de operativa programmen, för att på så sätt få kännedom om vilken effekt programmen har när det gäller att minska könsklyftorna under och efter genomförandet.

25. Kommittén anser att modellerna för organisationen av offentliga tjänster (t.ex. kollektivtrafik) och insatsmönstren i allmänhet bör utvärderas i större utsträckning för att kontrollera om de är förenliga med målen om att främja jämställdhet.

26. Det är av yttersta vikt att jämställdhetsperspektivet också beaktas i de nationella återhämtningsplaner som utarbetas inom ramen för Next Generation EU, och att principerna och verktygen för jämställdhetsbedömning används i samband med större projekt.

27. ReK rekommenderar att de regionala och lokala myndigheterna får tillgång till de uppgifter och den statistik som behövs för att de ska kunna göra lämpliga bedömningar av de ojämlikheter mellan könen som förekommer.

28. Kommittén efterlyser en mer omfattande användning av verktyg såsom könsspecifika konsekvensbedömningar och jämställdhetsbudgetering, som fortfarande används alltför sällan, i EU-programmen.

29. ReK vill erinra om erfarenheterna från perioden 2014–2020 när det gäller följande kritiska punkter som bör uppmärksammas: a) Glappet mellan de formella utfästelserna och de konkreta resultaten. b) Bristen på adekvat kunskap om hur jämställdhetsintegrering ska gå till, särskilt i samband med insatser inom ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden. c) Behovet av större hänsyn till könsaspekter i urvalskriterier och utvärderingssystem. d) Lämpligheten i en starkare koppling mellan nationella strategier och sammanhållningspolitiska åtgärder på jämställdhetsområdet. e) Nyttan av att utveckla ett styrningssystem för samordning och övervakning av jämställdhetsintegreringen.

30. Kommittén betonar vikten av att de förvaltande myndigheterna utbyter idéer och god praxis med organ i det civila samhället som arbetar med att främja jämställdhet samt att utbildnings-, samordnings- och utvärderingsverksamheten stärks, när det gäller både de förvaltande myndigheterna och partnererna.

Bryssel den 2 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS

*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

III

(Förberedande akter)

REGIONKOMMITTÉN

INTERACTIO – HYBRID – REK:S 147:E PLENARSESSION, 1.12.2021–2.12.2021

Yttrande från Europeiska regionkommittén – En europeisk strategi för artificiell intelligens –
rättsakten om artificiell intelligens

(reviderat yttrande)

(2022/C 97/12)

Föredragande:	Guido RINK (NL–PES), ledamot, kommunstyrelsen, Emmen
Referensdokument:	Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Främjande av en europeisk strategi för artificiell intelligens
	COM(2021) 205
	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (rättsakt om artificiell intelligens) och om ändring av vissa unionslagstiftningsakter
	COM(2021) 206

I. ÄNDRINGSREKOMMENDATIONER

Ändringsrekommendation 1

Skäl 1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Syftet med denna förordning är att förbättra den inre marknadens funktionssätt genom att fastställa en enhetlig rättslig ram för i synnerhet utveckling, saluföring och användning av artificiell intelligens i enlighet med unionens värden. Denna förordnings syften baseras på ett antal tvingande hänsyn till allmänintresset, såsom en hög skyddsnivå för hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter, och säkerställer fri rörlighet över gränserna för AI-baserade varor och tjänster, vilket förhindrar att medlemsstaterna inför begränsningar av utvecklingen, saluföringen och användningen av AI-system, om sådana inte uttryckligen tillåts enligt denna förordning.	Syftet med denna förordning är att förbättra den inre marknadens funktionssätt och garantera medborgarnas grundläggande rättigheter genom att fastställa en enhetlig rättslig ram för i synnerhet utveckling, saluföring och användning av artificiell intelligens i enlighet med unionens värden. Denna förordnings syften baseras på ett antal tvingande hänsyn till allmänintresset, såsom en hög skyddsnivå för hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter, och säkerställer fri rörlighet över gränserna för AI-baserade varor och tjänster, vilket förhindrar att medlemsstaterna inför begränsningar av utvecklingen, saluföringen och användningen av AI-system, om sådana inte uttryckligen tillåts enligt denna förordning.

Motivering

Syftet med hänvisningen till de grundläggande rättigheterna är att betona kopplingen till EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Ändringsrekommendation 2

Nytt skäl efter skäl 6

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	<i>Definitionen av AI-system är en fortlöpande process, där man beaktar det sammanhang i vilket AI används, håller jämna steg med samhällsutvecklingen inom detta område och inte förlorar sambandet mellan ekosystemet av spetskompetens och ekosystemet av förtroende ur sikte.</i>

Motivering

Utvecklingen inom AI och teknik kräver en anpassningsbar och föränderlig strategi. Genom detta skäl framhålls att definitionen av AI bör följa AI-systemens och AI-tillämpningarnas utveckling över tiden.

Ändringsrekommendation 3

Skäl 20

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
För att säkerställa att dessa system används på ett ansvarfullt och proportionerligt sätt är det också viktigt att fastställa att hänsyn bör tas till vissa faktorer i var och en av de tre snävt definierade situationerna i den uttömmande förteckningen, i synnerhet vad gäller arten av situation som ger upphov till begäran och användningens konsekvenser för alla berörda personers rättigheter och friheter samt de skyddsåtgärder och villkor som föreskrivs i samband med användningen. Användningen av system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgänglig plats för brottsbekämpande ändamål bör omfattas av lämpliga tids- och platsmässiga begränsningar, med särskild hänsyn till bevis eller indikationer vad gäller hoten, offren eller gärningsmännen. Referensdatabasen över personer bör vara ändamålsenlig för varje användningsfall i var och en av de tre situationer som anges ovan.	För att säkerställa att dessa system används på ett ansvarfullt och proportionerligt sätt är det också viktigt att fastställa att hänsyn bör tas till vissa faktorer i var och en av de tre snävt definierade situationerna i den uttömmande förteckningen, i synnerhet vad gäller arten av situation som ger upphov till begäran och användningens konsekvenser för alla berörda personers rättigheter och friheter samt de skyddsåtgärder och villkor som föreskrivs i samband med användningen. Samråd med berörda lokala och regionala myndigheter bör äga rum före den undantagsvisa användningen av dessa system. Användningen av system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgänglig plats för brottsbekämpande ändamål bör omfattas av strikta tids- och platsmässiga begränsningar, med särskild hänsyn till bevis eller indikationer vad gäller hoten, offren eller gärningsmännen. Referensdatabasen över personer bör vara ändamålsenlig för varje användningsfall i var och en av de tre situationer som anges ovan.

Motivering

Biometrisk fjärridentifieringssystem i realtid bör inte användas lättvindigt.

Ändringsrekommendation 4

Skäl 21

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Varje användning av system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgängliga platser för brottsbekämpande ändamål bör vara föremål för ett uttryckligt och specifikt tillstånd som lämnas av en oberoende administrativ myndighet i en medlemsstat. Dessa tillstånd bör i princip erhållas före användningen, utom i vederbörligen motiverade brådskande situationer, alltså situationer då behovet av att använda de berörda systemen är sådant att det i praktiken är objektivt omöjligt att erhålla ett tillstånd innan användningen inleds. I sådana brådskande situationer bör användningen begränsas till det absoluta minimum som är nödvändigt och omfattas av lämpliga skyddsmekanismer och villkor som fastställs i nationell lagstiftning och som specificeras av den berörda brottsbekämpande myndigheten i samband med varje enskilt fall av brådskande användning. Den brottsbekämpande myndigheten bör i sådana situationer också sträva efter att erhålla ett tillstånd så snart som möjligt, och även ange skälen till att den inte kunnat ansöka om tillstånd tidigare.	Varje användning av system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgängliga platser för brottsbekämpande ändamål bör vara föremål för ett uttryckligt och specifikt tillstånd som lämnas av en oberoende administrativ myndighet i en medlemsstat. Dessa tillstånd bör erhållas före användningen, utom i vederbörligen motiverade brådskande situationer, alltså situationer då behovet av att använda de berörda systemen är sådant att det i praktiken är objektivt omöjligt att erhålla ett tillstånd innan användningen inleds. Under alla omständigheter bör användningen begränsas till det absoluta minimum som är nödvändigt och omfattas av lämpliga skyddsmekanismer och villkor som fastställs i nationell lagstiftning. Den brottsbekämpande myndigheten bör också genast informera den berörda lokala och regionala myndigheten och sträva efter att erhålla ett tillstånd från de behöriga myndigheterna.

Motivering

Det politiska och administrativa ansvaret för att förvalta och övervaka offentliga platser ligger hos de lokala och regionala myndigheterna. De bör därför involveras på lämpligt sätt vid användningen av sådana system på offentliga platser. I brådskande situationer där föregående samråd inte rimligen kan förväntas bör den berörda lokala eller regionala myndigheten omedelbart informeras om användningen av biometrisk system på offentliga platser.

Ändringsrekommendation 5

Skäl 39

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
AI-system som används inom förvaltning av migration, asyl och gränskontroll påverkar människor som ofta är i en särskilt utsatt situation och som är beroende av resultatet av de behöriga offentliga myndigheternas åtgärder. Det är därmed särskilt viktigt att de AI-system som används i dessa sammanhang är tillförlitliga, icke-diskriminerande och transparenta, för att garantera iakttagandet av de påverkade personernas grundläggande rättigheter, i synnerhet deras rätt till fri rörlighet, icke-diskriminering, skydd av privatliv och personuppgifter, internationellt skydd och god förvaltning. Det är därför lämpligt att som hög risk klassificera AI-system avsedda att användas av behöriga offentliga myndigheter som anförtrots uppdrag på områdena migration, asyl och gränskontroll, såsom lögnedektorer och liknande verktyg för att läsa av en fysisk persons emotionella tillstånd, för bedömning av vissa risker som utgörs av fysiska personer som reser in till en medlemsstats territorium eller som ansöker om visum eller asyl, för att kontrollera äktheten i fysiska personers relevanta handlingar, och för att bistå behöriga offentliga myndigheter i granskningen av ansökningar om asyl, visum och uppehållstillstånd och därmed förbundna klagomål med avseende på syftet att fastställa om den ansökande fysiska personen uppfyller kraven för denna status. AI-system på området migration, asyl och gränskontroll vilka omfattas av denna förordning bör uppfylla de relevanta förfarandemässiga krav som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 och annan relevant lagstiftning	AI-system som används inom förvaltning av migration, asyl och gränskontroll påverkar människor som ofta är i en särskilt utsatt situation och som är beroende av resultatet av de behöriga offentliga myndigheternas åtgärder. Det är därmed särskilt viktigt att de AI-system som används i dessa sammanhang är tillförlitliga, icke-diskriminerande och transparenta, för att garantera iakttagandet av de påverkade personernas grundläggande rättigheter, i synnerhet deras rätt till fri rörlighet, icke-diskriminering, skydd av privatliv och personuppgifter, internationellt skydd och god förvaltning. Det är därför nödvändigt att som hög risk klassificera AI-system avsedda att användas av behöriga offentliga myndigheter som anförtrots uppdrag på områdena migration, asyl och gränskontroll, såsom lögnedektorer och liknande verktyg för att läsa av en fysisk persons emotionella tillstånd, för bedömning av vissa risker som utgörs av fysiska personer som reser in till en medlemsstats territorium eller som ansöker om visum eller asyl, för att kontrollera äktheten i fysiska personers relevanta handlingar, och för att bistå behöriga offentliga myndigheter i granskningen av ansökningar om asyl, visum och uppehållstillstånd och därmed förbundna klagomål med avseende på syftet att fastställa om den ansökande fysiska personen uppfyller kraven för denna status. AI-system på området migration, asyl och gränskontroll vilka omfattas av denna förordning bör uppfylla de relevanta förfarandemässiga krav som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009 och annan relevant lagstiftning

Motivering

Denna anpassning återspeglar behovet av att låta de berörda AI-systemen omfattas av den skärpta ordningen för AI-system med hög risk.

Ändringsrekommendation 6

Skäl 43

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Kraven bör tillämpas på AI-system med hög risk när det gäller kvaliteten på använda dataset, teknisk dokumentation och arkivering, transparens och information till användarna, mänsklig tillsyn samt robusthet, noggrannhet och cybersäkerhet. Dessa krav är nödvändiga för att på ett effektivt sätt begränsa riskerna för hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter, såsom tillämpligt mot bakgrund av systemets <i>avsedda</i> syfte, och om inga andra åtgärder som är mindre handelsbegränsande finns rimligen tillgängliga, för att på så sätt motverka omotiverade begränsningar av handeln.	Kraven bör tillämpas på AI-system med hög risk när det gäller kvaliteten på använda dataset, teknisk dokumentation och arkivering, transparens och information till användarna, mänsklig tillsyn samt robusthet, noggrannhet och cybersäkerhet. Dessa krav är nödvändiga för att på ett effektivt sätt begränsa riskerna för hälsa, säkerhet, datasäkerhet, konsumenträttigheter och grundläggande rättigheter, såsom tillämpligt mot bakgrund av systemets syfte, och om inga andra åtgärder som är mindre handelsbegränsande finns rimligen tillgängliga, för att på så sätt motverka omotiverade begränsningar av handeln. Fysiska personer eller grupper av personer som berörs av AI-system med hög risk som släpps ut på marknaden i unionen eller som på annat sätt tas i bruk bör på ett lämpligt, lättillgängligt och lättfattligt sätt informeras och ha tillgång till uttrycklig, lättåtkomlig och allmänt tillgänglig information om att de omfattas av sådana system.

Motivering

De transparens- och informationskrav som gäller för leverantörer och användare bör utvidgas till att omfatta de personer eller grupper av personer som kan påverkas av användningen av AI-system med hög risk, enligt förteckningen i bilaga III till förordningen. Med "lättfattligt" avses också ett språk som är begripligt och tillgängligt för användaren, inklusive orala-auditiva språk och visuella-gestuelle språk.

Ändringsrekommendation 7

Nytt skäl efter skäl 44

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	Leverantörer av AI-system ska i sina kvalitetsstyrningssystem avstå från alla åtgärder som främjar omotiverad diskriminering på grund av kön, ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning eller diskriminering på någon annan grund.

Motivering

Olaglig diskriminering har sitt ursprung i mänskligt agerande. Leverantörer av AI-system bör i sina kvalitetsstyrningssystem avstå från alla åtgärder som skulle kunna främja diskriminering.

Ändringsrekommendation 8

Skäl 47

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
I och med att vissa AI-system kan vara så svårgenomträngliga att de blir obegripliga eller för komplexa för fysiska personer bör en viss grad av transparens krävas för AI-system med hög risk. Användarna bör kunna tolka systemets utdata och använda dessa på lämpligt sätt. AI-system med hög risk bör därför åtföljas av relevant dokumentation och bruksanvisning och innefatta koncis och tydlig information, däribland vad gäller möjliga risker för grundläggande rättigheter och diskriminering, när så är lämpligt.	I och med att vissa AI-system kan vara så svårgenomträngliga att de blir obegripliga eller för komplexa för fysiska personer eller för myndigheter på alla förvaltningsnivåer bör en hög grad av transparens krävas för AI-system med hög risk. Användarna bör kunna tolka systemets utdata och använda dessa på lämpligt sätt. AI-system med hög risk bör därför åtföljas av relevant dokumentation och bruksanvisning och innefatta koncis och tydlig information, däribland vad gäller möjliga risker för grundläggande rättigheter och diskriminering, när så är lämpligt.

Motivering

Ansvarsskyldigheten hos dem som utformar AI-system med hög risk försvagas av formuleringen "en viss grad av transparens".

Ändringsrekommendation 9

Skäl 48

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
AI-system med hög risk bör utformas och utvecklas på ett sådant sätt att fysiska personer kan övervaka deras funktionssätt. Därför bör lämpliga åtgärder för mänsklig tillsyn identifieras av leverantören av systemet innan detta släpps ut på marknaden eller tas i bruk. Sådana åtgärder bör i synnerhet, när så är lämpligt, garantera att systemet är föremål för inbyggda operativa begränsningar som inte systemet själv kan åsidosätta och lyder den mänskliga operatören, och att de fysiska personer som anförtros uppgiften att utöva mänsklig tillsyn har den kompetens, utbildning och auktoritet som de behöver för att utföra sina uppgifter.	AI-system med hög risk bör utformas och utvecklas på ett sådant sätt att fysiska personer och myndigheter på alla förvaltningsnivåer kan övervaka deras funktionssätt. Därför bör lämpliga åtgärder för mänsklig tillsyn identifieras av leverantören av systemet innan detta släpps ut på marknaden eller tas i bruk. Sådana åtgärder bör i synnerhet, när så är lämpligt, garantera att systemet är föremål för inbyggda operativa begränsningar som inte systemet själv kan åsidosätta och lyder den mänskliga operatören, och att de fysiska personer som anförtros uppgiften att utöva mänsklig tillsyn har den kompetens, utbildning och auktoritet som de behöver för att utföra sina uppgifter.

Motivering

Självförklarande.

Ändringsrekommendation 10

Skäl 67

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
AI-system med hög risk bör vara försedda med en CE-märkning som visar att de överensstämmer med denna förordning, så att de omfattas av den fria rörligheten på den inre marknaden. Medlemsstaterna bör inte sätta upp omotiverade hinder för utsläppandet på marknaden eller ibruktagandet av AI-system som uppfyller kraven i denna förordning och är försedda med en CE-märkning.	AI-system med hög risk bör vara försedda med en CE-märkning som visar att de överensstämmer med denna förordning, så att de omfattas av den fria rörligheten på den inre marknaden. Medlemsstaterna bör inte sätta upp hinder för utsläppandet på marknaden eller ibruktagandet av riskfyllda AI-system som uppfyller kraven i denna förordning och är försedda med en CE-märkning. Medlemsstaterna ska ha befogenhet att reglera riskfyllda AI-metoder och AI-system enbart på grundval av tvingande och vederbörligen motiverade allmänna och nationella säkerhetsintressen.

Motivering

Medlemsstaterna bör inte hindra tillämpningen av förordningen, men de bör behålla rätten att reglera riskfyllda AI-system om allmänna och nationella säkerhetsintressen står på spel.

Ändringsrekommendation 11

Skäl 70

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Vissa AI-system avsedda för att interagera med fysiska personer eller generera innehåll kan utgöra särskilda risker för identitetsmissbruk eller vilseledning oavsett om de kategoriseras som hög risk eller inte. Under vissa omständigheter bör därför användningen av dessa system omfattas av särskilda transparenskyldigheter utan att det påverkar kraven eller skyldigheterna för AI-system med hög risk. I synnerhet bör fysiska personer underrättas om att de interagerar med ett AI-system, utom om detta är uppenbart utifrån omständigheterna eller användningssituationen. Fysiska personer bör också meddelas när de exponeras för ett system för känsligenkänning eller ett system för biometrisk kategorisering. Sådan information och sådana meddelanden bör tillhandahållas i format som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Vidare bör användare som använder ett AI-system för att generera eller manipulera bilder eller ljud- eller videoinnehåll som på ett märkbart sätt liknar befintliga personer, platser eller händelser, och som för en person felaktigt kan framstå som autentiska, upplysa om att innehållet har skapats artificiellt eller manipulerats genom märkning av det innehåll som producerats med artificiell intelligens och upplysa om innehållets artificiella ursprung.	Vissa AI-system avsedda för att interagera med fysiska personer eller generera innehåll kan utgöra särskilda risker för identitetsmissbruk eller vilseledning oavsett om de kategoriseras som hög risk eller inte. Användningen av dessa system bör därför omfattas av särskilda transparenskyldigheter utan att det påverkar kraven eller skyldigheterna för AI-system med hög risk. I synnerhet bör fysiska personer systematiskt underrättas om att de interagerar med ett AI-system. Fysiska personer bör också meddelas när de exponeras för ett system för känsligenkänning eller ett system för biometrisk kategorisering. Sådan information och sådana meddelanden bör tillhandahållas i format som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Vidare bör användare som använder ett AI-system för att generera eller manipulera bilder eller ljud- eller videoinnehåll som på ett märkbart sätt liknar befintliga personer, platser eller händelser, och som för en person felaktigt kan framstå som autentiska, upplysa om att innehållet har skapats artificiellt eller manipulerats genom märkning av det innehåll som producerats med artificiell intelligens och upplysa om innehållets artificiella ursprung.

Motivering

Inga undantag får göras från kravet på transparens och information när fysiska personer interagerar med AI-system.

Ändringsrekommendation 12

Skäl 76

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
För att främja ett smidigt, effektivt och harmoniserat genomförande av denna förordning bör en europeisk nämnd för artificiell intelligens inrättas. Nämnden bör ansvara för ett antal rådgivande uppgifter, däribland att utfärda yttranden, rekommendationer, råd eller vägledning om frågor som rör genomförandet av denna förordning, inbegripet när det gäller tekniska specifikationer eller befintliga standarder avseende kraven i denna förordning och råd och bistånd till kommissionen om specifika frågor som rör artificiell intelligens.	För att främja ett smidigt, effektivt och harmoniserat genomförande av denna förordning bör en europeisk nämnd för artificiell intelligens inrättas. Nämnden bör ansvara för ett antal rådgivande uppgifter, däribland att utfärda yttranden, rekommendationer, råd eller vägledning om frågor som rör genomförandet av denna förordning, inbegripet när det gäller tekniska specifikationer eller befintliga standarder avseende kraven i denna förordning och råd och bistånd till kommissionen om specifika frågor som rör artificiell intelligens. Den europeiska nämnden för artificiell intelligens bör ha en sammansättning som återspeglar de olika intressena i det europeiska samhället. Den europeiska nämnden för artificiell intelligens bör ha en jämn könsfördelning.

Motivering

Den europeiska nämnden för artificiell intelligens bör på ett lämpligt sätt återspegla de breda intressena i det europeiska samhället. Det handlar här bland annat om intressen på områden som mänskliga rättigheter, klimat och energisnål användning av AI-system, säkerhet, social delaktighet, hälsa osv. En jämn könsfördelning är en förutsättning för mångfald när det gäller rådgivning, fastställande av riktlinjer osv.

Ändringsrekommendation 13

Skäl 77

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
EU-länderna har en central roll i tillämpningen och kontrollen av efterlevnaden av denna förordning. I detta hänseende bör varje medlemsstat utse en eller flera nationella behöriga myndigheter för att övervaka tillämpningen och genomförandet av denna förordning. För att öka den organisatoriska effektiviteten från medlemsstaternas sida och inrätta en officiell kontaktpunkt för kontakterna med allmänheten och andra motparter på medlemsstatsnivå och unionsnivå bör en nationell myndighet utses till nationell tillsynsmyndighet i varje medlemsstat.	EU-länderna har en central roll i tillämpningen och kontrollen av efterlevnaden av denna förordning. I detta hänseende bör varje medlemsstat utse en eller flera nationella behöriga myndigheter för att övervaka tillämpningen och genomförandet av denna förordning. För att öka den organisatoriska effektiviteten från medlemsstaternas sida och inrätta en officiell kontaktpunkt för kontakterna med allmänheten och andra motparter på medlemsstatsnivå och unionsnivå bör en nationell myndighet utses till nationell tillsynsmyndighet i varje medlemsstat. Lokala och regionala myndigheter ska anförtros uppgifter för tillsyn eller efterlevnadskontroll när medlemsstaten anser att detta är lämpligt.

Motivering

För att säkerställa att förordningen och dess ram för tillsyn och efterlevnadskontroll kan genomföras bör medlemsstaterna ges befogenhet att vid behov och när så är möjligt anförtro de lokala och regionala myndigheterna uppgifter för tillsyn eller efterlevnadskontroll.

Ändringsrekommendation 14

Skäl 79

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
För att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv kontroll av uppfyllandet av de krav och skyldigheter som fastställs i denna förordning, som utgör en del av unionens harmoniseringslagstiftning, bör det system för marknads kontroll och överensstämmelse för produkter som inrättas genom förordning (EU) 2019/1020 gälla i sin helhet. När det är nödvändigt för deras uppdrag bör nationella offentliga myndigheter eller organ, som övervakar tillämpningen av unionslagstiftning som skyddar grundläggande rättigheter, inbegripet likabehandlingsorgan, också ha tillgång till all dokumentation som skapas i enlighet med denna förordning.	För att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv kontroll av uppfyllandet av de krav och skyldigheter som fastställs i denna förordning, som utgör en del av unionens harmoniseringslagstiftning, bör det system för marknads kontroll och överensstämmelse för produkter som inrättas genom förordning (EU) 2019/1020 gälla i sin helhet. När det är nödvändigt för deras uppdrag bör nationella offentliga myndigheter och, i tillämpliga fall, lokala och regionala myndigheter eller organ, som övervakar tillämpningen av unionslagstiftning som skyddar grundläggande rättigheter, inbegripet likabehandlingsorgan, också ha tillgång till all dokumentation som skapas i enlighet med denna förordning.

Motivering

Genom denna ändringsrekommendation tar man hänsyn till olika förvaltningsstrukturer i EU:s medlemsstater.

Ändringsrekommendation 15

Skäl 83

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
För att säkerställa ett förtroendefullt och konstruktivt samarbete mellan behöriga myndigheter på unionsnivå och nationell nivå bör alla parter som är involverade i tillämpningen av denna förordning respektera konfidentialiteten för information och data som de erhåller i utförandet av sina uppgifter.	För att säkerställa ett förtroendefullt och konstruktivt samarbete mellan behöriga myndigheter på unionsnivå och nationell, regional och lokal nivå bör alla parter som är involverade i tillämpningen av denna förordning respektera konfidentialiteten för information och data som de erhåller i utförandet av sina uppgifter.

Motivering

Genom denna ändringsrekommendation tar man hänsyn till olika förvaltningsstrukturer i EU:s medlemsstater.

Ändringsrekommendation 16

Avdelning I – artikel 3.1 – Definitioner

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
system med artificiell intelligens (AI-system): programvara som utvecklats med en eller flera av de tekniker och metoder som förtecknas i bilaga I och som, för en viss uppsättning människodefinierade mål, kan generera utdata såsom innehåll, förutsägelser, rekommendationer eller beslut som påverkar de miljöer som de samverkar med.	system med artificiell intelligens (AI-system): programvara som utvecklats med en eller flera av de tekniker och metoder som förtecknas i den icke uttömmande förteckningen i bilaga I, i kombination med social praxis, identitet och kultur och som, för en viss uppsättning människodefinierade mål, genom att observera omgivningen genom att samla in data, tolka insamlade strukturerade eller ostrukturerade data, hantera kunskap eller behandla den information som härrör från dessa data , kan generera utdata såsom innehåll, förutsägelser, rekommendationer eller beslut som påverkar de miljöer som de samverkar med.

Motivering

Ett AI-system består av en kombination av tekniska komponenter där data, algoritmer och datorkraft förenas med social praxis, samhälle, identitet och kultur. Definitionen av en sådan dynamisk socioteknisk kombination bör därför vara framtidssäkrad och regelbundet uppdateras så att AI:s allt större samhällspåverkan återspeglas på ett korrekt sätt och snabba förändringar i AI-relaterade utmaningar och möjligheter identifieras, bland annat kopplingen mellan kunskapshantering och AI. I detta sammanhang bör även en algoritm som utvecklats av en annan algoritm omfattas av förordningen.

Ändringsrekommendation 17

Artikel 5.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Följande AI-tillämpningar ska vara förbjudna: (a) Utsläppande på marknaden, ibruktagande eller användning av ett AI-system som använder subliminala tekniker som människor inte är medvetna om för att väsentligt snedvrider en persons beteende på ett sätt som orsakar eller sannolikt kommer att orsaka fysisk eller psykisk skada för den personen eller en annan person. (b) Utsläppande på marknaden, ibruktagande eller användning av ett AI-system som utnyttjar någon sårbarhet, som härrör från ålder eller fysisk eller psykisk funktionsnedsättning, hos en specifik grupp av personer, för att väsentligt snedvrider beteendet hos en person som tillhör den gruppen på ett sätt som orsakar eller sannolikt kommer att orsaka fysisk eller psykisk skada för den personen eller en annan person.	Följande AI-tillämpningar ska vara förbjudna: (a) Utsläppande på marknaden, ibruktagande eller användning av ett AI-system som använder subliminala tekniker som människor inte är medvetna om för att väsentligt snedvrider en persons beteende på ett sätt som orsakar eller sannolikt kommer att orsaka fysisk eller psykisk skada för den personen eller en annan person, kränker eller sannolikt kommer att kränka en annan persons eller en grupp personers grundläggande rättigheter, inbegripet deras fysiska eller psykiska hälsa och säkerhet, har eller sannolikt kommer att ha skadliga effekter för konsumenter, inbegripet ekonomiska förluster eller ekonomisk diskriminering, eller undergräver eller sannolikt kommer att undergräva demokratin och rättsstatsprincipen. (b) Utsläppande på marknaden, ibruktagande eller användning av ett AI-system som utnyttjar någon sårbarhet, som härrör från ålder eller fysisk eller psykisk funktionsnedsättning, hos en specifik grupp av personer, för att väsentligt snedvrider beteendet hos en person som tillhör den gruppen på ett sätt som orsakar eller sannolikt kommer att orsaka fysisk eller psykisk skada för den personen eller en annan person.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
(c) Utsläppande på marknaden, ibruktagande eller användning av AI-system av offentliga myndigheter eller på deras vägnar för utvärdering eller klassificering av fysiska personers pålitlighet under en viss tidsperiod på grundval av deras sociala beteende eller kända eller förutsedda personliga eller personlighetsrelaterade egenskaper, med en social poängsättning som leder till det ena eller båda av följande: (i) Skadlig eller ogynnsam behandling av vissa fysiska personer eller hela grupper av fysiska personer i sociala sammanhang som saknar koppling till de sammanhang i vilka berörda data ursprungligen genererades eller samlades in. ii) Skadlig eller ogynnsam behandling av vissa fysiska personer eller hela grupper av fysiska personer som är omotiverad eller oproporionerlig i förhållande till personernas sociala beteende eller till hur allvarligt beteendet är. (d) Användning av system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgängliga platser för brottsbekämpningsändamål, såvida inte och endast i den mån sådan användning är absolut nödvändig för något av följande syften: (i) Målinriktad sökning efter specifika potentiella brottsoffer, inbegripet försvunna barn. (ii) Förhindrande av ett specifikt, betydande och överhängande hot mot fysiska personers liv eller fysiska säkerhet eller förhindrande av en terroristattack. (iii) Avslöjande, lokalisering, identifiering eller lagföring av en gärningsman eller misstänkt vid brott som avses i artikel 2.2 i rådets rambeslut 2002/584/RIF⁽⁶²⁾ och som i den berörda medlemsstaten kan leda till fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd för en maxperiod av minst tre år, i enlighet med den medlemsstatens lagstiftning. ⁽⁶²⁾ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).	(c) Utsläppande på marknaden, ibruktagande eller användning av AI-system av offentliga myndigheter eller på deras vägnar för utvärdering eller klassificering av fysiska personers eller grupper av personers pålitlighet under en viss tidsperiod på grundval av deras sociala beteende eller kända eller förutsedda personliga eller personlighetsrelaterade egenskaper, som leder till en AI-baserad social poängsättning för allmänna ändamål. (d) Utsläppande på marknaden, ibruktagande eller användning av AI-system av offentliga myndigheter eller på deras vägnar, där AI-baserad social poängsättning utan mänsklig tillsyn tillämpas för specifika ändamål, det vill säga i sociala sammanhang med koppling till de sammanhang där berörda data ursprungligen genererades eller samlades in, för utvärdering eller klassificering av fysiska personers eller grupper av personers pålitlighet under en viss tidsperiod på grundval av deras sociala beteende eller kända eller förutsedda personliga eller personlighetsrelaterade egenskaper, med en social poängsättning som leder till skadlig eller ogynnsam behandling av vissa fysiska personer eller hela grupper av fysiska personer som är omotiverad eller oproporionerlig i förhållande till personernas sociala beteende eller till hur allvarligt beteendet är.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	(e) Användning av system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgängliga platser för brottsbekämpningsändamål, såvida inte och endast i den mån sådan användning är absolut nödvändig för något av följande syften: (i) Målinriktad sökning efter specifika potentiella brottsoffer, inbegripet försvunna barn. (ii) Förhindrande av ett specifikt, betydande och överhängande hot mot fysiska personers liv eller fysiska säkerhet eller förhindrande av en terroristattack. (iii) Avslöjande, lokalisering, identifiering eller lagföring av en gärningsman eller misstänkt vid brott som avses i artikel 2.2 i rådets rambeslut 2002/584/RIF⁽⁶²⁾ och som i den berörda medlemsstaten kan leda till fängelsestraff eller annan frihetsberövande åtgärd för en maxperiod av minst tre år, i enlighet med den medlemsstatens lagstiftning. ⁽⁶²⁾ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

Motivering

Subliminal teknik kan generellt undergräva frihet, mänskliga rättigheter och därmed den demokratiska rättsstatens funktion. Samtidigt kan artificiell intelligens undergräva konsumenternas rättigheter. Syftet med tilläggen är att ställa detta utom allt tvivel.

När det gäller social klassificering från myndigheternas sida eller för deras räkning bör denna förbjudas om den utförs för allmänna ändamål, med tanke på farorna med sådana metoder, såsom förklaras i skäl 17. Generering eller insamling av data för specifika ändamål bör endast tillåtas med mänsklig tillsyn och under förutsättning att den inte kränker rätten till värdighet och icke-diskriminering och värdena jämlikhet och rättvisa.

Ändringsrekommendation 18

Artikel 5.4

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
En medlemsstat får besluta att föreskriva en möjlighet att helt eller delvis tillåta användning av system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgängliga platser för brottsbekämpningsändamål inom de gränser och på de villkor som anges i punkterna 1 d, 2 och 3. Den medlemsstaten ska i sin nationella lagstiftning fastställa de nödvändiga detaljerade reglerna för begäran om, utfärdande av och användning av, samt utövande av tillsyn över, de tillstånd som avses i punkt 3. I dessa regler ska det också anges för vilka av de syften som förtecknas i punkt 1 d, inbegripet vilka av de brott som avses i led iii i punkten, de behöriga myndigheterna kan få tillstånd att använda dessa system för brottsbekämpningsändamål.	En medlemsstat får besluta att föreskriva en möjlighet att helt eller delvis tillåta användning av system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgängliga platser för brottsbekämpningsändamål inom de gränser och på de villkor som anges i punkterna 1 d, 2 och 3. Den medlemsstaten ska i sin nationella lagstiftning fastställa de nödvändiga detaljerade reglerna för begäran om, utfärdande av och användning av, samt utövande av tillsyn över, de tillstånd som avses i punkt 3. I dessa regler ska det också anges för vilka av de syften som förtecknas i punkt 1 d, inbegripet vilka av de brott som avses i led iii i punkten, de behöriga myndigheterna kan få tillstånd att använda dessa system för brottsbekämpningsändamål. I dessa regler ska formerna för tillhandahållande av information till och samråd med berörda lokala och regionala myndigheter fastställas. Samrådet bör äga rum före den undantagsvisa användningen av dessa system på offentliga platser. I brådskande situationer där föregående samråd inte rimligen kan förväntas ska den berörda lokala eller regionala myndigheten genast informeras om användningen av den relevanta AI-metoden.

Motivering

Det politiska och administrativa ansvaret för att förvalta och övervaka offentliga platser ligger hos de lokala och regionala myndigheterna. De bör därför ges möjlighet att lämna synpunkter före införandet av sådana AI-metoder och vederbörligen informeras om den undantagsvisa användningen av AI-system för brottsbekämpningsändamål.

I brådskande situationer där föregående samråd inte rimligen kan förväntas bör den berörda lokala eller regionala myndigheten omedelbart informeras.

Ändringsrekommendation 19

Artikel 13

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Artikel 13 – Transparens och tillhandahållande av information till användare 1. AI-system med hög risk ska utformas och utvecklas på ett sådant sätt att driften av dem är tillräckligt transparent för att användare ska kunna tolka systemets utdata och använda dem på lämpligt sätt. En lämplig typ och grad av transparens ska säkerställas, i syfte att uppnå uppfyllelse av användarens och leverantörens relevanta skyldigheter enligt kapitel 3 i denna avdelning.	Artikel 13a – Transparens och tillhandahållande av information till användare 1. AI-system med hög risk ska utformas och utvecklas på ett sådant sätt att driften av dem är tillräckligt transparent för att användare ska kunna tolka systemets utdata och använda dem på lämpligt sätt. En lämplig typ och grad av transparens och en lättfattlig förklaring ska säkerställas, i syfte att uppnå uppfyllelse av användarens och leverantörens relevanta skyldigheter enligt kapitel 3 i denna avdelning. Förklaringen ska tillhandahållas åtminstone på språket i det land där AI-systemet används.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
2. AI-system med hög risk ska åtföljas av en bruksanvisning i ett lämpligt digitalt format eller på annat sätt som inbegriper kortfattad, fullständig, korrekt och tydlig information som är relevant, tillgänglig och begriplig för användare.	2. AI-system med hög risk ska åtföljas av en offentlig, lättfattlig och allmänt tillgänglig bruksanvisning i ett lämpligt digitalt format eller på annat sätt som inbegriper kortfattad, fullständig, korrekt och tydlig information som är relevant, tillgänglig och begriplig för användare.
3. I den information som avses i punkt 2 ska följande specificeras:	3. I den information som avses i punkt 2 ska följande specificeras:
(a) Namn och kontaktuppgifter för leverantören och i tillämpliga fall för dennes ombud.	(a) Namn och kontaktuppgifter för leverantören och i tillämpliga fall för dennes ombud.
(b) Egenskaperna, kapaciteten och prestandabegränsningarna hos AI-systemet med hög risk, inbegripet	(b) Egenskaperna, kapaciteten och prestandabegränsningarna hos AI-systemet med hög risk, inbegripet
(i) dess avsedda ändamål,	(i) dess avsedda ändamål,
(ii) den nivå avseende noggrannhet, robusthet och cybersäkerhet som avses i artikel 15 mot vilken AI-systemet med hög risk har testats och validerats och som kan förväntas, samt alla kända och förutsebara omständigheter som kan påverka den förväntade noggrannhets-, robusthets- och cybersäkerhetsnivån,	(ii) den nivå avseende noggrannhet (uttryckt i relevanta parametrar för utvärdering av modeller), robusthet och cybersäkerhet som avses i artikel 15 mot vilken AI-systemet med hög risk har testats och validerats och som kan förväntas, samt alla kända och förutsebara omständigheter som kan påverka den förväntade noggrannhets-, robusthets- och cybersäkerhetsnivån,
(iii) varje känd eller förutsebar omständighet, som har samband med användningen av AI-systemet med hög risk i enlighet med dess avsedda ändamål eller under förhållanden där det kan förekomma rimligen förutsebar felaktig användning, som kan leda till risker för hälsa och säkerhet eller grundläggande rättigheter,	(iii) varje känd eller förutsebar omständighet, som har samband med användningen av AI-systemet med hög risk i enlighet med dess avsedda ändamål eller under förhållanden där det kan förekomma rimligen förutsebar felaktig användning, som kan leda till risker för hälsa och säkerhet eller grundläggande rättigheter,
(iv) dess prestanda vad gäller de personer eller grupper av personer som omfattas av den avsedda användningen av systemet.	(iv) dess prestanda vad gäller de personer eller grupper av personer som omfattas av den avsedda användningen av systemet.
(v) i tillämpliga fall, specifikationer för indata, eller all annan relevant information i fråga om de tränings-, validerings- och testningsdataset som används, med beaktande av AI-systemets avsedda ändamål.	(v) i tillämpliga fall, specifikationer för indata, eller all annan relevant information i fråga om de tränings-, validerings- och testningsdataset som används, med beaktande av AI-systemets avsedda ändamål.
	(vi) de parametrar som använts för att stämma av modellen och de åtgärder som vidtagits för att förhindra över- och underanpassning.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
(c) Eventuella ändringar av AI-systemet med hög risk och dess prestanda som leverantören i förväg har fastställt vid tidpunkten för den inledande bedömningen av överensstämmelse. (d) De åtgärder för mänsklig tillsyn som avses i artikel 14, inbegripet de tekniska åtgärder som införts för att underlätta användarnas tolkning av AI-systemens utdata. (e) Den förväntade livslängden för AI-systemet med hög risk och alla nödvändiga underhålls- och omsorgs-åtgärder för att säkerställa att AI-systemet fungerar korrekt, även när det gäller programvaruuppdateringar.	(c) Eventuella ändringar av AI-systemet med hög risk och dess prestanda som leverantören i förväg har fastställt vid tidpunkten för den inledande bedömningen av överensstämmelse. (d) De åtgärder för mänsklig tillsyn som avses i artikel 14, inbegripet de tekniska åtgärder som införts för att underlätta användarnas tolkning av AI-systemens utdata. (e) Den förväntade livslängden för AI-systemet med hög risk och alla nödvändiga underhålls- och omsorgs-åtgärder för att säkerställa att AI-systemet fungerar korrekt, även när det gäller programvaruuppdateringar. 13b – Transparens och tillhandahållande av information till berörda personer <i>Personer eller grupper av personer för vilka ett AI-system med hög risk är avsett att användas ska på ett lämpligt, lättillgängligt och lättfattligt sätt informeras och ha tillgång till uttrycklig, lättåtkomlig och allmänt tillgänglig information om sådan användning.</i>

Motivering

För att stärka ekosystemet av förtroende bör bruksanvisningar för AI-system med hög risk offentliggöras för allmänheten. Dessa anvisningar bör vara författade på ett för läsaren lättfattligt språk i det land där AI-systemet används.

Inom ramen för algoritmernas transparens och tolkningsbarhet bör det vara möjligt att förklara med vilka parametrar modellen har stämts av och vilka åtgärder som har vidtagits för att förhindra över- och underanpassning.

I artikel 13b regleras transparenskrav och tillhandahållande av information till personer som interagerar med AI-system eller som kan påverkas av AI-system.

Ändringsrekommendation 20

Artikel 14.4

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
De åtgärder som avses i punkt 3 ska göra det möjligt för de personer som fått i uppdrag att ombesörja mänsklig tillsyn att göra följande, beroende på omständigheterna: (a) Fullt ut förstå kapaciteten och begränsningarna hos AI-systemet med hög risk och på vederbörligt sätt kunna övervaka dess drift, så att tecken på avvikelser, funktionsstörningar och oväntad prestanda kan upptäckas och åtgärdas så snart som möjligt.	De åtgärder som avses i punkt 3 ska göra det möjligt för de personer som fått i uppdrag att ombesörja mänsklig tillsyn att göra följande, beroende på omständigheterna: (a) Fullt ut förstå kapaciteten och begränsningarna hos AI-systemet med hög risk och på vederbörligt sätt kunna övervaka dess drift, så att tecken på avvikelser, funktionsstörningar och oväntad prestanda kan upptäckas och åtgärdas så snart som möjligt.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
(b) Förbli medvetna om den möjliga tendensen att automatiskt eller i alltför hög grad lita på de utdata som produceras av ett AI-system med hög risk ("automationssnedvridning", "automation bias"), särskilt när det gäller AI-system med hög risk som används för att tillhandahålla information eller rekommendationer för beslut som ska fattas av fysiska personer.	(b) Förbli medvetna om den möjliga tendensen att automatiskt eller i alltför hög grad lita på de utdata som produceras av ett AI-system med hög risk ("automationssnedvridning", "automation bias") och om andra former av bias , särskilt när det gäller AI-system med hög risk som används för att tillhandahålla information eller rekommendationer för beslut som ska fattas av fysiska personer.
(c) Korrekt kunna tolka utdata från AI-systemet med hög risk, särskilt med beaktande av systemets egenskaper och tillgängliga tolkningsverktyg och tolkningsmetoder.	(c) Korrekt kunna tolka utdata från AI-systemet med hög risk, särskilt med beaktande av systemets egenskaper och tillgängliga tolkningsverktyg och tolkningsmetoder.
(d) I vissa situationer kunna besluta att inte använda AI-systemet med hög risk eller på annat sätt bortse från, åsidosätta eller reversera de resultat som AI-systemet med hög risk genererar.	(d) I vissa situationer kunna besluta att inte använda AI-systemet med hög risk eller på annat sätt bortse från, åsidosätta eller reversera de resultat som AI-systemet med hög risk genererar.
(e) Kunna ingripa i driften av AI-systemet med hög risk eller stoppa systemet med en "stoppknapp" eller ett liknande förfarande.	(e) Kunna ingripa i driften av AI-systemet med hög risk eller stoppa systemet med en "stoppknapp" eller ett liknande förfarande.

Motivering

Det finns flera former av bias som kan vara problematiska. Exempel på detta är utvecklarens eller användarens egna förutfattade meningar ("social bias"), bias när det gäller huruvida det AI-system som används verkligen är en lämplig lösning på problemet ("techno bias") och statistiska former av bias.

Ändringsrekommendation 21

Artikel 14 – ny punkt efter punkt 5

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	<i>Alla beslut som fattas av AI-system enligt punkt 5 a och b i bilaga III ska vara föremål för mänskligt ingripande och grunda sig på en omsorgsfull beslutsprocess. Mänsklig kontakt angående dessa beslut måste garanteras.</i>

Motivering

I artikel 14 behandlas endast mänsklig tillsyn över AI-system med hög risk. När det gäller myndighetsbeslut är det viktigt att betona att mänskligt ingripande, mänsklig kontakt och rättssäkerhet måste garanteras.

Ändringsrekommendation 22

Artikel 17.1 – två nya led efter led m

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Leverantörer av AI-system med hög risk ska inrätta ett kvalitetsstyrningssystem som säkerställer efterlevnad av denna förordning. Systemet ska dokumenteras på ett systematiskt och ordnat sätt i form av skriftliga riktlinjer, förfaranden och instruktioner och ska omfatta åtminstone följande aspekter: (a) En strategi för efterlevnad av regelverket, inklusive efterlevnad av förfaranden för bedömning av överensstämmelse och för hantering av ändringar av AI-systemet med hög risk. (b) Tekniker, förfaranden och systematiska åtgärder som ska användas för utformning av AI-systemet med hög risk samt för kontroll och verifikation för utformningen. (c) Tekniker, förfaranden och systematiska åtgärder som ska användas för utveckling, kvalitetskontroll och kvalitets-säkring av AI-systemet med hög risk. (d) Undersöknings-, test- och valideringsförfaranden som ska utföras före, under och efter utvecklingen av AI-systemet med hög risk och hur ofta de ska utföras. (e) Tekniska specifikationer, inbegripet standarder, som ska tillämpas och, om de relevanta harmoniserade standarderna inte tillämpas fullt ut, de medel som ska användas för att säkerställa att AI-systemet med hög risk uppfyller kraven i kapitel 2 i denna avdelning. (f) System och förfaranden för datahantering, inbegripet datainsamling, dataanalys, datamärkning, datalagring, datafiltrering, datautvinning, dataaggregering, lagring av uppgifter och varje annan åtgärd som avser data och som utförs före och för utsläppandet på marknaden eller ibruktagandet av AI-system med hög risk. (g) Det riskhanteringssystem som avses i artikel 9. (h) Upprättande, genomförande och underhåll av ett system för övervakning efter utsläppande på marknaden i enlighet med artikel 61.	Leverantörer av AI-system med hög risk ska inrätta ett kvalitetsstyrningssystem som säkerställer efterlevnad av denna förordning. Systemet ska dokumenteras på ett systematiskt och ordnat sätt i form av skriftliga riktlinjer, förfaranden och instruktioner och ska omfatta åtminstone följande aspekter: (a) En strategi för efterlevnad av regelverket, inklusive efterlevnad av förfaranden för bedömning av överensstämmelse och för hantering av ändringar av AI-systemet med hög risk. (b) Tekniker, förfaranden och systematiska åtgärder som ska användas för utformning av AI-systemet med hög risk samt för kontroll och verifikation för utformningen. (c) Tekniker, förfaranden och systematiska åtgärder som ska användas för utveckling, kvalitetskontroll och kvalitets-säkring av AI-systemet med hög risk. (d) Undersöknings-, test- och valideringsförfaranden som ska utföras före, under och efter utvecklingen av AI-systemet med hög risk och hur ofta de ska utföras. (e) Tekniska specifikationer, inbegripet standarder, som ska tillämpas och, om de relevanta harmoniserade standarderna inte tillämpas fullt ut, de medel som ska användas för att säkerställa att AI-systemet med hög risk uppfyller kraven i kapitel 2 i denna avdelning. (f) System och förfaranden för datahantering, inbegripet datainsamling, dataanalys, datamärkning, datalagring, datafiltrering, datautvinning, dataaggregering, lagring av uppgifter och varje annan åtgärd som avser data och som utförs före och för utsläppandet på marknaden eller ibruktagandet av AI-system med hög risk. (g) Det riskhanteringssystem som avses i artikel 9. (h) Upprättande, genomförande och underhåll av ett system för övervakning efter utsläppande på marknaden i enlighet med artikel 61.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
(i) Förfaranden som berör rapportering av allvarliga incidenter och av funktionsstörningar i enlighet med artikel 62.	(i) Förfaranden som berör rapportering av allvarliga incidenter och av funktionsstörningar i enlighet med artikel 62.
(j) Hantering av kommunikation med nationella behöriga myndigheter, behöriga myndigheter, inbegripet sektorsmyndigheter, som tillhandahåller eller stöder tillgången till uppgifter, anmälda organ, andra operatörer, kunder eller andra berörda parter.	(j) Hantering av kommunikation med nationella behöriga myndigheter, behöriga myndigheter, inbegripet sektorsmyndigheter, som tillhandahåller eller stöder tillgången till uppgifter, anmälda organ, andra operatörer, kunder eller andra berörda parter.
(k) System och förfaranden för arkivering av all relevant dokumentation och information.	(k) System och förfaranden för arkivering av all relevant dokumentation och information.
(l) Resurshantering, inbegripet åtgärder som berör försörjningstrygghet.	(l) Resurshantering, inbegripet åtgärder som berör försörjningstrygghet.
(m) En ram för ansvarsutkrävande som fastställer ledningens och övrig personals ansvar vad gäller alla aspekter som anges i denna punkt.	(m) En ram för ansvarsutkrävande som fastställer ledningens och övrig personals ansvar vad gäller alla aspekter som anges i denna punkt.
	(n) Åtgärder för att förhindra omotiverad diskriminering på grund av kön, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning eller på någon annan grund.
	(o) En redogörelse för hur etiska frågor har beaktats vid utformningen av AI-systemet med hög risk.

Motivering

Genom tillägget betonas att delaktighet och bekämpning av omotiverad diskriminering måste vara viktiga inslag i kvalitetsstyrningssystemet.

Systemet bör uppfylla de etiska värden som en användare av AI-systemet vill fastställa för det systemet eller som leverantören rimligen kan förvänta sig kommer att ställas som krav på ett AI-system med hög risk. Leverantören måste kunna redogöra för hur detta har beaktats.

Ändringsrekommendation 23

Artikel 19.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Leverantörer av AI-system med hög risk ska säkerställa att deras system genomgår det relevanta förfarandet för bedömning av överensstämmelse i enlighet med artikel 43 innan de släpps ut på marknaden eller tas i bruk. Om AI-systemens överensstämmelse med kraven i kapitel 2 i denna avdelning har påvisats efter denna bedömning av överensstämmelse ska leverantörerna upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse i enlighet med artikel 48 och anbringa CE-märkningen om överensstämmelse i enlighet med artikel 49.	Leverantörer av AI-system med hög risk ska säkerställa att deras system genomgår det relevanta förfarandet för bedömning av överensstämmelse i enlighet med artikel 43 innan de släpps ut på marknaden eller tas i bruk. Om AI-systemens överensstämmelse med kraven i kapitel 2 i denna avdelning har påvisats efter denna bedömning av överensstämmelse ska leverantörerna upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse i enlighet med artikel 48 och anbringa CE-märkningen om överensstämmelse i enlighet med artikel 49. Leverantörer av AI-system med hög risk ska offentliggöra EU-försäkran om överensstämmelse och en sammanfattning av bedömningen av överensstämmelse på en allmänt tillgänglig plats.

Motivering

För att stärka ekosystemet av förtroende för AI-system bör leverantörer av AI-system med hög risk beakta öppenheten. Allmänheten bör således kunna kontrollera att bedömningen av överensstämmelse har upprättats på ett korrekt sätt i enlighet med förordningens bestämmelser.

Ändringsrekommendation 24

Artikel 29 – ny punkt efter punkt 6

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	<i>Användare av AI-system med hög risk ska ansvara för att göra en etisk avvägning innan de tar systemet i bruk. De måste kunna förklara hur användningen av tekniken kan påverka människor och samhället. De ska ange sitt avsedda syfte med att använda AI-systemet, de överordnade värdena och hur dessa värden har viktats samt huruvida de har integrerats i systemet eller inte. De ska under hela AI-systemets livscykel utvärdera systemets verkliga effekter på människor och samhälle.</i>

Motivering

Etik är ett brett begrepp. Det finns många sätt att utöva etik med koppling till teknik, när det gäller både teoretiska grunder och konkreta metoder, verktyg och utvecklingsvärden. Värden är frågor som vissa (grupper av) människor anser vara viktiga. De kan vara mer specifika eller mer begreppsmässiga. Det är viktigt att hålla förteckningen över etiska värden som kan komma att genomföras öppen och att fortsätta att utvärdera AI-systemet under hela dess livscykel.

Ändringsrekommendation 25

Artikel 52.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Leverantörer ska säkerställa att AI-system som är avsedda att interagera med fysiska personer utformas och utvecklas på ett sådant sätt att fysiska personer informeras om att de interagerar med ett AI-system, såvida detta inte är uppenbart på grund av användningens omständigheter och sammanhang . Denna skyldighet ska inte gälla AI-system som enligt lag får upptäcka, förebygga, utreda och lagföra brott, såvida inte dessa system är tillgängliga för allmänheten för att anmäla ett brott.	Leverantörer ska säkerställa att AI-system som är avsedda att interagera med fysiska personer utformas och utvecklas på ett sådant sätt att fysiska personer informeras om att de interagerar med ett AI-system. Denna skyldighet ska inte gälla AI-system som enligt lag får upptäcka, förebygga, utreda och lagföra brott, såvida inte dessa system är tillgängliga för allmänheten för att anmäla ett brott. Antalet alternativ och den rättsliga ställningen för fysiska personer som interagerar med AI-system får inte begränsas av denna interaktion.

Motivering

När tekniska artefakter används som ett medel för interaktion med fysiska personer kan det finnas en risk för att valmöjligheterna begränsas för de fysiska personer som interagerar med dessa artefakter. Fysiska personer bör alltid vederbörligen informeras när de ställs inför ett AI-system och detta bör inte vara föremål för tolkning i en given situation. Deras rättigheter bör alltid garanteras vid interaktioner med AI-system.

Ändringsrekommendation 26

Artikel 57.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Nämnden ska bestå av de nationella tillsynsmyndigheterna, som ska företrädas av chefen eller motsvarande högre tjänsteman vid den myndigheten, och Europeiska datatillsynsmannen. Andra nationella myndigheter får bjudas in till möten där frågor av relevans för dem diskuteras.	Nämnden ska bestå av de nationella tillsynsmyndigheterna, som ska företrädas av chefen eller motsvarande högre tjänsteman vid den myndigheten, och Europeiska datatillsynsmannen. Andra nationella, regionala och lokala myndigheter får bjudas in till möten där frågor av relevans för dem diskuteras.

Motivering

De lokala och regionala myndigheterna bör kunna delta i tillsynen av AI-system och rapportera om deras genomförande på fältet.

Ändringsrekommendation 27

Artikel 58

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
När nämnden ger råd och stöd till kommissionen inom ramen för artikel 56.2 ska den särskilt	När nämnden ger råd och stöd till kommissionen inom ramen för artikel 56.2 ska den särskilt
(a) samla in och utbyta sakkunskap och bästa praxis bland medlemsstaterna,	(a) samla in och utbyta sakkunskap och bästa praxis bland medlemsstaterna och regionala och lokala myndigheter,
(b) bidra till enhetlig administrativ praxis i medlemsstaterna, inbegripet hur de regulatoriska sandlådor som avses i artikel 53 fungerar,	(b) bidra till enhetlig administrativ praxis i medlemsstaterna, inbegripet hur de regulatoriska sandlådor som avses i artikel 53 fungerar,
(c) utfärda yttranden, rekommendationer eller skriftliga bidrag i frågor som rör genomförandet av denna förordning, särskilt	(c) utfärda yttranden, rekommendationer eller skriftliga bidrag i frågor som rör genomförandet av denna förordning, särskilt
(i) om tekniska specifikationer eller befintliga standarder avseende de krav som anges i avdelning III kapitel 2,	(i) om tekniska specifikationer eller befintliga standarder avseende de krav som anges i avdelning III kapitel 2,
(ii) om användning av harmoniserade standarder eller gemensamma specifikationer som avses i artiklarna 40 och 41,	(ii) om användning av harmoniserade standarder eller gemensamma specifikationer som avses i artiklarna 40 och 41,
(iii) om utarbetande av vägledande handlingar, inbegripet de riktlinjer för fastställande av administrativa sanktionsavgifter som avses i artikel 71.	(iii) om utarbetande av vägledande handlingar, inbegripet de riktlinjer för fastställande av administrativa sanktionsavgifter som avses i artikel 71.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
---------------------------	-----------------------

Motivering

De lokala och regionala myndigheterna befinner sig närmast de lokala invånarna och ekonomierna. De bör uttryckligen inbegripas så att de kan dela med sig av sina kunskaper.

Ändringsrekommendation 28

Artikel 59.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Nationella behöriga myndigheter ska inrättats eller utses av varje medlemsstat i syfte att säkerställa tillämpningen och genomförandet av denna förordning. Nationella behöriga myndigheter ska vara organiserade och fungera på ett sådant sätt att deras verksamhet är objektiv och opartisk.	Nationella behöriga myndigheter ska inrättats eller utses av varje medlemsstat i syfte att säkerställa tillämpningen och genomförandet av denna förordning. Nationella behöriga myndigheter ska vara organiserade och fungera på ett sådant sätt att deras verksamhet är objektiv och opartisk. Lokala och regionala myndigheter ska ges befogenhet att utföra uppgifter för tillsyn eller efterlevnadskontroll när medlemsstaten anser att detta är lämpligt.

Motivering

För att säkerställa att förordningen och den angivna ramen för tillsyn och efterlevnadskontroll kan genomföras bör medlemsstaterna ha möjlighet att vid behov och när så är möjligt anförtro de lokala och regionala myndigheterna uppgifter för tillsyn eller efterlevnadskontroll. I detta sammanhang måste de lokala och regionala myndigheterna få stöd och utbildning för att fullt ut kunna ges befogenhet utföra uppgifter för tillsyn eller efterlevnadskontroll.

Ändringsrekommendation 29

Artikel 69.3

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Uppförandekoder kan utarbetas av enskilda leverantörer av AI-system eller av organisationer som företräder dem eller av både och, inbegripet genom en involvering av användare och eventuella berörda parter och dessas representativa organisationer. Uppförandekoder kan omfatta ett eller flera AI-system med beaktande av likheten mellan de berörda systemens avsedda ändamål.	Uppförandekoder kan utarbetas av nationella, lokala eller regionala myndigheter , enskilda leverantörer av AI-system eller av organisationer som företräder dem eller av både och, inbegripet genom en involvering av användare och eventuella berörda parter och dessas representativa organisationer. Uppförandekoder kan omfatta ett eller flera AI-system med beaktande av likheten mellan de berörda systemens avsedda ändamål.

Motivering

Nationella, lokala och regionala myndigheter bör ges rättslig befogenhet att utarbeta uppförandekoder för de AI-system som de utvecklar eller använder.

Ändringsrekommendation 30

Bilaga I – Tekniker och metoder som omfattar artificiell intelligens enligt artikel 3.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	<i>Med hänsyn till det aktuella forskningsläget omfattar AI följande tekniker och metoder:</i>
(a) Metoder för maskininlärning, inbegripet övervakad, oövervakad och förstärkt inlärning, med hjälp av en mängd olika tillvägagångssätt, inklusive djupinlärning.	(a) Metoder för maskininlärning, inbegripet övervakad, oövervakad och förstärkt inlärning, med hjälp av en mängd olika tillvägagångssätt, inklusive djupinlärning.
(b) Logik- och kunskapsbaserade metoder, inklusive kunskapsrepresentation, induktiv (logisk) programmering, kunskapsbaser, inferens- och deduktionsmotorer, (symboliska) resonemang och expertsystem.	(b) Logik- och kunskapsbaserade metoder, inklusive kunskapsrepresentation, induktiv (logisk) programmering, kunskapsbaser, inferens- och deduktionsmotorer, (symboliska) resonemang och expertsystem.
(c) Statistiska metoder, bayesisk beräkning, sök- och optimeringsmetoder.	(c) Statistiska metoder, bayesisk beräkning, sök- och optimeringsmetoder.

Motivering

Definitionen av och förteckningen över AI-tekniker bör vara framtidssäkrad. Förteckningen över specifika tekniker och metoder som används för utveckling av AI-system bör inte vara uttömmande, och det måste stå klart att den grundar sig på det aktuella forskningsläget.

Ändringsrekommendation 31

Bilaga III – punkterna 1–5

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
AI-system med hög risk enligt artikel 6.2 är de AI-system som används inom något av följande områden:	AI-system med hög risk enligt artikel 6.2 är de AI-system som används inom något av följande områden:
1. Biometrisk identifiering och kategorisering av fysiska personer:	1. Biometrisk identifiering och kategorisering av fysiska personer:
(a) AI-system som är avsedda att användas för biometrisk fjärridentifiering av fysiska personer i "realtid" och i "efterhand".	(a) AI-system som är avsedda att användas för biometrisk fjärridentifiering av fysiska personer i "realtid" och i "efterhand".
2. Förvaltning och drift av kritisk infrastruktur:	2. Förvaltning och drift av kritisk infrastruktur:
(a) AI-system som är avsedda att användas som säkerhetskomponenter i samband med förvaltning och drift av vägtrafik och i samband med försörjning av vatten, gas, värme och el.	(a) AI-system som är avsedda att användas som säkerhetskomponenter i samband med förvaltning och drift av vägtrafik och i samband med försörjning av vatten, gas, värme och el samt telekommunikations-, vatten- och internetinfrastruktur.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
3. Utbildning och yrkesutbildning: (a) AI-system som är avsedda att användas för att besluta om tillträde till eller anvisa fysiska personer till utbildnings- och yrkesutbildningsinstitutioner. (b) AI-system som är avsedda att användas för att bedöma studenter vid utbildnings- och yrkesutbildningsinstitutioner och för att bedöma deltagare i samband med prov som normalt krävs för att antas till utbildningsinstitutioner. 4. Sysselsättning, arbetsledning och tillgång till egenföretagande: (a) AI-system som är avsedda att användas för rekrytering eller urval av fysiska personer, särskilt för utannonsering av lediga platser, granskning eller filtrering av ansökningar samt utvärdering av sökande vid intervjuer eller prov. (b) AI som är avsedd att användas för att fatta beslut om befordringar och uppsägningar av arbetsrelaterade avtalsförhållanden, för uppgiftsfördelning och för övervakning och utvärdering av anställdas prestationer och beteende inom ramen för sådana förhållanden. 5. Tillgång till och åtnjutande av grundläggande privata tjänster och offentliga tjänster och förmåner: (a) AI-system som är avsedda att användas av myndigheter eller för offentliga myndigheters räkning för att utvärdera fysiska personers rätt till förmåner och tjänster i form av offentligt stöd samt för att bevilja, dra ner på, återkalla eller återkräva sådana förmåner och tjänster. (b) AI-system som är avsedda att användas för att utvärdera fysiska personers kreditvärdighet eller fastställa deras kreditbetyg, med undantag för AI-system som tas i bruk av småskaliga leverantörer för deras eget bruk. (c) AI-system som är avsedda att användas för att sända ut eller för att fastställa prioriteringsordningen för utsändning av larmtjänster, inbegripet brandkår och ambulans.	3. Utbildning och yrkesutbildning: (a) AI-system som är avsedda att användas för att besluta om tillträde till eller anvisa fysiska personer till utbildnings- och yrkesutbildningsinstitutioner. (b) AI-system som är avsedda att användas för att bedöma studenter vid utbildnings- och yrkesutbildningsinstitutioner och för att bedöma deltagare i samband med prov som normalt krävs för att antas till utbildningsinstitutioner. 4. Sysselsättning, arbetsledning och tillgång till egenföretagande: (a) AI-system som är avsedda att användas för rekrytering eller urval av fysiska personer, särskilt för utannonsering av lediga platser, granskning eller filtrering av ansökningar samt utvärdering av sökande vid intervjuer eller prov. (b) AI som är avsedd att användas för att fatta beslut om befordringar och uppsägningar av arbetsrelaterade avtalsförhållanden, för uppgiftsfördelning och för övervakning och utvärdering av anställdas prestationer och beteende inom ramen för sådana förhållanden. 5. Tillgång till och åtnjutande av grundläggande privata tjänster och offentliga tjänster och förmåner: (a) AI-system som är avsedda att användas av myndigheter eller för offentliga myndigheters räkning för att utvärdera och besluta om fysiska personers rätt till förmåner och tjänster i form av offentligt stöd samt för att bevilja, dra ner på, återkalla eller återkräva sådana förmåner och tjänster. (b) AI-system som är avsedda att användas för att avgöra fysiska personers kreditvärdighet eller deras kreditbetyg, med undantag för AI-system som tas i bruk av småskaliga leverantörer för deras eget bruk. (c) AI-system som är avsedda att användas för att sända ut eller för att fastställa prioriteringsordningen för utsändning av larmtjänster, inbegripet brandkår och ambulans.

Motivering

Telekommunikations-, vatten- och internetinfrastruktur är en integrerad del av kritisk infrastruktur.

Frågan i samband med klassificering av system med hög risk är huruvida sådana system skulle kunna utgöra en verklig risk för medborgarna. Om det endast rör sig om en analytisk och teoretisk bedömning av invånarnas rätt till offentliga tjänster innebär detta inte i sig någon hög risk. Ordet "utvärdera" kompletteras med "besluta" för att understryka att denna risk faktiskt uppstår i beslutsfattandet, särskilt för invånarna i fråga.

II. POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Ekosystem av spetskompetens

1. ReK framhåller att kommissionens ambition att göra EU världsledande inom en ansvarsfull och människocentrerad utveckling av AI endast kan uppnås om de lokala och regionala myndigheterna ges en stark ställning. Lokala och regionala myndigheter är bäst lämpade att bidra till att det skapas ett gynnsamt klimat för ökade investeringar i artificiell intelligens under de kommande åren och till att förtroendet för artificiell intelligens främjas.
2. Utöver att involvera de lokala och regionala myndigheterna är det viktigt att tillhandahålla stöd och utbildning för att stärka deras kompetens på området, särskilt med tanke på att de kan komma att anförtros uppgifter för tillsyn och efterlevnadskontroll.
3. Kommittén noterar att EU-finansiering kommer att bli tillgänglig för utveckling av AI, men pekar på den fragmenterade strategin i detta avseende till följd av mångfalden av program, vilket ökar risken för uppsplittring och överlappning.
4. Vi uppmanar därför kommissionen att utveckla och koppla samman starka och pluralistiska gemensamma dataområden där samhälleliga användningsfall kan lösas med hjälp av offentliga och privata data. För detta krävs även anpassning till lagstiftningsinitiativ inom ramen för den europeiska datastrategin.

Ekosystem av förtroende

5. Kommittén beklagar att förslaget till förordning inte tar upp lokala och regionala myndigheter, trots att den rättsliga ramen kommer att gälla för både offentliga och privata aktörer.
6. ReK konstaterar i detta sammanhang att AI-system kan spela en viktig roll i de lokala och regionala myndigheternas kontakter med medborgarna och tillhandahållande av tjänster. AI-system har dessutom bland annat potential att förbättra den offentliga sektorns effektivitet och hjälpa lokala och regionala myndigheter att göra de anpassningar som måste ske på lokal och regional nivå i samband med den gröna och digitala omställningen. Det är därför viktigt att de lokala och regionala myndigheternas erfarenheter utnyttjas aktivt i den pågående översynen av förordningen.
7. Vi efterlyser ytterligare förtydliganden av definitionerna av "leverantör" och "användare", särskilt i situationer där företag, forskningsinstitut, myndigheter och invånare gemensamt utvecklar och testar AI-system i levande laboratorier. Vederbörlig hänsyn bör också tas till medborgare eller konsumenter som påverkas av AI-baserade beslut av system som används av yrkesmässiga användare.
8. ReK betonar behovet av föregående samråd med berörda lokala och regionala myndigheter vid användning av AI-system för biometrisk identifiering i realtid av fysiska personer på distans på allmänt tillgängliga platser för brottsbekämpningsändamål.
9. ReK välkomnar kommissionens offentliga samråd om anpassning av reglerna om civilrättsligt ansvar till de specifika utmaningarna i samband med den digitala tidsåldern och artificiell intelligens⁽¹⁾, och förväntar sig att detta kommer att resultera i en uppdaterad ram som syftar till att säkerställa att konsumenterna får ersättning för skador som orsakats av AI-tillämpningar.
10. Kommittén undrar varför AI-system som används i demokratiska processer såsom val inte finns med i förteckningen över AI-system med hög risk.
11. Vi uppmanar till att AI-system med hög risk ska omfattas av samma krav på transparens och information för fysiska personer som för närvarande är fallet för användare.
12. ReK pekar på de stora risker och konsekvenser för de mänskliga rättigheterna som är förknippade med användningen av social klassificering.
13. Kommittén är i detta sammanhang mycket skeptisk till de två grunder som anges i förordningen⁽²⁾ för att bedöma när en social klassificering leder till skadlig eller ogynnsam behandling av enskilda personer eller grupper av personer, eftersom det är mycket svårt att fastställa att sådana grunder föreligger. I detta sammanhang uppmanar ReK med eftertryck till en tydlig formulering av starka skyddsmekanismer för att säkerställa att förbudet mot social klassificering inte kringgås.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12979-Civil-liability-adapting-liability-rules-to-the-digital-age-and-artificial-intelligence/public-consultation_sv.

⁽²⁾ Artikel 5.1 c.

14. ReK noterar att man i skälen i förordningen tar upp de risker som fysiska personer utsätts för till följd av sin interaktion med AI-system med hög risk i samband med bland annat utbildning, sysselsättning, arbetsledning, tillgång till egenföretagande eller tillgång till och åtnjutande av vissa väsentliga privata och offentliga tjänster.

15. Kommissionen uppmanas att närmare undersöka högriskklassificeringen av AI-system som är avsedda att användas av offentliga myndigheter ⁽³⁾.

16. ReK efterlyser en myndighet som kan ge viktiga förhandsråd angående tolkningen av bestämmelserna i förordningen, även i förhållande till den allmänna dataskyddsförordningen. Det skulle främja rättssäkerheten och minska kostnaderna för utveckling och införande av AI-system.

17. ReK understryker i detta sammanhang vikten av tydlighet i utformningen av förordningen, vilket är avgörande för att skapa ett ekosystem av förtroende och undanröja rättsosäkerheten kring utvecklingen och användningen av AI-system. På så sätt skulle man undvika feltolkningar av de föreslagna kraven och minimera riskerna för efterföljande bristfällig hantering av AI-tillämpningar, och således maximera förordningens effektivitet och sanktionernas trovärdighet. Samtidigt, och i linje med kommissionens agenda för bättre lagstiftning, är tidig upptäckt och eliminering av potentiella överlappningar och/eller konflikter med befintliga regler av avgörande betydelse.

18. Många lokala och regionala myndigheter använder samma AI-system för liknande uppgifter. Systemen utformas i de allra flesta fall av privata företag.

19. Kommittén påpekar att förslaget till förordning inte på egen hand ska garantera medborgarnas rättigheter och att det måste ses mot bakgrund av befintlig lagstiftning. Medlemsstaterna uppmanas följaktligen att se till att de fortlöpande vidtar nödvändiga administrativa åtgärder för att hantera de möjligheter och risker som användningen av AI innebär inom den offentliga sektorn.

20. Det innebär att europeiska och nationella bestämmelser tolkas av företag och anmälda organ i samband med bedömningar av överensstämmelse, och därmed påverkar praxis hos de lokala och regionala myndigheter som använder dessa AI-system. Det gör det svårt att avgöra i vilken utsträckning lokal och regional politik beaktas i dessa AI-system. Kommittén uppmärksammar därför de lokala och regionala myndigheternas särskilda behov och det faktum att en "one-size-fits-all"-strategi kan undergräva AI-systemens effektivitet när det gäller att tillgodose dessa behov. Vi föreslår dessutom att medlemsstaterna bör ges befogenhet att reglera AI-system med hög risk i samband med tvingande och motiverade hänsyn till allmänintresset.

21. Vi efterlyser i anknytning till detta att bedömningarna av överensstämmelse ska vara transparenta och tillgängliga för allmänheten. Dessutom bör de lokala och regionala myndigheterna också kunna delta i övervakningen av AI-system, kunna rapportera om genomförandet på fältet och formellt kunna bidra till kommissionens utvärdering av förordningens tillämpning.

22. Angående tillämpningen av den regulatoriska sandlådan bör de rätta juridiska, metodologiska och etiska förutsättningarna skapas för att möjliggöra utveckling av teknik, lagstiftning och utvärdering av lagstiftning. Dessutom bör tydliga kriterier för företagares tillträde till den regulatoriska sandlådan fastställas. För att konsumentorganisationer ska kunna säkerställa att bestämmelserna i rättsakten om artificiell intelligens efterlevs måste den senare läggas till i bilaga I till direktivet om gruppaltalen för att skydda konsumenters kollektiva intressen ((EU) 2020/1828).

Informationskampanjer

23. Offentliga kampanjer är viktiga för att informera allmänheten om och göra den förtrogen med AI-systemens existens och användbarhet samt potentiella risker. Kommittén understryker vidare att det omgående behövs utförlig information till konsumenterna om AI/maskinstyrt beslutsfattande. Vi uppmanar därför kommissionen att tillhandahålla finansiering för sådana kampanjer.

⁽³⁾ Punkt 5 a i bilaga III.

Administrativa bördor

24. ReK uttrycker sin oro över de administrativa bördor som den föreslagna förordningen kan ge upphov till. De administrativa bördorna kan hindra små och medelstora företag samt lokala och regionala myndigheter från att främja innovation och införa AI-system ⁽⁴⁾.

Proportionalitet och subsidiaritet

25. Kommittén anser att förslaget till förordning uppfyller kraven i proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna. Mervärdet av EU-åtgärder på detta område och lämpligheten hos de rättsliga grunder som kommissionen valt är tydliga och konsekventa. Konsekvensbedömningen innehöll ett särskilt avsnitt om subsidiaritet. Dessutom har inget nationellt parlament avgett ett motiverat yttrande om bristande efterlevnad av subsidiaritetsprincipen inom tidsfristen, som var satt till den 2 september 2021.

Bryssel den 2 december 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

⁽⁴⁾ I en färsk studie ("Study to Support an Impact Assessment of Regulatory Requirements for Artificial Intelligence in Europe", s. 12), som fick stöd av Europeiska kommissionen, gjordes en uppskattning, på grundval av rimliga antaganden, att erhållande av certifiering för ett AI-system i genomsnitt skulle kunna kosta 16 800–23 000 euro, vilket ungefär motsvarar 10–14 % av utvecklingskostnaderna.

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens
publikationsbyrå
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV